

บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ปริญญานิพนธ์

ของ

นายภิเษก พลละเลิศ

เรื่อง สมุดบันทึกวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177665

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาด้านศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ

..... ประธาน
..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือให้คำแนะนำ รวมทั้ง การตรวจแก้อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิติมา ปรีดีคิลก รองศาสตราจารย์ บุญเชิด วิทยานันตพงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุกัญญา ทิยะสุวรรณ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้นามดังต่อไปนี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างดี คือ นายพะยอม แก้วกำเนต รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายรุ่ง แก้วแดง รองเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นายทรงชัย เจตะบุตร ศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 1 นายคุณัญ วิงศ์ศิริ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายไพฑูรย์ เสี่ยงทอง ผู้อำนวยการกองตรวจและรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายสมุท วรรณพงษ์ ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายวิเชียร เปลี่ยวจิตร ผู้ช่วยศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 4 นายขำรง อมโร หัวหน้าฝ่ายทะเบียนประวัติ สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ นายสุทัศน์ ปทะวานิช หัวหน้างานตรวจวิเคราะห์และรายงาน สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายสุชุม มูลเมือง กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ นายเจริญ เปลี่ยวจิตร กองตรวจและรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการและศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด รวมทั้งข้าราชการกองตรวจและรายงาน สป. ที่อำนวยความสะดวกและให้ ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

ความดีอันพึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแด่บิดา มารดา และ บุรพจารย์ ส่วนประโยชน์ขอบแก่ผู้เฒ่าผู้แก่การศึกษาทุกท่าน

ติเรก พลเลิศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความสำคัญของงานศึกษาธิการจังหวัด	10
ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด	17
ความเป็นมา ตำแหน่ง บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด	20
โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด	29
โครงสร้างของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (เดิม)	39
ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด	40
บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงาน	
ศึกษาธิการจังหวัด	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	68
การสร้างเครื่องมือ	68
การตรวจสอบเครื่องมือ	69

การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	87
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	88
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	128

๒๘
บัญชีตาราง

หน้า

- 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการ
จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการ
อำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงาน
และวิชาการ 83
- 9 การเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาท
ของศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ
เป็นรายคู่ 84
- 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการ
จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการ
อำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ในงานฝ่ายประสานงาน
และกิจกรรมการศึกษา 85
- 11 การเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาท
ของศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา
เป็นรายคู่ 86

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องทั่วถึง ประเทศนั้นก็จะประสบความสำเร็จในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าในด้านใดก็ต้องพัฒนากำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนากำลังคน คือ กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง (ขุนทอง ภูมิวิเศียน 2527 : 13) ดังนั้น รัฐบาลจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกโรงเรียน องค์การหลักซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการศึกษา คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม (ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2515) มีการจัดระบบบริหารการศึกษาออกเป็น ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค การบริหารการศึกษาส่วนกลางมี กรม กองต่าง ๆ รับผิดชอบค่านโยบาย แผนงาน งบประมาณ ตลอดจนควบคุมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ การบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาค อาศัยเขตจังหวัดเป็นพื้นที่จัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 17) มีการแบ่งขั้นตอนการบริหารออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ระดับจังหวัดมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดโดยมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาในฐานะผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด อันเป็นงานในหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตจังหวัด คู่มือการปฏิบัติราชการทั้งส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค และส่วนราชการหรือสถานศึกษาซึ่งสังกัดส่วนกลาง แต่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดนั้น ภายใต้กฎหมายและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

(คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 687/2519) ศึกษาธิการจังหวัดจึงเป็นผู้นำทั้งด้านความคิดและนำแผนงานโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดพัฒนาทั้งด้านการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมอันเป็นงานสำคัญยิ่งของประเทศไทย

ประจวบ คำบุษย์รัตน์ (ประจวบ คำบุษย์รัตน์ 2525 : 5) กล่าวว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นศูนย์ให้บริการทางการศึกษาแก่หน่วยงานทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ไม่วากรมใดจะมีปัญหาและอุปสรรคประการใด ที่อ่านาจเห็นว่าที่ที่กรมไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ ปัญหาและอุปสรรคนั้นก็ต้องกลายมาเป็นปัญหาและอุปสรรคของศึกษาธิการจังหวัด ที่จะต้องคิดแก้ไขปัญหานั้นให้ลุล่วงไปเพื่อให้กรมที่ทำงานเฉพาะเรื่องดำเนินงานด้วยความเรียบร้อย ข้อเท็จจริงที่ประจักษ์อยู่ในขณะนี้คือ งานบางอย่างที่กรมรับผิดชอบมีบุคลากรของกรมปฏิบัติอยู่ในส่วนภูมิภาค แต่บางกรมไม่มีบุคลากรกรมใดไม่มีบุคลากรของกรมปฏิบัติงานอยู่ในส่วนภูมิภาค ศึกษาธิการจังหวัดก็ต้องเป็นผู้แทนของกรมนั้น รับผิดชอบงานของกรมนั้น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย กรมใดมีบุคลากรของกรมอยู่แล้ว ศึกษาธิการจังหวัดก็จะทำหน้าที่ประสานงานและให้บริการแก่บุคลากรนั้น ๆ ด้วย เหตุนี้ศึกษาธิการจังหวัดจึงเป็นนักบริหารที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จทางการศึกษาของประเทศ (สมชัย วุฒิปรีชา 2521 : คำนำ)

เนื่องจากการบริหารงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มิได้มีกฎหมายสำหรับการบริหารการศึกษาโดยเฉพาะ ต้องอาศัยกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินเป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหานานาประการ (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 79 - 80) และโครงสร้างการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคไม่เป็นเอกภาพ ไม่มีหน่วยงานกลางที่จะคอยทำหน้าที่ประสานงานการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาในการร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาและโรงเรียนภายในจังหวัด (บรรจง ชูสกุลชาติ 2524 : 11 - 12) ระบบบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคในระดับจังหวัด ให้นำเอาระบบกระจายอำนาจ หรือได้พยายามส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจมาใช้ก็ตาม แต่ใน

ทางปฏิบัติยังคงมีลักษณะ "ค่อนข้างเป็นระบบรวมอำนาจ" (เอกวิทย์ ฌ กลาง 2527 : 4 และสมบุรณ์ พรหมภพ 2521 : 28) เพราะหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับจังหวัดนั้นยังคงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาโดยตรงของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในส่วนกลาง สถานศึกษาหรือส่วนราชการที่ขึ้นกับกรมเจ้าสังกัดบางกรมหรือส่วนราชการก็มอบให้จังหวัดดูแล บางกรมก็มีใ้มอบเป็นการหล่อนล่างไม่เป็นแนวเดียวกัน ในแต่ละกรมที่มอบอำนาจมอบอำนาจให้ไม่เท่ากัน โดยพฤตินัยหรือในทางปฏิบัติแล้ว จะพบว่า การติดต่อสั่งการ การบังคับบัญชา การรายงาน การควบคุมงาน และการประสานงานกรมเจ้าสังกัดกับโรงเรียนจะกระทำโดยตรงไม่ผ่านจังหวัด ก่อให้เกิดปัญหาในการประสานงานและติดตามผล ดังนั้นงานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาในระดับจังหวัดจึงเป็นเสมือนงาน "ฝาก" แม้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายมาโดยตรง จะต้องทำงานที่ทุกกรมมอบให้ปฏิบัติตามปฏิบัติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้รับผิดชอบโดยนิตินัย แต่ก็มีโอกาสไปเกี่ยวข้องได้ไม่มากนัก จึงไม่สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และของรัฐโดยส่วนรวมได้ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวไว้ (สมพงษ์ เกษมสิน 2527 : 50) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการบริหารงานองค์การ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานนั้นสาเหตุหนึ่งเกิดจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ชัดเจน หรืออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ได้สัดส่วนสมดุลกัน ต่อมาได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อรับผิดชอบงานการประถมศึกษา ทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อรับผิดชอบการศึกษาในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ทำให้งานของศึกษาธิการจังหวัดในส่วนภูมิภาคทุกระดับมีผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบต่อการบริหารการศึกษา เพราะงานที่เคยรับผิดชอบบางส่วนต้องโอนไปอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านวิชาการ ซึ่งศึกษานิเทศก์จังหวัดเคยรับผิดชอบสิ่งเหล่านี้ มีผลกระทบต่องานของศึกษาธิการจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันปัญหาเรื่องคุณภาพยัง

ไม่เพียงพอทั้งในแง่ความรู้ของนักเรียน และการนำความรู้ไปใช้เมื่อจบการศึกษามาแล้ว หรือทางด้านการเป็นวินัยและคุณธรรม เป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน (สมาน แสงมลิ 2525 : 9) ปัญหาเรื่องคุณภาพดังกล่าว ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับระบบและโครงสร้าง การบริหารการศึกษา โดยเฉพาะศึกษาธิการจังหวัด มีความสับสนในเรื่องเอกภาพในการ บริหารงานของกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ศึกษาธิการจังหวัดไม่แน่ใจใน บทบาทของตนเอง ประกอบกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดไม่ชัดเจน แม้แต่ กระทรวงศึกษาธิการก็ไม่แน่ใจว่าจะให้ศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่อะไรอย่างชัดเจน (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 29) และมีระเบียบ ปฏิบัติราชการใหม่ ๆ ที่กรมเจ้าสังกัดให้สถานศึกษาและหน่วยงานในสังกัดปฏิบัติตรงต่อกรม โดยตรง สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่องานของศึกษาธิการจังหวัดเป็นอย่างยิ่ง

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่า ศึกษาธิการจังหวัดเป็นตัวแทนกระทรวง ศึกษาธิการในส่วนภูมิภาคระดับจังหวัด ถ้าปล่อยปัญหาทิ้งไว้โดยมิได้ดำเนินการแก้ไข หากศึกษาธิการจังหวัดประสบความล้มเหลวในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว การคาดหวังผล ทางการศึกษาและงานที่รับผิดชอบอยู่นั้นย่อมขาดประสิทธิภาพ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การศึกษาในส่วนภูมิภาค จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ที่มีอยู่ปัจจุบันให้เหมาะสมกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาที่เปลี่ยนไป พร้อมทั้งเสนอ งานของกรมต่าง ๆ ให้อย่างมีประสิทธิภาพตามภารกิจและหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่ ชงค์ วงษ์จันทร์ (ชงค์ วงษ์จันทร์ 2527 : 11) ได้กล่าวถึงความจำเป็น และเหตุผลที่ต้องปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างใหม่ เกิดจากปัญหาในการปฏิบัติงาน 2 ประการคือ 1. ขาดความเป็นเอกภาพในการบริหารงาน ได้แก่ ขาดผู้นำทาง การศึกษาที่แท้จริงในระดับจังหวัด และขาดการประสานงานและความร่วมมือในการทำงาน เป็นกระทรวง 2. ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานเท่าที่ควร คือมีการทำงานซ้ำซ้อน คนล้นงานไม่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ไม่ประหยัดเศรษฐกิจ ความคิดและเวลา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดให้เน้นเกี่ยวกับงานด้าน

วิชาการ และอธิบดีกรมต่าง ๆ ได้เห็นชอบในหลักการ จึงได้สั่งจังหวัดปฏิบัติงานตาม
บทบาทใหม่พร้อมกันตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม 2527 เป็นต้นไป (คุษฎี วงศ์ศิริ
2527 : 2)

ดังนั้นบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัด เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะดำเนินการศึกษาค้นคว้า เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อ
ศึกษาธิการจังหวัด ที่จะต้องทำความเข้าใจกับบทบาทใหม่และเร่งพัฒนาตนเองให้สามารถ
รับบทบาทใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
และศึกษาธิการอำเภอ ผู้ร่วมงานใกล้ชิด เข้าใจบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตาม
โครงสร้างใหม่ จะได้ร่วมมือช่วยกันดำเนินการทางการศึกษาอันจะเกิดประโยชน์ในการ
พัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะช่วยเป็นแนวทางและข้อมูลให้ผู้มีหน้าที่
เกี่ยวข้องในการกำหนดบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดได้ปรับปรุงและพัฒนาบทบาทของ
ศึกษาธิการจังหวัดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อันจะมีผลต่อการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้ใดบังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ 4 ฝ่าย ได้แก่

- 1.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
- 1.2 ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
- 1.3 ฝ่ายแผนงานและวิชาการ
- 1.4 ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

- 2.1 ศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 72 คน
- 2.2 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 72 คน
- 2.3 ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 710 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 854 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 370 คน แต่ละกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร 12 เขตการศึกษา ตามอัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างของ เกรจี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มคือ
 - 3.1.1 ศึกษาธิการจังหวัด
 - 3.1.2 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
 - 3.1.3 ศึกษาธิการอำเภอ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ หักสะที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในงาน 4 ฝ่ายคือ

- 3.2.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
- 3.2.2 ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
- 3.2.3 ฝ่ายแผนงานและวิชาการ
- 3.2.4 ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา

กำนิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดที่ได้รับความกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ระเบียบตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด และอำนาจตามคำสั่งและตามที่กระทรวงศึกษาธิการหรือกรมต่าง ๆ มอบหมายให้ปฏิบัติงาน

บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ หมายถึง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้กระทำควบคู่กับบทบาทที่ได้รับตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการบรรลุจุดหมาย โดยแบ่งงานของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่เป็น 4 ฝ่าย ได้แก่

- 1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
- 2. ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
- 3. ฝ่ายแผนงานและวิชาการ
- 4. ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไปมีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการและงานการเจ้าหน้าที่ของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนที่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กำหนดให้เป็นหน้าที่ปฏิบัติเป็นปกติ รวมทั้งงานพิเศษที่กระทรวง กรม เขตการศึกษาและจังหวัดมอบหมาย

2. ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ มีหน้าที่เกี่ยวกับการขอตั้งงบประมาณการรับ-ส่ง เบิกจ่าย ฝาก ถอนเงิน การควบคุม การตรวจสอบ แนะนำการเงิน การบัญชี การพัสดุ แก่สถานศึกษา การทำรายงานและการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ รับผิดชอบ 2 ส่วนคือ ส่วนแรกในฐานะผู้ดำเนินการเอง กับส่วนที่เป็นฝ่ายตรวจสอบ ดูแล ควบคุม ให้คำปรึกษาของกรมต่าง ๆ ซึ่งมีหน่วยงานอยู่ในจังหวัด และได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

3. ฝ่ายแผนงานและวิชาการ มีหน้าที่ในการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล สถิติทางการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม และสถิติที่เกี่ยวข้องและจำเป็นในการวางแผนการศึกษา ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษา ติดตามและประเมินผล การใช้หลักสูตร รายงานผลการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และงานของสถานศึกษา ติดตามผล การดำเนินงานตามแผนงานและโครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา

4. ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริมสนับสนุนการใช้ทรัพยากรของกระทรวงศึกษาธิการภายในจังหวัดร่วมกัน เช่น อาคารสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ เป็นต้น การให้บริการทางวิชาการ เช่น ข้าราชการข้อมูลทางการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมแก่ประชาชนทั่วไป การปฏิบัติงานพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการที่ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานตามโครงการพระราชดำริ การป้องกันและแก้ปัญหาความไม่สงบในสถานศึกษา ยาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา การส่งเสริมสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ประชาสัมพันธ์งานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งงานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย

ศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัด เพื่อช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด ในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับงานการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม อันเป็นงานในหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการในเขตจังหวัด และดูแลการปฏิบัติราชการทั้งส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค และส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง แต่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดนั้น

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ทำหน้าที่บริหารการศึกษาประถมศึกษาในระดับจังหวัด

ศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการ ประจำอำเภอ เพื่อช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับงานการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมในเขตอำเภอ และดูแลการปฏิบัติราชการทั้งส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค และส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง แต่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคในเขตอำเภอนั้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

ความสำคัญของงานศึกษาธิการจังหวัด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด

ความเป็นมา ตำแหน่ง บทบาท ของศึกษาธิการจังหวัด

โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด

โครงสร้างของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (เดิม)

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด

บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

ความสำคัญของงานศึกษาธิการจังหวัด

ศึกษาธิการจังหวัดเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่บริหารงานและควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 17) ศึกษาธิการจังหวัดเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการส่งไปประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขาธิการราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดิน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 พ.ศ. 2515 ข้อ 51 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 39 ตอนที่ 145 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดที่กรมหรือส่วนราชการอื่นส่งไปประจำทำงานเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

ผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ของกรมหรือส่วนราชการนั้น เป็นผู้แทนของกรมหรือส่วนราชการนั้นเท่านั้น แต่ศึกษาธิการจังหวัดต้องเป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ของกรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมดคือ เป็นผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการทั้งกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการคำสั่งที่ 687/2519 เรื่องอำนาจหน้าที่และแนวปฏิบัติราชการของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดภายใต้ขอบข่ายกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

1. ปฏิบัติราชการตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือมติของคณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดเป็นหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด หรือหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการและจะต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในเขตจังหวัด

2. ดูแลราชการของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค เฝ้าระวังติดตามผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ หรือสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดในเรื่องอันเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับนโยบาย โครงการและเอกลักษณ์ของการศึกษาไทย

3. การปฏิบัติตามแผนงาน งาน หรือโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรม มอบหมาย ในกรณีที่ปฏิบัติงานหรือโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมที่ปฏิบัติอยู่ภายในเขตจังหวัด โดยมิได้รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว ให้ศึกษาธิการจังหวัดเข้าตรวจดำเนินการหรือได้รับผิดชอบงานหรือโครงการ รายงานกิจการ ซึ่งแจ้งแสดงเหตุผลผลการปฏิบัติได้

4. ประสานงานกับส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือสถานศึกษาภายในเขตจังหวัด เพื่อให้การจัดการศึกษาภายในเขตจังหวัดดำเนินไปด้วยดี

5. รายงานกิจการ ค่าเนื้องานของส่วนราชการ สถานศึกษาภายในเขตจังหวัดให้กระทรวงศึกษาธิการทราบเป็นระยะตามเหตุผล ความจำเป็น หรือตามที่กรมเจ้าของงานขอได้รายงาน

6. เพื่อประโยชน์ของทางราชการอันเป็นส่วนรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ศึกษาธิการจังหวัดเสนอญัตติทางราชการจังหวัด หรือกรม หรือกระทรวงสั่งปฏิบัติหรือ ยับยั้ง

ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ได้ก้าวรุดหน้าไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งนี้ก็ด้วยความพยายามของทุกฝ่ายรวมกัน และฝ่ายหนึ่งที่ไ้มีบทบาทมาโดยตลอดในเรื่องนี้ก็คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งตั้งกระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในฐานะหน่วยงานตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ช่วยให้กระทรวงได้รับทราบข้อมูลความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ทราบปัญหา การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ และได้ช่วยให้การประสานงานระหว่าง องค์การทางการศึกษา ตลอดจนองค์การทางศาสนาและวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนให้ประชาชนสนใจต่อการศึกษาเล่าเรียน และมีความอบอุ่นใจว่าท้องถิ่นของตนได้รับความเอาใจใส่จากรัฐบาล โดยทั่วถึงอีกด้วย นับได้ว่าการศึกษาสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดในระบบการศึกษาของไทย เป็นความคิดที่ จลาจลแหลมของผู้รับผิดชอบการศึกษาของบ้านเมืองในสมัยนั้น และแม้จนถึงสมัยปัจจุบัน ความคิดดังกล่าวก็นี้ก็ด้าสมัย กลับจะยิ่งปรากฏเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งขึ้นคู่กับความจำเป็นที่ จะต้องพัฒนาภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การปกครอง ซึ่งรัฐบาลถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งทุกยุคทุกสมัย

สำหรับในอนาคตความจำเป็นที่จะถ่วงอาคัยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อการดำเนินงานการศึกษาศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของชาติจะยิ่งมีมากขึ้นเพราะว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ของแต่ละภูมิภาคจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่จะต้องได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม กับสภาพเหล่านั้น และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศ จะต้องมีการประเมิน ความต้องการ ประเมินความก้าวหน้าและวิเคราะห์ปัญหาในระดับภูมิภาค แล้วนำมา กำหนดเป็นแผนหรือแนวทางพัฒนาของภูมิกานั้น ๆ รวมกับหน่วยงานในพื้นที่ ตลอดจน

ต้องริเริ่มประดิษฐ์คิดค้นเนื้อหาสาระและวิธีการทางการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม
นอกจากนั้นในอนาคตหน่วยงานและสถาบันการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมที่
ดำเนินงานอยู่ในแต่ละพื้นที่จะมีมากขึ้น โดยสังกัดกรม กอง และกระทรวงต่าง ๆ จำเป็น
ต้องมีการเชื่อมประสานการดำเนินงาน และการใช้ทรัพยากรเข้าด้วยกันอย่างมี
ประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดความประหยัดแก่ประเทศชาติ

บุญสม มาร์ติน (บุญสม มาร์ติน 2524 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของศึกษาธิการจังหวัดว่า เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค จะต้องปฏิบัติ
และรับผิดชอบงานของกรมต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ
โรงเรียน เป็นผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับสถานศึกษามากที่สุด งานของกระทรวงศึกษาธิการ
จะเจริญก้าวหน้าและสนองนโยบายได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษา
ระดับจังหวัดเป็นอย่างมาก เพราะศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ที่ต้องนำเอานโยบาย แผนงาน
และโครงการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้าน
การศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นงานอันสำคัญยิ่งของประเทศชาติ และ
ต้องวางตัวเป็นผู้นำทางการศึกษาประสานงานให้บริการและติดตามผล

ดังนั้นบทบาทและภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในอนาคต จึงเป็นสิ่ง
จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และต่อการพัฒนา
โดยรวมของประเทศ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดเพื่อเป็นแนวปฏิบัติแล้วก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
ก็มีอยู่มากมาย พอสรุปได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ขาดผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการ

ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนภูมิภาคมีเป็นจำนวนมาก
กระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถดูแลและควบคุมได้ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีศึกษาธิการจังหวัด

เป็นเหตุเป็นตาให้ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนงานเพื่อให้กรมต่าง ๆ ในสังกัดถือปฏิบัติ ซึ่งหมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้กรม โดยมีแผนงานและวงงบประมาณในการดำเนินงานตามนโยบายที่ให้ไว้แต่ละกรมว่าเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคสมควรที่จะได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายและแผนงานโครงการต่าง ๆ หรือไม่ การดำเนินงานเหล่านี้จะต้องมีผู้แทนปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ถ้าไม่มีผู้แทนคือศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการก็ไม่สามารถที่จะตรวจสอบติดตามและประเมินผลงานได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ การให้กรมต่าง ๆ รายงานมา กระทรวงศึกษาธิการก็ควรจะได้มีผู้แทนของตนเองตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้นจึงต้องมีศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ดังกล่าว

(กองตรวจและรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 12)

2. ชาคผู้ประสานงานด้านการศึกษา การศาสนา และศิลปวัฒนธรรม

ในแต่ละจังหวัดจะมีหน่วยงานทางการศึกษาหลายสังกัด เช่น วิทยาลัยครู วิทยาลัยพลศึกษา ต่างคนต่างทำ ไม่มีการประสานแผน ประสานนโยบาย และประสานการปฏิบัติการ ก่อให้เกิดการสูญเปล่าและสิ้นเปลืองงบประมาณ ถ้ามีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ จะได้ทำหน้าที่ประสานงานจะช่วยให้การประสานสัมพันธ์ การศึกษาในระดับจังหวัด มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมนื้อและช่วยแก้ปัญหาส่วนรวมร่วมกัน นอกจากนี้ถ้าไม่มีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงต่าง ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องการจะประสานงานด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ ก็ไม่รู้จะไปประสานกับใครที่เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ เพราะแต่ละกรมต่างก็มีบุคลากรไปปฏิบัติงานอยู่ในส่วนภูมิภาคเป็นจำนวนมาก เช่น อธิการวิทยาลัยครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ถ้ามีศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ก็จะได้ทำหน้าที่ประสานงานให้ทุกทุกฝ่ายยังเกิดผลดี นอกจากนั้นการประสานงานด้านการศาสนาและศิลปวัฒนธรรมก็จะประสานงานได้ง่าย

เพราะศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบด้านการศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอยู่แล้ว
(กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 5)

3. ขาดผู้รวบรวมข้อมูลทางการศึกษาทุกประเภทในระดับจังหวัด

การปฏิบัติงานของกรมต่าง ๆ จะมีข้อมูลเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับกรมนั้น ๆ ข้อมูลของกรมอื่น ๆ จะไม่มี ถ้าต้องการใดข้อมูลจะต้องไปหาจากกรมต่าง ๆ ทำให้เสียเวลา หรือได้ข้อมูลมาก็ช้าเกินไปที่จะนำไปใช้ได้ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจะมีข้อมูลทุกประเภทในระดับจังหวัดเตรียมไว้ให้ผู้ที่ต้องการได้ทันที เพราะปัจจุบันนี้ข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในการวางแผนนโยบาย การตัดสินใจ การวางแผนการศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาโครงการ การวิจัย และการประเมินผล

4. ขาดผู้ให้บริการทางการศึกษาแก่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ให้บริการแก่กรมต่าง ๆ ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาเฉพาะอย่างไปทำ ในการปฏิบัติงานไม่ว่ากรมใดมีปัญหาและอุปสรรคที่กรมไม่สามารถแก้ไขได้ ปัญหาและอุปสรรคนั้นก็กลายมาเป็นปัญหาและอุปสรรคกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องแก้ไขให้ลุล่วง เพื่อให้กรมที่ทำงานเฉพาะเรื่องดำเนินการไปด้วยความราบรื่น ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการต้องมีภาระหน้าที่ดังกล่าวด้วย โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ข้อเท็จจริงที่ได้ประจักษ์อยู่ในขณะนี้ งานบางอย่างกรมที่รับผิดชอบมีบุคลากรของกรมปฏิบัติอยู่ในส่วนภูมิภาค แต่บางกรมไม่มีบุคลากรปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ศึกษาธิการจังหวัดก็ต้องเป็นผู้แทนของกรมที่รับผิดชอบงานของกรมนั้น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย กรมใดมีบุคลากรปฏิบัติงานเฉพาะอยู่แล้วศึกษาธิการจังหวัดก็จะทำหน้าที่ประสานงานและให้บริการ (ประจวบ คำบุตุรัตน์ 2525 : 13)

5. ขาดผู้ถนัดเรื่องใหญ่वारาชการจังหวัด

ผู้วาราชการจังหวัดมีงานที่จะต้องปฏิบัติและตัดสินใจมีมาก ทั้งในด้านบริหารบุคลากร บริหารการเงิน บริหารวิชาการ งานพิเศษอื่น ๆ รวมทั้งงานนโยบาย

โดยทำงานให้กรมต่าง ๆ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการฝึกหัดครู กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมวิชาการ กรมศิลปากร กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และคุรุสภา (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 9) และจะต้องปฏิบัติงานให้กระทรวงอื่น ๆ อีกด้วย การที่จะให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตัดสินใจเพียงคนเดียว และมีงานของกระทรวงต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบอีกมาก ถ้าไม่มีศึกษาธิการจังหวัดกลั่นกรองเรื่อง จะทำให้งานล่าช้าหรือผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสนใจทางด้านการศึกษาน้อย จะทำให้ การศึกษาเจริญก้าวหน้าไม่เท่าที่ควร ถ้าไม่มีศึกษาธิการจังหวัดช่วยกลั่นกรองเรื่องให้ บางครั้งอาจจะตัดสินใจผิดพลาดทำให้เกิดความเสียหายได้ เพราะงานทางการศึกษา การศาสนาและศิลปวัฒนธรรมจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ และมี วิธีปฏิบัติปลีกย่อยซับซ้อนยุ่งยากเป็นพิเศษ (เกษม ศิริสัมพันธ์ 2525 : 4)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา บิชอป และเฟิร์ท (Bishop and Firth. 1977 : 572 - 573) กล่าวว่า ภารกิจของศึกษาธิการมีขอบข่ายกว้างขวางมาก ดังนี้

1. การปกครองครู สอดส่องดูแลหลังอำนาจรับรองของครูเพื่อให้เกิด ความสมดุลระหว่างอำนาจผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
2. การสนับสนุนการเงิน การใช้จ่ายเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินที่ได้รับ การสนับสนุนจากประชาชน จะต้องมีวิธีการเป็นมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้
3. การสำรวจประชากรในวัยเรียน การกระจายของประชากร และความ เปลี่ยนแปลงของประชากรวัยต่าง ๆ เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานทาง การศึกษา การจัดแผนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
4. การสำรวจอาชีพ ความต้องการแรงงาน เพื่อที่จะได้ทราบความต้องการ กำลังคนใหม่ ๆ และเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแรงงานของคน

5. การจัดโครงสร้างของสถานการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ

6. การสำรวจค่านิยม ผู้บริหารการศึกษาจะต้องยอมรับการแสดงออกต่าง ๆ ที่แปรผันของวิถีชีวิตของบุคคล ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหวังที่จะสร้างความเข้าใจระหว่างหมู่บุคคลด้วยกัน

7. การสำรวจสภาพแวดล้อม ศึกษาภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นมลภาวะ เช่น การขาดแคลนพลังงาน การเสื่อมของดิน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทั้งหลาย จะต้องสืบหาสาเหตุให้พบ

8. การบำรุงรักษาสุขภาพของชุมชน จะต้องเน้นในเรื่องของการป้องกัน และรักษาสุขภาพ สร้างลักษณะนิสัยของประชากรในการบำรุงรักษาสุขภาพ เพิ่มลักษณะนิสัยให้รู้จักการหลีกเลี่ยงการเสี่ยงภัย

จะเห็นว่า งานของศึกษานิเทศก์ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีขอบข่ายกว้างขวางมาก ทำงานเหมือนกับพัฒนากร หรือนักสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย แต่ศึกษานิเทศก์ในประเทศไทยมีหน้าที่เน้นหนักในด้านการจัดการศึกษาเท่านั้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์จังหวัด

บุคคลย่อมมีตำแหน่งทางสังคมประจำตัว อาจเป็นตำแหน่งที่เป็นทางการ เช่น ครูใหญ่ ผู้อำนวยการกอง อธิบดี หรือตำแหน่งแบบส่วนตัว เช่น เป็นพี่ เป็นน้อง เป็นเพื่อน เป็นคน ตำแหน่งเหล่านี้ต่างมีอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งทราบ จะได้กำหนดพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม บทบาทจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ควรที่จะแสดงพฤติกรรมให้ตรงและเหมาะสมกับหน้าที่ของตน

จึงกล่าวได้ว่า บทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกตามหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ พฤติกรรมดังกล่าวนี้ผูกพันกับความคิดเห็นของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และความคาดหวังของสังคมที่เห็นว่า บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น

ควรจะทำ จากความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับ อุทัย ธรรมเทโช (อุทัย ธรรมเทโช 2528 : 223) ว่า บทบาทคือ หน้าที่ที่บุคคลจำต้องปฏิบัติตามตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งโดยแบ่งบทบาท เป็น 2 ประเภทคือ

1. บทบาทอันจำเป็นต้องกระทำ หรือบทบาทตามกฎหมาย เป็นบทบาทที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จะมีปรากฏอยู่ตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จำเป็นต้องกระทำหรือเว้นการกระทำ ถ้าไม่กระทำหรือเว้นการกระทำจะคงมีความผิด ส่วนจะผิดมากหรือน้อยนั้น ก็แล้วแต่กรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น กฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าละเลยไม่ตรวจสอบควบคุมให้โรงเรียนปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ถ้าเกิดความเสียหายจะต้องรับผิดชอบ

2. บทบาทอันควรกระทำ หรือบทบาทอันควรจะเป็น เป็นบทบาทที่มีได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย แต่องค์การหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ควรปฏิบัติหรือควรทำ แม้ว่าจะมิได้กำหนดไว้ในกฎหมายก็ตาม

ทิตยา สุวรรณข (ทิตยา สุวรรณข 2510 : 9) ได้กำหนดบทบาทใกล้เคียงกับ อุทัย ธรรมเทโช โดยแบ่งบทบาทออกได้ 2 ประการคือ

1. บทบาทอุดมคติ (Ideal Role) คือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ บทบาทอุดมคติกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำสั่งสอน หน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมจะต้องปฏิบัติ บทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้ กำหนดโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม นำเอาบทบาทอุดมคติไปแปล เพื่อปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้น บทบาทที่ปฏิบัติจริงจะใกล้เคียงหรือแตกต่างจากบทบาทอุดมคติน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความหมายบทบาทอุดมคติและสภาพแวดล้อมจะเป็นทั้งข้อกำหนดและสิ่งเกื้อหนุนที่สำคัญ

บทบาทศึกษานิเทศก์จังหวัดที่ปฏิบัติอยู่เดิม นั้น แบ่งออกเป็น 3 งาน คือ

1. งานบริหารทั่วไป
2. งานการเงินและบัญชี
3. งานวิชาการ

บทบาทบางส่วนก็ยังใช้ได้อยู่ แต่บางส่วนก็ไม่เหมาะสม ส่วนที่ใช้ได้ ได้แก่ บทบาทตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่กฎหมายให้อำนาจศึกษานิเทศก์จังหวัดจะต้องปฏิบัติตาม เช่น คำสั่งกระทรวงศึกษานิเทศก์ ให้ศึกษานิเทศก์เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษานิเทศก์ในส่วนภูมิภาค ก็ยังคงอยู่แต่ส่วนที่ไม่เหมาะสมจะต้องปรับปรุง กระทรวงศึกษานิเทศก์จึงได้ปรับปรุงบทบาทตามหน้าที่ หรือบทบาทอันควรเป็น โดยให้สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัดมี 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
2. ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
3. ฝ่ายแผนงานและวิชาการ
4. ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา

การศึกษานโยบายของศึกษานิเทศก์จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นการศึกษานโยบายที่สำนักงานปลัดกระทรวง กำหนดให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดควรกระทำหรือปฏิบัติ โดยกระทำหรือปฏิบัติควบคู่กับบทบาทตามกฎหมาย เพื่อให้ทำงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษานิเทศก์บรรลุจุดหมาย คือให้ความรู้ มีคุณธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งบทบาทที่กำหนดนี้ตรงกับ อุทัย ธรรมเดโช (อุทัย ธรรมเดโช 2528 : 223) กล่าวว่า บทบาทประการหนึ่งก็คือ บทบาทอันควรทำหรือบทบาทอันสมควรจะเป็น คือบทบาทที่องค์การหรือสังคมมุ่งหวังให้บุคคลดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ควรปฏิบัติหรือควรทำแม้ว่าจะมิได้กำหนดไว้ในกฎหมายก็ตาม

ความเป็นมา ตำแหน่ง บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด

ตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดเป็นตำแหน่งที่เกิดขึ้นจากระบบบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการศึกษาไทยเริ่มมีมาแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นการศึกษาแผนโบราณมีสำนักเรียนสำหรับบุตรหลานขุนนาง สำหรับราษฎรทั่วไปเรียนหนังสือที่วัด เป็นการจัดการศึกษาที่จัดกันเองโดยอาศัยพระและประชาชนร่วมมือกัน ผู้ชายเท่านั้นที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ผู้หญิงต้องอยู่กับบ้านเรียนการฝีมือและการครัว ส่วนอาชีพศึกษาก็เรียนกันภายในครอบครัวหรือความท้องถิ่น เป็นการเล่าเรียนแบบสืบทอดเป็นมรดกตกทอดกันมา การศึกษาไทยเจริญขึ้นจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศเปิดโรงเรียนหลวงขึ้นเป็นแห่งแรกในพระบรมมหาราชวัง แล้วเกณฑ์ให้ลูกหลานของขุนนาง ข้าราชการเข้าศึกษาเล่าเรียน ในปี พ.ศ. 2427 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบขึ้นเป็นโรงเรียนแห่งแรกสำหรับทวยราษฎร์ได้เล่าเรียนและในระยะต่อมาได้ขยายการศึกษาออกไปตามหัวเมือง

ในปี พ.ศ. 2430 การจัดการศึกษาได้ขยายตัวแพร่หลายทั่วไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมศึกษาธิการเป็นกรมเจ้าหน้าที่ ให้เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะและกรมศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดการศึกษาตลอดมา ในปี พ.ศ. 2432 ได้เปลี่ยนชื่อกรมศึกษาธิการเป็นกรมธรรมการ เพราะโรงเรียนที่จัดตั้งนั้นส่วนมากอยู่ในวัดและมีพระสงฆ์เกี่ยวข้องอยู่มาก

ในปี พ.ศ. 2435 กรมธรรมการได้ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนากรมธรรมการขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ ในระยะนี้การศึกษาตามหัวเมืองยังเป็นการศึกษาที่จัดทำเองโดยความร่วมมือของพระกับราษฎร มีสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาภายในมณฑลของตน ทุกตำบลมีคณะกรรมการจัดการศึกษา

ประกอบด้วย กำนัน แพทย์ประจำตำบล และเจ้าอาวาสวัดที่สำคัญ ๆ ในท้องที่ตำบล
กล่าวได้ว่า การศึกษาตามหัวเมืองในชั้นแรกนี้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดทำ

ในระหว่างปี พ.ศ. 2445 ถึงปี พ.ศ. 2453 การศึกษาตามหัวเมืองได้
ขยายตัวแพร่หลายยิ่งขึ้น กระทรวงธรรมการพิจารณาเห็นสมควรจัดตั้งเจ้าหน้าที่ให้
ออกไปจัดการศึกษาตามหัวเมือง จึงได้ส่งแต่งตั้งกรรมการมณฑลไปประจำจัดการศึกษา
อยู่ตามมณฑลต่าง ๆ กับให้มีตำแหน่งกรรมการเมืองเป็นผู้ช่วย ในปี พ.ศ. 2460 ได้
เปลี่ยนกรรมการเมืองเป็นกรรมการจังหวัด เพราะกระทรวงมหาดไทยประกาศเปลี่ยน
ชื่อท้องที่การปกครองพระราชอาณาจักรคำว่า "เมือง" เป็น "จังหวัด"

ในปี พ.ศ. 2462 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้จัดตั้งกรรมการอำเภอขึ้นเป็นครั้งแรก และเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการเป็น
กระทรวงศึกษาธิการเป็นครั้งแรกเมื่อ 14 มกราคม 2462 บรรดาเจ้าหน้าที่จึงได้
เปลี่ยนเป็นตำแหน่งศึกษาธิการตามไปด้วย กล่าวคือ เปลี่ยนชื่อกรรมการมณฑล
กรรมการจังหวัด และกรรมการอำเภอ เป็นศึกษาธิการมณฑล ศึกษาธิการจังหวัด
และศึกษาธิการอำเภอ

ในปี พ.ศ. 2476 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อกลับมาเป็นกระทรวง
ธรรมการอีก และได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม ราชการกระทรวงธรรมการ
มีดังนี้คือ

ราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยกรมปลัด กรมศึกษาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรมธรรมการ และกรมศิลปากร

ราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยกรรมการมณฑล กรรมการจังหวัด และ
กรรมการอำเภอ ซึ่งอยู่ในสังกัดกรมปลัด

ต่อมาได้มีการยุบมณฑลต่าง ๆ กระทรวงธรรมการจึงได้ยุบกองกรรมการมณฑล
และจังหวัดโอนการทำงานไปขึ้นกับจังหวัด มีแผนกกรรมการจังหวัดรวม 70 แห่งขึ้นตรง
ต่อกระทรวงธรรมการ และได้แต่งตั้งตำแหน่งข้าหลวงตรวจการธรรมการ 9 ตำแหน่ง
ประจำอยู่จังหวัด อันเป็นที่ตั้งมณฑลเดิมเพื่อจะได้ตรวจราชการงานอย่างใกล้ชิด

ในปี พ.ศ. 2483 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมต่าง ๆ ในกระทรวงธรรมการ และได้แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเป็นราชการบริหารส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ธรรมการจังหวัดและอำเภอให้สังกัดในราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 ได้เปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการกลับมาเป็นกระทรวงศึกษาธิการอีก มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และการศิลปกรรมสังกัดคือ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการศาสนา กรมพลศึกษา กรมมหาวิทยาลัย กรมศิลปากร กรมสามัญศึกษา และกรมอาชีวศึกษา ตำแหน่งธรรมการจังหวัดและธรรมการอำเภอ ก็เปลี่ยนกลับมาเป็นศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอจนถึงปัจจุบัน และกระทรวงศึกษาธิการเรียกตำแหน่งศึกษาธิการรวม 4 ตำแหน่งคือ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ

วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติโอนโรงเรียนประชาบาลบางประเภทไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรียกชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนประชาบาล ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาประชาบาลเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายช่วยเหลือส่งเสริมองค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ช่วยเหลือส่งเสริมและควบคุมเกี่ยวกับงานในด้านวิชาการ เช่น การกำหนดหลักสูตร การวัดผลการศึกษา การนิเทศงาน มีศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบในส่วนภูมิภาค

วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2519 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 687/2519 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 เรื่องการแต่งตั้งตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัดและอำเภอ โดยมอบให้ศึกษาธิการเป็นผู้แทน

กระทรวงศึกษาธิการมีขอข่ายงานในการเป็นผู้ประสานงาน รายงาน และติดตาม
ประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งหมด

วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2523 รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติโอนกิจการ
บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษา
ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2523 พร้อมนี้ได้มีการแก้ไขและประกาศ
พระราชบัญญัติเกี่ยวกับของ รวมทั้งหมด 8 ฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติ คณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2523 ได้กำหนดบทบาทให้ศึกษาธิการจังหวัด
เป็นกรรมการการประถมศึกษาในระดับจังหวัด (พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 158 ลงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2523)
(กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 295)

จะเห็นว่า บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดได้เปลี่ยนไป
กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาปรับปรุงงาน
ในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการอำเภอและศึกษาธิการจังหวัด ตามคำสั่ง
กระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป. 329/2524 เรื่องแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณางานใน
หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ลงวันที่ 4
มิถุนายน 2524 และตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สป.346/2524 เรื่องแต่งตั้ง
คณะทำงานพิจารณางานในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการ
อำเภอ (เพิ่มเติม) ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2524 (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 261 - 263)

ศึกษาธิการจังหวัด เป็นข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็น
ตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค บริหารการศึกษา การศาสนาและ
การพัฒนาธรรม อันเป็นงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการระดับ
จังหวัด และช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด ตรวจสอบควบคุม ชี้แจงแนะนำช่วยเหลือ

การปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายและแผน ศึกษาธิการจังหวัดมีบทบาท ดังนี้

1. บทบาทตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้ ศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่เกี่ยวกับ

1.1 เป็นกรรมการจังหวัดผู้หนึ่ง ในคณะกรรมการจังหวัดซึ่งเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินภายในจังหวัดนั้น (ขอ 49 ปว.218 พ.ศ.2515)

1.2 เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงส่งมาประจำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจบังคับบัญชาราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจังหวัดนั้น (ขอ 51 ปว.218 พ.ศ.2515)

1.3 รับผิดชอบงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งขึ้น สำหรับบริหารการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม (ขอ 55 (2) ปว.218 พ.ศ.2515)

2. บทบาทตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.1 เป็นกรรมการในคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดโดยตำแหน่งตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523

2.2 เป็นอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญจังหวัดตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523

2.3 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลบำรุงรักษา เสนอแนะรายงาน เกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

2.4 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงิน ทั้งในงบประมาณของกรมและส่วนราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ ใช้จ่ายในการดำเนินงานในจังหวัด และสถานศึกษาในจังหวัด ตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณในระดับจังหวัดและการเบิกจ่ายเงินจากคลัง

2.5 เป็นผู้ควบคุมดูแล เฝ้าระวัง ติดตามผลประสานงานการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาตามข้อ 8, 14, 18 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย สถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ.2523

2.6 เป็นผู้ดำเนินการวัดผลและตัดสินผลการสอบสำหรับโรงเรียน สังกัดจังหวัดตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลการศึกษา ระดับ 1 ระดับ 2 ระดับ 3 - 4 พ.ศ.2515 ข้อ 10

2.7 เป็นรองประธานกรรมการ "คณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ ระดับจังหวัด" ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ ประจำหมู่บ้าน พ.ศ.2515

2.8 เป็นผู้ประกาศรับสมัครและดำเนินการสอบ ตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดสอบบุคคลภายนอก พ.ศ.2515

2.9 ให้ศึกษาธิการจังหวัดลงนามในประกาศนียบัตรสำหรับบุคคล ภายนอก ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร พ.ศ.2524

2.10 ให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นที่ปรึกษากลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2522 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2522

2.11 ปฏิบัติตามระเบียบการเงินที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการและสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น การรับ ส่ง เบิก จ่าย ฝาก ถอน เงินงบประมาณ นอกงบประมาณ

2.12 เป็นรองประธานคณะกรรมการลูกเสือในจังหวัด และ
รองผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด มีหน้าที่ส่งเสริมความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้า
ของลูกเสือจังหวัดให้คำแนะนำผู้อำนวยการลูกเสือจังหวัด

3. บทบาทตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด

ปฏิบัติงานในฐานะศึกษานิเทศก์จังหวัดที่มีความรับผิดชอบสูง โดยมีหน้าที่
และความรับผิดชอบในการบริหารงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และปฏิบัติหน้าที่
อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติในฐานะศึกษานิเทศก์จังหวัด มีลักษณะงานที่ปฏิบัติ
เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม ในจังหวัด
ที่รับผิดชอบ การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา การควบคุมมาตรฐานการศึกษา
การนิเทศการศึกษา การจัดประชุมสัมมนา หรือการจัดอบรม การพัฒนาหลักสูตรแบบเรียน
หรืออุปกรณ์การศึกษา การใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา การจัดเก็บ
และการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำสถิติการศึกษา การเผยแพร่ทางการศึกษา
การบริหารงานเกี่ยวกับการศาสนาและวัฒนธรรมการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณ
การบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล การติดตามและการประเมินผลงานในความ
รับผิดชอบ เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
2528 : 116)

4. บทบาทตามคำสั่งและตามที่กระทรวงหรือกรมมอบหมาย

4.1 เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งมาประจำจังหวัดเพื่อช่วยเหลือ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในการปฏิบัติราชการอันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใน
เขตจังหวัดดูแลการปฏิบัติราชการสังกัดภูมิภาค และส่วนราชการหรือสถานศึกษาซึ่ง
สังกัดส่วนกลาง แต่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัดนั้น ภายใต้กฎหมายระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ 687/2519 ลงวันที่ 27
ธันวาคม 2519

4.2 ให้ศึกษาธิการจังหวัดอนุมัติการสั่งซื้อ ครั้งละไม่เกินวงเงิน 100,000 บาท ตามคำสั่งกรมการศึกษาออกโรงเรียน ที่ 998/2523 ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2523

4.3 ให้ศึกษาธิการจังหวัดอนุญาตการลาของหัวหน้าสถานศึกษา สำหรับการลาป่วย ลาคลอดบุตรไม่เกิน 30 วัน ลาภีส่วนตัวไม่เกิน 15 วัน และ ลาพักผ่อนประจำปี ตามมติคณะรัฐมนตรีและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตามคำสั่งกรมการศึกษาออกโรงเรียนที่ 1011/2523 ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2523

4.4 จัดการศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำ ตามหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 16784/2490 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2490

4.5 ให้ศึกษาธิการจังหวัด สั่งซื้อ สั่งจ้างในวงเงินไม่เกิน 240,000 บาท สำหรับกรณีนอกเหนือจากวิธีพิเศษและกรณีพิเศษ ไม่เกิน 125,000 บาท สำหรับวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษตามคำสั่งกรมวิชาการที่ 346/2522 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2522

4.6 ให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้บริหารงานของกรมการศาสนาในฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน ตามกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ 18422/2502 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2502 เรื่องมอบอำนาจหน้าที่ราชการ กรมการศาสนาและหนังสือกรมการศาสนาที่ ศธ 0408/8211 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2507 เรื่องมอบอำนาจและหน้าที่ราชการ ของกรมการศาสนา

4.7 ได้รับมอบหมายให้เป็นอนุกรรมการพัฒนาชนบท ประธานบริหาร โครงการ อพป. ประธานการประชุมประสานประโยชน์การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ประธาน วิทยากรระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด และได้รับมอบหมายให้จัดงานวันเด็กประจำปี

ขอบข่ายของงานที่ปฏิบัติ

กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมซึ่งมีหน่วยงานหรือสถานศึกษาดังอยู่ในส่วนภูมิภาค แต่มิได้แบ่งส่วนราชการเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค นอกจากสำนักงานปลัดกระทรวงเพียงกรมเดียวที่แบ่งส่วนราชการเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค แต่กรมเจ้าสังกัดได้มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแล โดยมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการตามที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายงานของกระทรวงศึกษาธิการทุกประเภท ในระดับจังหวัดจึงอยู่ในความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดทั้งสิ้น ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. งานของกรมที่สายงานผ่านจังหวัด รับผิดชอบในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและกลั่นกรองเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งด้านบริหารเกี่ยวกับงานบัญชีการเงิน พัสดุ งานบริหารงานบุคคล งานวิชาการ และงานพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ งานของกรมต่าง ๆ ดังนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษากรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการฝึกหัดครู กรมการศาสนา กรมพลศึกษา กรมวิชาการ กรมศิลปากร กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครูสภา

2. งานของกรมที่สายงานไม่ผ่านจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบงานในฐานะผู้ประสานงานการจัดการศึกษาตามที่กระทรวงหรือกรมมอบหมายเกี่ยวกับงานประสานงาน การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ตามนโยบายของกระทรวง เช่น กีฬา ส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น วางแผนการจัดตั้งโรงเรียนและให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่กรมเจ้าสังกัดประสานงานการรับนักเรียน นักศึกษา งานความมั่นคง การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การฝึกวิชาชีพในท้องถิ่น การอบรมครูประจำการ งานตรวจการพัฒนาระบบ การก่อกวนไม่สงบในสถานศึกษา ได้แก่ งานของกรมต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 กรมพลศึกษา ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับวิทยาลัยพลศึกษาในจังหวัด
- 2.2 กรมการฝึกหัดครู ได้แก่ งานวิทยาลัยครู
- 2.3 กรมอาชีวศึกษา ได้แก่ งานวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา

และวิทยาลัยเกษตรกรรม

- 2.4 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้แก่ งานวิทยาเขตต่าง ๆ
- 2.5 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบใน

ฐานะกรรมการ ประถมศึกษาจังหวัด

- 2.6 โรงเรียนเทศบาล รับผิดชอบในฐานะกรรมการใน อ.ก.ท.

2.7 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู รับผิดชอบในฐานะ
กรรมการใน อ.ก.ค. จังหวัด

3. งานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ได้แก่ งานที่ผู้ว่าราชการจังหวัด
มอบหมายให้ปฏิบัติเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว มีงานโดยสรุปดังนี้ งานลูกเสือชาวบ้าน
งานไทยอาสาป้องกันชาติ (ทส.ปช.) งานกีฬาเขต งานรัฐพิธีและพิธีอื่น ๆ ในจังหวัด
งานเทศกาลและประเพณีของจังหวัด งานฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีของจังหวัดและ
งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างและระบบบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด

สำนักงานการศึกษา ระดับจังหวัดนอกจากมีสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด
แล้วยังมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัด
การประถมศึกษาในเขตจังหวัด ปฏิบัติงานตามนโยบาย แผน และมาตรฐานตามที่
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด มีคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
เป็นกรรมการบริหาร มีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้นำบังคับบัญชา ควบคุม
ดูแลโดยทั่วไป ซึ่งเป็นราชการ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และรับผิดชอบ

ในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

องค์ประกอบของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ประกอบด้วย
 ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย
 เป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ข้าราชการครู
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครู
 จำนวน 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแต่งตั้ง จำนวน
 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกจากประชาชนในจังหวัด จำนวน 3 คน เป็นกรรมการ
 และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

การเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 และการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากประชาชนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบที่
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตจังหวัด
 ดังต่อไปนี้

1. พิจารณากำหนดนโยบายการดำเนินงาน และแผนพัฒนาการประถมศึกษา
 ของจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
 เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง และการจัดงบประมาณเพื่อ
 การประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุงและ
 เลิกโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
4. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้ง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
 หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

5. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี
ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่โดยไม่ขัดหรือแย้งกับ
ระเบียบของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

7. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติมอบหมาย

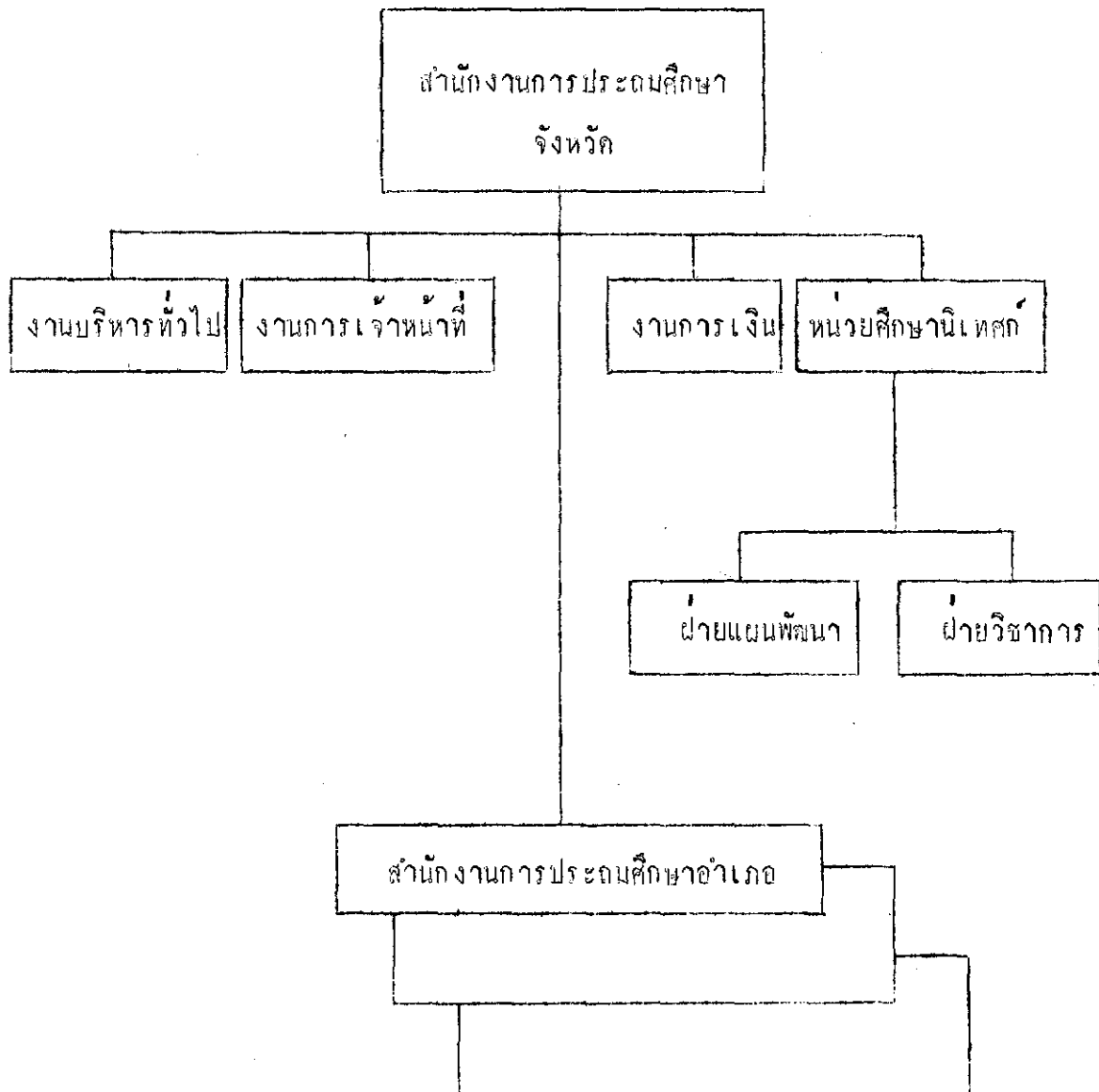
อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด เป็นหน่วยงานบริหาร สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขต
จังหวัดดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
2. ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมอบหมาย
3. จัดทำนโยบายการดำเนินการ และแผนพัฒนาการประถมศึกษาใน
จังหวัด เสนอต่อคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
4. จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด
5. เสนอจัดตั้ง บริหาร รวบรวม ปรับปรุง และเลิกโรงเรียนในสังกัด
6. เสนอแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษา
กิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนในสังกัด
7. ติดตาม ประเมินผล คุณภาพมาตรฐาน และส่งเสริมการเรียนการสอน
ในโรงเรียนในสังกัด และรายงานให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดทราบ
8. รวบรวมข้อมูล วิจัย และส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการประถมศึกษา
ในจังหวัด
9. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุม และดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และรับผิดชอบ ในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การแบ่งส่วนราชการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับ
ประถมศึกษา 2526 :5)

โครงสร้างของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (เดิม)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (เดิม) เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติราชการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตจังหวัด ภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีสำนักงานที่ศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบอยู่หรือซ้อนอยู่หลายสำนักงาน เช่น สำนักงานลูกเสือจังหวัด สำนักงานอนุภาษาค สำนักงานครูสภาจังหวัด และยังมีสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ซึ่งมีศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาจำนวนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดด้านวิชาการ อยู่ภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หรือตั้งสำนักงานอยู่ต่างหาก แต่ปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ปัจจุบันศึกษานิเทศก์ได้โอนไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ประกอบด้วยข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ และมีข้าราชการครู สังกัดกรมต่าง ๆ ส่งไปประจำทำงานและช่วยราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดคือ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีศึกษาธิการจังหวัด 1 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด 1 ตำแหน่ง สองตำแหน่งเป็นข้าราชการครู ส่วนตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญคือ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป นักวิชาการศึกษา เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี มีจำนวนมากน้อยตามลำดับจังหวัดขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก การบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แบ่งออกเป็น 3 งานดังนี้

1. งานบริหารงานทั่วไป
2. งานการเงินและบัญชี
3. งานวิชาการ

1. งานบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดบริหารราชการแผ่นดินเป็นงานในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตจังหวัด การปกครองบังคับบัญชาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด การเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในงานของกระทรวงหรือกรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตจังหวัด การตรวจตรา ควบคุม ควบคุม เร่งรัดและติดตามผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภายในเขตจังหวัด การประสานงานการปฏิบัติงานกับราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการอื่น ตลอดจนองค์การ สมาคมหรือเอกชนภายในเขตจังหวัด การตรวจตราและควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอภายในเขตจังหวัด การตรวจเยี่ยมและนิเทศสถานศึกษาทุกสังกัดภายในเขตจังหวัด การริเริ่มดำเนินการพัฒนาการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมภายในเขตจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของจังหวัด แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติตามสภาพความเป็นจริง ความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในจังหวัด การประชุมชี้แจงขอราชการ นัดหมายหาวิธีการปฏิบัติงานกับศึกษานิเทศก์ หัวหน้าหน่วยงาน ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าสถานศึกษาภายในจังหวัด การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การศึกษา และงานบริหารอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายงานบริหารงานทั่วไปประกอบด้วย

1.1 งานธุรการ ได้แก่ การควบคุมดูแล ปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการให้งานสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดสำนักงาน การปฏิบัติงานเกี่ยวกับหนังสือราชการตามระเบียบงานสารบรรณ เป็นต้น การจัดและดูแลงานธุรการที่จะกองดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยประถมศึกษา กฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ กฎหมายว่าด้วยลูกเสือ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและควบคุมความประพฤติ

นักเรียน นักศึกษา งานธุรการ เกี่ยวกับการควบคุมดูแลและให้บริการแก่สถานศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา งานธุรการเกี่ยวกับการควบคุมดูแลและ
ประสานงานกับสถานศึกษาสังกัดจังหวัดและกับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในจังหวัด
งานเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน การส่งเสริมและพัฒนา
เยาวชน การจัดและส่งเสริมกีฬาสport งานครูสภา งานธุรการและรายงาน
เกี่ยวกับการตรวจราชการ สถิติการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลการศึกษา
การประชุมอบรมและสัมมนา การประชาสัมพันธ์ งานธุรการเกี่ยวกับการติดต่อ
ประสานงานกับส่วนราชการสถานศึกษา องค์การและเอกชน และงานธุรการเกี่ยวกับ
งานอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดหรือที่กระทรวง กรม หรือ
จังหวัดมอบหมาย

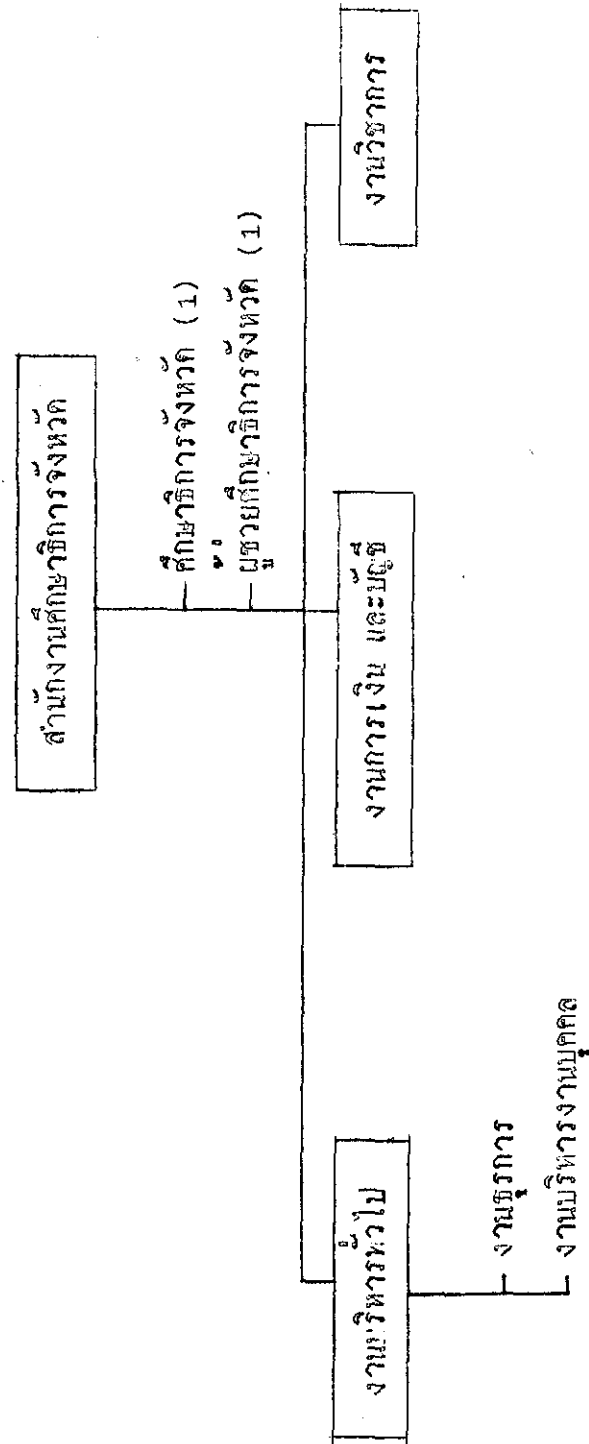
1.2 งานบริหารงานบุคคล ได้แก่ การปกครองบังคับบัญชา

ข้าราชการครูและลูกจ้างสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด
การปกครองบังคับบัญชาลูกจ้างของครูสภาส่วนจังหวัด เจ้าหน้าที่ลูกเสือจังหวัด
พนักงานศาสนาของจังหวัด การช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดปกครองบังคับบัญชา
ข้าราชการและลูกจ้างของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา
ตามข้อริบติกรรมทั้งสองฉบับหมาย การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ใน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลตามกฎหมาย
ระเบียบข้าราชการพลเรือนและพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยครู เช่น งานเกี่ยวกับ
อ.ก.พ. จังหวัด การรวบรวมข้อมูลเพื่อขออัตราว่างการบรรจุและแต่งตั้ง การเลื่อน
ขึ้นเงินเดือน เรื่องเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการ การออกจากราชการ การร้องทุกข์
การอุทธรณ์ การฝึกอบรมข้าราชการ การจัดสวัสดิการ การขอพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลาของข้าราชการ การให้บำเหน็จ
บำนาญ

2. งานการเงินและบัญชี ได้แก่ การตรวจตรา ควบคุมดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการเบิก จ่าย ฝาก ถอน เก็บรักษาเงิน นำส่งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณตามอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด การขอตั้งงบประมาณ การเก็บรักษาใบสำคัญและฎีกาเบิกเงินจากคลัง การส่งงบเบิก การตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน การทำบัญชีและทะเบียนการเงินทั้งเงินในงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การตรวจบัญชีของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอและสถานศึกษาในจังหวัด การดำเนินการเกี่ยวกับการเร่งรัดเงินยืม เงินผลประโยชน์ต่าง ๆ การดำเนินการตามระเบียบการจ้างและระเบียบการพัสดุ และการควบคุมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินการบัญชีของหน่วยงานย่อยภายในจังหวัด

3. งานวิชาการ ได้แก่ งานวางแผน การปฏิบัติตามแผน ติดตามและประเมินผลงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด การปรับปรุง ส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน การตรวจและนิเทศการศึกษา การควบคุมส่งเสริมและปฏิบัติงานทางวิชาการ ร่วมกับศึกษานิเทศก์ การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนทุกประเภท การวัดผลการศึกษา การค้นคว้าวิเคราะห์และวิจัยการศึกษาในจังหวัด และการจัดทำสถิติการศึกษาของจังหวัดเพื่อการบริหารและวางแผน (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 18 - 19)

แผนภูมิแสดงโครงสร้างการแบ่งงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (เดิม)

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการปฏิบัติงานตามแบบมาตรฐานงาน
ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 2527 : 15

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของศึกษาธิการจังหวัด

การบริหารงานของศึกษาธิการจังหวัดมีปัญหามาก ดังนี้

1. บทบาทอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดไม่ชัดเจน

ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ก็คือ ศึกษาธิการจังหวัดไม่มีบทบาทในการควบคุมการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากกรมสามัญศึกษาไม่ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นส่วนภูมิภาค โสฬส สิงห์ขวา (โสฬส สิงห์ขวา 2527 : 2) เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นราชการบริหารส่วนกลาง เมื่อมาปฏิบัติหน้าที่ในส่วนภูมิภาค อธิบดีมอบอำนาจการปกครองบังคับบัญชาโดยตรงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนตามคำสั่งกรมสามัญศึกษา ที่ 1000/2524 ลงวันที่ 10 เมษายน 2524 และอธิบดีได้มอบอำนาจให้หัวหน้าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอปฏิบัติราชการแทนบางอย่าง โดยไม่ได้อำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่หนังสือกระทรวงศึกษาธิการที่ ศษ 0204/11584 ลงวันที่ 20 เมษายน 2524 คำสั่งมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ว่า "สถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ขึ้นตรงต่อจังหวัด ให้เสนอเรื่องต่อศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา เพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการ" สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 18) กล่าวว่า ในทางปฏิบัติสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมิได้มีบทบาทในการบริหารงานมากนัก ทั้งนี้เพราะกรมกองเจ้าสังกัดของโรงเรียนรัฐบาล หัวหน้าที่ควบคุมการบริหารอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงาน วิธีดำเนินการจัดสรรงบประมาณ การติดต่อสั่งการ การควบคุมงานและการประสานงานกับกรมเจ้าสังกัดจะกระทำโดยตรง ศึกษาธิการจังหวัดไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการปกครองบังคับบัญชา ข้าราชการสังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นแต่เพียงหน่วยงานที่หนังสือของโรงเรียนผ่านจังหวัดตามแบบแผนของทางราชการเท่านั้น ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน กล่าวว่า (สมพงษ์ เกษมสิน 2523 : 50) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการบริหารงาน

องค์การ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานนั้นสาเหตุหนึ่งเกิดจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ชัดเจน หรืออำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่ได้สัดส่วนสมดุลกัน

ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา เดิมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา อยู่ในความปกครองบังคับบัญชาของศึกษาธิการจังหวัด เมื่อมีการโอนโรงเรียนประถมศึกษาไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2509 ได้มีการแต่งตั้งหัวหน้าส่วนการศึกษา ขึ้นเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาครูและมอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติงานวิชาการ ทำให้การบริหารงานของโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบสองฝ่าย เกิดความขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด และหัวหน้าส่วนการศึกษา เพราะไม่มีการแบ่งงานให้ชัดเจนระหว่าง งานบริหารกับงานวิชาการ ศึกษาธิการจังหวัดซึ่งเคยมีบทบาทในการบริหารมาก่อน เมื่อเปลี่ยนบทบาทหน้าที่มาปฏิบัติงานด้วยวิชาการทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เกิดปัญหาในเรื่องการประสานงาน และการจัดสรรงบประมาณในการออกนิเทศติดตามผล ศึกษาธิการจังหวัดบางคนขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

เมื่อมีการโอนโรงเรียนประถมศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ การปกครองบังคับบัญชาโรงเรียนประถมศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัด โดยดำเนินการตามมติและความคิดเห็นของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งศึกษาธิการจังหวัดร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา ได้เกิดปัญหาในการประสานงาน เนื่องจากศึกษาธิการจังหวัดในฐานะผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการต้องปฏิบัติหน้าที่แทนกรมต่าง ๆ ได้แก่ งานกรมการฝึกหัดครู เกี่ยวกับ

การรับสมัครสอบและการขอรับประกาศนียบัตรวิชาชุด พ.กศ. และ พ.ม. งานกรม
พลศึกษาเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬานักเรียน งานลูกเสือ เนตรนารีและยุวภาษา
งานกรมวิชาการ เกี่ยวกับการสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 งานครูสภาในฐานะ
เจ้าหน้าที่ครูสภาจังหวัด เกี่ยวกับการรับสมัครอบรมเพื่อศึกษาระหว่างปีภาคเรียน
ฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) งานจัดสวัสดิการแกสมาชิครูสภา เช่น การพาไปกิจสงเคราะห์
ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกครูสภา (ช.พ.ก.) การพาไปกิจสงเคราะห์ช่วยเหลือสมาชิก
ครูสภาในกรณีผู้สมรสถึงแก่กรรม (ช.พ.ส.) มูลนิธิช่วยครูอาวุโสในพระบรมราชูปถัมภ์
มูลนิธิช่วยการศึกษาบุตรสมาชิกครูสภา งานพัฒนาพื้นที่ชนบทยากจนตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารพัฒนาชนบท พ.ศ. 2524 ซึ่งศึกษาธิการจังหวัด
เป็นกรรมการพัฒนาจังหวัด (ก.พ.จ.) ฝ่ายกระทรวงศึกษาธิการ และในระดับตำบล
มีครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการระดับตำบล (ค.ป.ต.)
ฝ่ายกระทรวงศึกษาธิการตำบลละ 1 คน จากงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของ
ศึกษาธิการจังหวัดในฐานะผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ
กับครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้งในการบริการ การจัดสวัสดิการและการประสานงาน
ทำให้เกิดปัญหาในการร่วมมือดำเนินงานและการประสานงาน เพราะครูโรงเรียน
ประถมศึกษาบางคนมีความเห็นว่า ศึกษาธิการจังหวัดไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาที่จะสามารถ
ให้ลูกให้โทษแก่ตนได้ จึงไม่ให้ความร่วมมือและประสานงานเท่าที่ควร ถ้าหาก
ศึกษาธิการจังหวัดไม่มีการประสานงานที่ดี การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้

นายบรรจง ชูสกุลชาติ และคุณหญิง วงศ์ศิริ (บรรจง ชูสกุลชาติ และ
คุณหญิง วงศ์ศิริ 2525 : 95) เห็นว่าปัญหาทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับระบบและ
โครงสร้างทางการบริหารการศึกษาโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศึกษาธิการจังหวัดนั้น
เห็นว่า การปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดมีความด้อยลงในเรื่องของการสั่งงานซ้ำซ้อน
จากกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดไม่ชัดเจน
ควรปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดโดยเร็ว เพื่อให้สนองงานของ

กรมในส่วนภูมิภาคได้เต็มที่ ควรมีสวนย์ประสานงาน ส่งการจากกรมไปต่างจังหวัด
 ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนทั้งในเรื่องและเวลาที่ให้จังหวัดปฏิบัติ งานเรื่องเดียวกัน
 ควรมีหน่วยงานเดียวรับผิดชอบและควรให้เวลาในการปฏิบัติงานพอสมควร
 เช่นเดียวกับที่ ฮาร์ริส (Harris. 1963 : 23) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะ
 ทำให้การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จไว้ว่าการที่จะเป็นผู้นำทางการศึกษาได้คือนั้น
 จำเป็นจะต้องวางแผนงานในการทำงานโดยจัดโครงสร้างใหม่ให้มีลักษณะที่สอดคล้อง
 กับปัญหาในระดับต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานเป็นคณะ
 ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันดำเนินการ กรมหลวงนครราชสีมา (กรมหลวงนครราชสีมา
 2525 : 13) ได้กล่าวถึงบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดว่า ศึกษาธิการจังหวัดใหญ่แต่ชื่อ
 ในเรื่องงานมิได้เป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการอย่างแท้จริง แท้จริงเป็นตัวแทน
 ของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ จึงไม่มีใครยอมรับงานที่ทำก็เป็นงานที่กรมต่าง ๆ ฝาก
 ให้ทำ เช่น ในเรื่องการมอบอำนาจ บางกรมก็ไม่มอบอำนาจ เช่น กรมสามัญศึกษา
 มอบอำนาจการซื้อ การจ้างให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไป ซึ่งเดิมมอบให้
 ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นการกระจายอำนาจให้ฝ่าย
 ปฏิบัติมากขึ้นให้เกิดความคล่องตัวก็ได้ แม้แต่การสั่งจ่ายเงินเดือนครูก็ไม่เป็นไปตามที่
 จังหวัดและคณะกรรมการเสนอ แบบฟอร์มก็ไม่ให้ทางอำเภอมีของลงความเห็น
 โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งที่ตั้งขึ้นเป็นผลงานของศึกษาธิการอำเภอ นายอำเภอ
 ศึกษาธิการจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เมื่อโรงเรียนเติบโตขึ้น บุคคลเหล่านี้
 ก็ไม่มีความหมาย แม้แต่การส่งหนังสือหรือสั่งการในโรงเรียน โรงเรียนจะถือปฏิบัติ
 หรือไม่ก็ได้ หรือจะเสนอหนังสืออะไรต่อกรมโดยไม่ผ่านจังหวัดก็ได้ ถือว่าไม่เป็นการ
 ข้ามผู้บังคับบัญชา เพราะท่านเหล่านั้นมิได้เป็นผู้บังคับบัญชา ศึกษาธิการซึ่งเคยเป็น
 คณะทำงานฝ่ายวิชาการที่ศึกษาธิการจังหวัด ก็โอนไปอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาจังหวัด งานทางด้านวิชาการก็ปฏิบัติน้อยไปด้วย คราวใดที่บทบาท
 อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน คราวนั้นผู้ปฏิบัติย่อมเลื่องที่จะปฏิบัติ เพราะข้าราชการส่วนมาก

ชอบที่จะปฏิบัติงานตามระเบียบที่ระบุไว้ หากท่านออกเหนือก็จะเป็นการก้าวไกล
ผิดระเบียบ ดังนั้นเป็นต้น

2. ปัญหาขาดบุคลากรและคณะทำงานด้านวิชาการ

บุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่มีอยู่ก็เพื่อรองรับงานด้าน
ธุรการ เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างหน่วยงานส่วนกลางมาดลงไปยังอำเภอหรือ
โรงเรียน บุคลากรในสำนักงานนอกจากจะมีศึกษาธิการจังหวัดและผู้ช่วยศึกษาธิการ
จังหวัดแล้ว ก็มีเจ้าหน้าที่บริหารการเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มีงาน
เน้นหนักทางด้านธุรการ สำนักงานทั่วไป และนักวิชาการศึกษา มีงานเน้นหนักทางด้าน
แผนงานและวิชาการ แต่ละฝ่ายมีเจ้าหน้าที่ระดับ ปวช. ปวส. มากน้อยตามปริมาณ
งาน นักวิชาการการศึกษาจังหวัดละ 1 คน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการก็ไม่ได้
กำหนดหน้าที่ให้ชัดเจนให้ทำอะไร บางจังหวัดก็ให้ดำเนินการตามที่กองแผนงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมอบให้บางจังหวัดก็ไม่ได้ดำเนินการตามที่กองแผนงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงฯ มอบให้

จะเห็นได้ว่า ศึกษาธิการจังหวัดขาดแคลนทั้งตัวบุคคลและคณะทำงานทาง
วิชาการที่เข้มแข็งพอที่จะสร้างงานวิชาการให้มีขึ้นได้แม้จะมีนักวิชาการศึกษาก็มี 1 คน
และเป็นเพียงผู้ปฏิบัติงานในเชิงธุรการเท่านั้น (กฤษฎี ศรีสุภา 2527 : 57)

3. ศึกษาธิการจังหวัดให้ความสนใจและใช้เวลาในการบริหารงานอื่น มากกว่างานวิชาการ

ศึกษาธิการจังหวัดให้ความสนใจและใช้เวลาในการบริหารงานอื่น ๆ
เช่น งานธุรการ การเงิน การบริหารบุคลากรกรมากกว่างานด้านอื่น ๆ เหตุที่
ศึกษาธิการจังหวัดบริหารงานอื่น ๆ มากกว่างานวิชาการก็เพราะว่า ลักษณะงาน
ต่าง ๆ ที่เข้าไปยังสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ส่วนมากเป็นงานเชิงธุรการประเภท
ตามมา ตอบไป เพื่อแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ หรือสั่งให้ดำเนินการงานต่าง ๆ
ของกระทรวง ทบวง กรม งานเหล่านี้ทำให้ศึกษาธิการจังหวัดต้องอยู่กับสำนักงานเพื่อ

คอบุณ แทรจ หนังสือเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน นิภาพร สุขพัทธ์ (นิภาพร สุขพัทธ์ 2513 : ค) ได้ศึกษาเวลาเฉลี่ยการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ เรียงตามความมากน้อยของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานประเภทต่าง ๆ ตามลำดับ คือ

- 3.1 การบริหารงานบุคคล
 - 3.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน
 - 3.3 การวางแผนการศึกษา
 - 3.4 การบริการและการส่งเสริมทางการศึกษา
 - 3.5 การให้บริการแก่ชุมชน
 - 3.6 การนิเทศโรงเรียนและการประเมินผลการศึกษา
4. ปัญหางบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่เพียงพอ ที่มีเกียรติ อดุลย์ อินทกุล (อดุลย์ อินทกุล 2507 : 185 - 192) ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในการบริหารการศึกษาพบว่า การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด งบประมาณนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะงบประมาณที่ได้แต่ละปีไม่เพียงพอ จากการวิจัยของ สุรัฐ ศิลปอนันต์ ลักษณะ สีตะสุวรรณ และประเสริฐ รัตนรัตน์ (สุรัฐ ศิลปอนันต์ ลักษณะ สีตะสุวรรณ และประเสริฐ รัตนรัตน์ 2518 : 80) ในเรื่องการศึกษาปัญหาการศึกษาของจังหวัดและเขต ก็พบปัญหาในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ปัญหาที่ค่อนข้างหนักของจังหวัดได้แก่ ปัญหางบประมาณและเครื่องมือที่ใช้ไม่เพียงพอ จากการวิจัยของ สวัสดิ์ แก้วสมบูรณ์ (สวัสดิ์ แก้วสมบูรณ์ 2525 : 114) และปลื้ม บุญวิเศษ (ปลื้ม บุญวิเศษ 2527 : 82) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการบริหารงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอในภาคใต้ พบว่า

ด้วยเหตุนี้ กฎหมาย สาขาร (กฎหมาย สาขาร 2519 : 312) จึงให้ความเห็น
เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาในเรื่องการเงินว่า อาจต้อง
รับหน้าที่หาเงินหรือจัดตั้งงบประมาณเพื่อการศึกษา มีหน้าที่ใช้เงินเพียงอย่างเดียว

5. ปัญหาด้านการขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ปัจจุบันศึกษาธิการจังหวัดชาลวันและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
ชาลวันแรงใจในการทำงาน (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2527 : 5) ฉะนั้นผู้บริหารระดับสูงควรหาทางบำรุงชาลวันและสร้างแรงใจใน
การทำงานของศึกษาธิการจังหวัดอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ทั้งนี้การที่บุคคลในองค์กร
มีชาลวันและกำลังใจที่ดี ย่อมจะทำให้การะหน้าที่การงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่
วางไว้ สมพงศ์ เกษมสิน (สมพงศ์ เกษมสิน 2521 : 341) ได้กล่าวถึง
ความสำคัญของชาลวันในการบริหารงานบุคคลไว้ว่า กำลังชาลวันในการทำงาน ก่อให้เกิด
ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คณะ หรือสมาชิกทั้งมวลของหมู่คณะ รวมมือรวมใจ
กันทำงานด้วยความเต็มใจ และพยายามที่จะสร้างไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างหมู่สมาชิก
ทั้งนี้ก็โดยที่มุ่งหวังจะให้ภารกิจหน้าที่การงานของหมู่คณะหรือองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์
ที่กำหนดไว้ ชาลวันจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ

บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดได้มีมาเป็นเวลาช้านานคู่กับการตั้งกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่บริหารการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ การบริหารงานของศึกษาธิการจังหวัดดังกล่าวไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เพราะหน่วยงานทางการศึกษาส่วนมากสังกัดส่วนภูมิภาค แต่ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีการก่อตั้งและพัฒนาองค์กรขึ้นมาหลายกรมกอง บางกรมมีหน่วยงานทางการศึกษากระจายอยู่ทั่วไปทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หน่วยงานทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ส่วนภูมิภาคแต่สังกัดส่วนกลาง กรมกองจะทำการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ศึกษาธิการจังหวัดไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแลและติดตามผลให้ปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานของกระทรวงศึกษาธิการ ทำได้แต่เพียงประสานงานเท่านั้น แม้แต่การประสานงานถ้าไม่มีอำนาจบารมีอยู่เบื้องหลัง ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อให้ศึกษาธิการจังหวัดสามารถปฏิบัติงานสนองภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการและกรมต่าง ๆ ได้ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาปรับปรุงบทบาทและความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดขึ้นใหม่ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า การที่จะให้ศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติงานได้นั้น จะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการบริหาร โดยตรงเป็นบทบาทใหม่ในลักษณะของการให้บริการ การประสานงาน การตรวจ ติดตามและการประเมินผลและพัฒนาบทบาทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นศูนย์ 3 ศูนย์ คือ ศูนย์ข้อมูลสถิติและ การวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน ศูนย์ติดตามและประเมินผล แต่การแบ่งศูนย์ไม่สะดวกในการบริหารงานและไม่สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบในการแบ่งหน้าที่การงาน จึงพัฒนาศูนย์ 3 ศูนย์ให้เป็นฝ่ายต่าง ๆ โดยแบ่งงานของศึกษาธิการจังหวัดออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
2. ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
3. ฝ่ายแผนงานและวิชาการ
4. ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา

การแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

แบ่งตามบทบาทอันควรเป็น หรือควรกระทำตามขอบเขตที่มีอยู่ ส่วนบทบาทตามกฎหมายหรือบทบาทที่ต้องกระทำนั้นยังคงอยู่ตามเดิม มีกฎหมาย ระเบียบ ใ้ให้อำนาจไว้ก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

การแบ่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ แบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายคือ

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการ และงานการเจ้าหน้าที่ของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนที่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กำหนดให้เป็นหน้าที่ปฏิบัติเป็นปกติ รวมทั้งงานพิเศษที่กระทรวง กรม สำนักงานศึกษาธิการเขต และจังหวัดมอบหมาย

1.1 งานธุรการ มีรายละเอียดของงานดังนี้

1.1.1 การจัดสำนักงาน ได้แก่ การจัดแผนผังสำนักงาน การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ การจัดทำคำสั่งแบ่งงาน และควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การจัดทำบัญชี กำหนดส่งงานและเร่งรัดงานให้ส่งงานตามกำหนด การประชาสัมพันธ์ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่องาน

1.1.2 การดำเนินงานตามระเบียบงานสารบรรณ ได้แก่ งานรับ-ส่ง หนังสือราชการ งานพิมพ์หนังสือ โรเนียว การเก็บหนังสือ การทำลายหนังสือราชการ การยืมหนังสือ

1.1.3 การรับสมัคร และจัดสอบวิชาชุดครู พ.กศ., พ.ม. และวิชาชุดอื่น ๆ การขอรับประกาศนียบัตร ใบรับรองและใบแทนประกาศนียบัตร พ.กศ., พ.ม.

1.1.4 การคัดเลือกครูไปอบรมบุคลากรทางการศึกษา (อศป.)

1.1.5 การพิจารณาอนุญาตให้สถานศึกษาในสังกัดพานักเรียน นักศึกษา ไปศึกษานอกสถานที่

1.1.6 การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด การจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน
การจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่สามัญ สายอาชีพ การขยายชั้นเรียน การยุบชั้นเรียน การจัดตั้ง
โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 การจัดตั้งกลุ่มสนใจ การจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำ
หมู่บ้าน การจัดตั้งห้องสมุดประชาชน

1.1.7 งานลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ได้แก่ การแต่งตั้ง
ผู้ตรวจการลูกเสือ และกรรมการลูกเสือจังหวัด การแต่งตั้งกองลูกเสือสำรอง ลูกเสือ
สามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ การออกบัตรประจำตัวลูกเสือและผู้อยู่บังคับบัญชาลูกเสือ
การบำรุง กุศล รักษาค่ายลูกเสือ การแต่งตั้งผู้อยู่บังคับบัญชาเนตรนารี กรรมการเนตรนารี
อำเภอ การตั้งหมู่ยุวกาชาด และการแต่งตั้งผู้อยู่บังคับบัญชา

1.1.8 งานศิลปากร ได้แก่ งานสำรวจตรวจค้นโบราณสถาน
โบราณวัตถุและศิลปวัตถุเพื่อประกาศขึ้นบัญชี งานตรวจสอบการขุดแต่ง ขุดค้น และ
ซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ งานขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลอง
พระพุทธรูปสำคัญ

1.1.9 งานการศาสนา ได้แก่ การขอสร้างวัด ขอตังวัด
ยุบเลิก ย้ายวัด รวมวัด การขอพระราชทานวิสุงคามสีมา งานวัดพัฒนาตัวอย่าง
งานจัดประโยชน์ที่ดิน วัดร้าง และการจัดสรรเงินอุดหนุนบูรณะวัด การขอพระราชทาน
สมณศักดิ์ การดูแลและจัดประโยชน์ให้วัด งานโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย

1.1.10 งานการศึกษาเอกชน ได้แก่ การจัดตั้งโรงเรียน
ประเภทสามัญศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
การจัดตั้งโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา ปวช. ปวท. ปวส. หลักสูตรของกระทรวง
ศึกษาธิการ การจัดตั้งโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษาหลักสูตรโรงเรียน การส่งเงิน
กองทุนสงเคราะห์ การขอลดเงินเดือนเลี้ยงชีพ

1.1.11 งานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แก่ การปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ งานควบคุมสมาคมและองค์การต่าง ๆ

1.1.12 การจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1.13 งานสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ งานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (กปจ.) งานอนุกรรมการข้าราชการครู สำนัจังหวัด (อ.ก.ค.)

1.1.14 งานคุรุสภา ได้แก่ การรับสมัครคุรุสภา การรับสมัครสมาชิกช่วยเพื่อนสมาชิกคุรุสภา การเก็บและส่งเงินสงเคราะห์รายสัปดาห์ การช่วยเหลือสมาชิกคุรุสภา ผู้ประสบภัยจากการก่อการร้าย การอบรมเพื่อการศึกษาระหว่างปีภาคเรียนภาคฤดูร้อน

1.2 งานการเจ้าหน้าที่ มีลักษณะตรงกับงานบริหารบุคลากร มีหน้าที่ปฏิบัติตามที่กรมต่าง ๆ มอบหมายให้ปฏิบัติ เช่น การสอบแข่งขันการบรรจุเข้ารับราชการ เสนอย้าย โอน ให้ข้าราชการออกจากราชการ การพิจารณาความดีความชอบ การขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การศึกษาคอ การฝึกอบรม คูงาน การปกครอง มัคคัมบัญชา วินัย การร้องทุกข์ ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. ฝ่ายการเงิน มัคคี และพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน มัคคี และพัสดุ ประกอบด้วย 3 งาน ได้แก่

2.1 งานรับจ่ายและเก็บรักษาเงิน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นส่วนราชการ ทำหน้าที่หน่วยงานผู้เบิกของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค เบิกจ่ายเงินให้กับกรมต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานตั้งอยู่ในจังหวัด และไม่มีหน่วยงานผู้เบิกโดยตรง

ซึ่งอยู่ในความกำกับดูแลของจังหวัด ได้แก่ ค่าเนิการรับ-ส่ง-เบิก-จ่าย-ฝาก
ถอนเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ ความคุมตรวจสอบการเบิกจ่ายเงิน
งบประมาณของหน่วยงานย่อยค่าเนิการเกี่ยวกับค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล
ค่าช่วยเหลือบุตรและอื่น ๆ ความคุมตรวจสอบเบิกจ่ายเงินอุดหนุน เงินเลี้ยงชีพ
ประเภท 1 ประเภท 2 และเงินกองทุนสงเคราะห์ การชอกันเงินไว้เบิกเหลือในปี
การขอขยายเวลา และค่าเนิการเกี่ยวกับเงินศาสนสมบัติ

2.2 งานบัญชี ได้แก่ การจัดทำบัญชีเงินงบประมาณและเงินนอก
งบประมาณ การจัดสรรและแจ้งยอดเงินงบประมาณแก่ส่วนราชการและหน่วยงานย่อย
การจัดทำบัญชีคุมเงินงบกลาง การเก็บรักษาใบเสร็จรับเงินและหลักฐานการเงิน
การส่งเงินรายไค้แผ่นดินคอสักงานคลังจังหวัด การทำทะเบียนการเงินของครุสภา
ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานย่อย การค่าเนิงานเกี่ยวกับบำเหน็จ
บำนาญข้าราชการและลูกจ้าง การค่าเนิงานเกี่ยวกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
(สตง.) และเงินเกี่ยวกับเงินบำรุงการศึกษา

2.3 งานพัสดุ ได้แก่ การค่าเนิการจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยพัสดุ ตามอำนาจหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมาย ควบคุมดูแล
การจัดทำทะเบียน การเก็บรักษา จำหน่าย และซ่อมแซมทรัพย์สินของทางราชการ
ควบคุมดูแลการค่าเนิการและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างที่อยู่ในอำนาจ
ของส่วนราชการจังหวัด

3. ฝ่ายแผนงานและวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล
และสถิติทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมในเขตจังหวัดทุกประเภท
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผน ค่าเนิการวางแผน วิจัย และค่าเนิการเกี่ยวกับ
หลักสูตร แบบเรียนการวัดผลการศึกษา การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ประกอบด้วย
งาน 2 งาน คือ

3.1 งานข้อมูล แผน และโครงการ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 รวบรวมข้อมูลทางการศึกษา การศาสนา และ
การวัฒนธรรม เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครู นักเรียน จำนวนโรงเรียน วัด และ
หน่วยงานทางศิลปและสถานศึกษา

3.1.2 วางแผนการศึกษาของจังหวัดระยะสั้นและระยะยาว

3.1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี

3.1.4 วางแผนจัดตั้ง ยุบรวมสถานศึกษา

3.1.5 วางแผนและโครงการ พัฒนาคุณธรรม การอบรม

เยาวชน

3.1.6 วิเคราะห์งบประมาณ เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยงานตาม
ข้อมูลที่ได้จากการวางแผนเพื่อเสนอกรม กระทรวง พิจารณาจัดสรรงบประมาณ

3.1.7 วิจัยปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลกระทบต่อ
การศึกษาในท้องถิ่น วิเคราะห์ความต้องการทางด้านการเรียนการสอน การใช้สื่อ
การเรียนการสอนและปัญหาการบริหารการศึกษาในจังหวัด เพื่อนำผลวิจัยไปใช้
ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภายในจังหวัด

3.1.8 ประสานงานทางวิชาการ เช่น กลุ่มโรงเรียน
หลักสูตรการเรียนการสอน คำแนะนำเกี่ยวกับวิทยุโรงเรียน การใช้อุปกรณ์และ
โสตทัศนศึกษา

3.1.9 พัฒนาหลักสูตร แบบเรียน จัดทำแผนการสอน คู่มือครู

3.1.10 ให้คำแนะนำแก่สถานศึกษาในเรื่องการทำโครงการสอน
ผลิตสิ่งพิมพ์ พิจารณาเลือกหนังสือแบบเรียน เพื่อกำหนดให้โรงเรียนนำไปใช้

3.1.11 จัดทำแบบทดสอบของจังหวัด และคำแนะนำเกี่ยวกับ
การวัดผลการศึกษาทั้งปละปีและบุคคลภายนอก การออกประกาศนียบัตร

3.1.12 เป็นศูนย์กลางในการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ แก่สถานศึกษาและประสานงานกรมในการ เป็นวิทยากรดำเนินการแนะแนวจัดทำ เอกสารเผยแพร่และจัดสัปดาห์แนะแนว และพัฒนาบุคลากรด้านแนะแนวของจังหวัด

3.2 งานตรวจ นิเทศ และติดตามผล รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดตาม ผลการดำเนินงานตามโครงการและตามนโยบายของกระทรวง รวมทั้งรายงานการ ประเมินผลให้กรมเจ้าสังกัด กระทรวงทราบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับรายงานมาเป็น ประโยชน์ในการบริหาร มีรายละเอียดของงานดังนี้

3.2.1 ติดตามผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม หลักสูตร

3.2.2 ติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ

3.2.3 ติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ ของจังหวัด หรือของเขตตามที่มีมอบหมาย

3.2.4 ติดตามผลการใช้หลักสูตรแบบเรียน

3.2.5 ติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการที่เกี่ยวกับ การศึกษา

3.2.6 ติดตามผลการใช้เงินของส่วนราชการและสถานศึกษา

3.2.7 รายงานสถานศึกษาของจังหวัดต่อกรมและกระทรวง ที่ได้จากการตรวจสอบติดตามผล

3.2.8 ประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับต่าง ๆ

3.2.9 รายงานผลการปฏิบัติราชการ ของศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ

3.2.10 รายงานผลการใช้เงินงบประมาณ การปฏิบัติตามแผน และโครงการ

3.2.11 รายงานอุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน
การศึกษาในจังหวัด ในเขต กรม และกระทรวง ทราบตามควรแก่กรณี

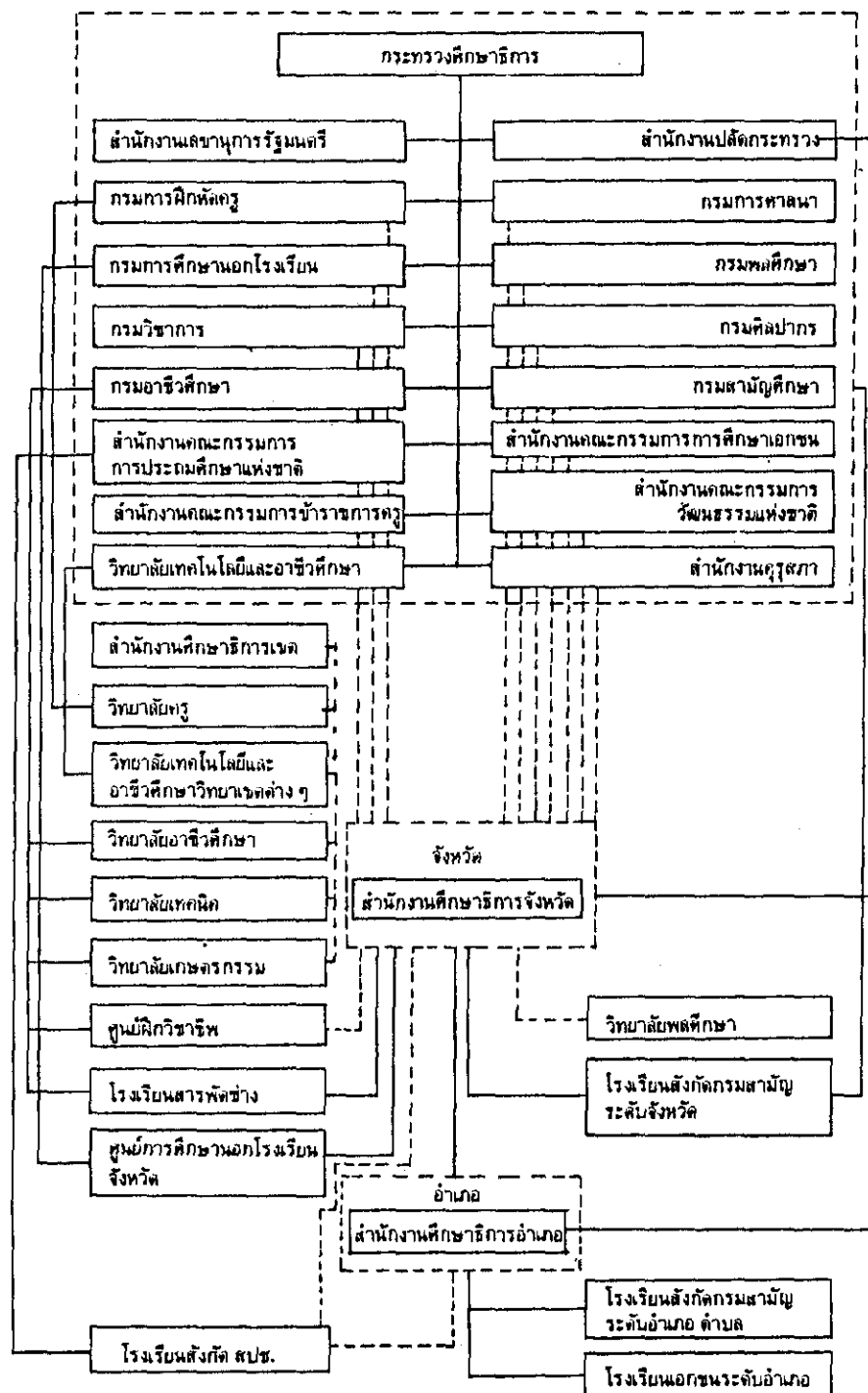
3.2.12 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบและรายงาน
ตามที่กระทรวงมอบหมาย

4. ฝ่ายประสานงานและกิจการการศึกษา รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหาร
การประสานประโยชน์เพื่อการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม หรือเป็นงานที่มีผลกระทบ
ต่อหน่วยงานอื่น หรือต้องระดมสรรพกำลังมาช่วยจัดการศึกษา ตลอดจนรับผิดชอบ
เกี่ยวกับงานความมั่นคงของชาติ การพัฒนาชนบท หรืองานโครงการที่จังหวัดมอบให้
เป็นผู้ประสานงานในฐานะศูนย์ประสานงานของจังหวัด ส่วนมากจะเป็นงานของทุกกรม
และจะเป็นกรมที่ไม่ผ่านจังหวัด ประกอบด้วย 2 งาน ได้แก่

4.1 งานประสานงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ได้แก่ การรับ
นักเรียน นักศึกษา การจัดตั้งกลุ่ม ยุบ รวม สถานศึกษา การพัฒนาคุณธรรมและ
จริยธรรม การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี
ของท้องถิ่น การส่งเสริมกีฬาและกรีฑานักเรียน ประชาชน และกีฬาแห่งชาติ การจัด
อบรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี การคัดเลือกนักเรียนเข้ารับทุนการศึกษาต่าง ๆ งาน
เยาวชนสัมพันธ์และกิจการที่เป็นส่วนรวมของจังหวัด และงานที่จังหวัดมอบหมาย

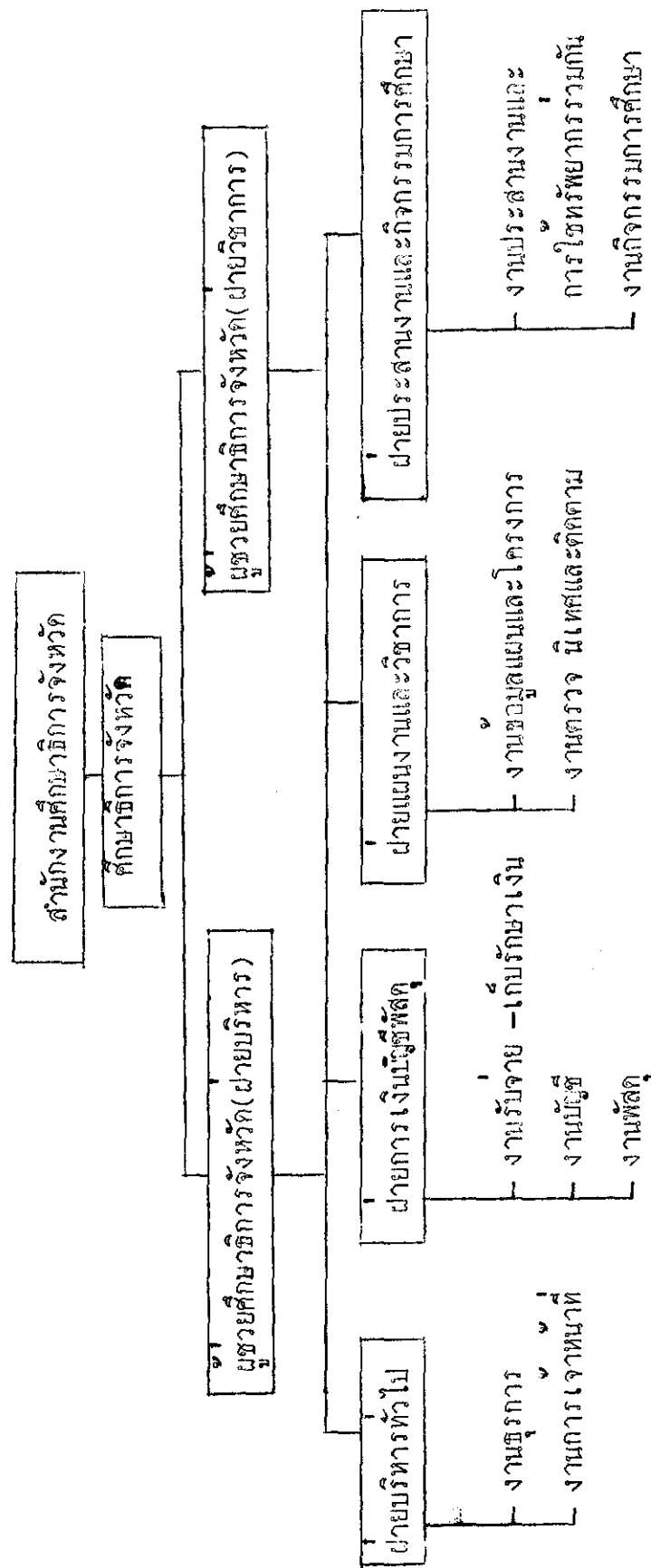
4.2 งานกิจการการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาชนบทและชนบทยากจน
การอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง การศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ การดำเนินงาน
ในโครงการตามพระราชดำริ พระราชปราชญ์และพระราชประสงค์ การป้องกันและ
แก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา งานความมั่นคงของชาติ เช่น งานศูนย์
อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ งานจัดการศึกษาศูนย์อพยพ งานป้องกันอุบัติเหตุ
(กปอ.) และสาธารณสุขพื้นฐาน งานสารวัตรนักเรียน งานประชาสัมพันธ์และบริการ
งานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย หรืองานที่กระทรวงและกรมต่าง ๆ มอบหมาย

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 2527 : 14

แผนภูมิการแบ่งงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขาธิการกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 2527 : 16

งานวิจัยภายในประเทศ

ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2512 : 99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด และหน้าที่บางประการของศึกษาธิการจังหวัด ในทัศนะ
ของผู้บริหาร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มศึกษาธิการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหาร
ชั้นผู้ใหญ่ในส่วนกลางและผู้ตรวจการศึกษ สิ่งที่ได้ค้นพบการวิจัยสรุปได้ คือ ผู้บริหารทั้ง
3 กลุ่ม มีความคิดเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ซึ่งศึกษาธิการจังหวัดควร
ปฏิบัติ ผู้บริหารการศึกษาชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทยกับผู้ว่าราชการจังหวัด มีความเห็นขัดแย้งในเรื่องบทบาทและหน้าที่
ซึ่งศึกษาธิการจังหวัดควรปฏิบัติ และควรจะมีการสัมมนานักบริหาร 3 กลุ่ม เพื่อพิจารณา
ตกลงให้แน่นอนไปว่า ศึกษาธิการจังหวัดควรมีขอบเขตอำนาจหน้าที่เพียงใดและควร
วางตัวหรือมีบทบาทอย่างไร และศึกษาธิการจังหวัดจะต้องเป็นทั้งนักวิชาการและนัก
บริหารโดยเฉพาะสละเวลาให้แก่งานวิชาการมากขึ้น

นิภาพร สุพรรณธิ (นิภาพร สุพรรณธิ 2513 : ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
เวลาปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มตัวอย่างเป็นศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ
ผลการวิจัยพบว่า เวลาที่ศึกษาธิการจังหวัดใช้ปฏิบัติงานประเภทต่าง ๆ เรียงตาม
ลำดับมากน้อย ดังนี้ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการและการเงิน
การวางแผนการศึกษา การบริการและการส่งเสริมการศึกษา การให้บริการชุมชน
และการนิเทศโรงเรียนและการประเมินผลการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

สถิตย์ ไชยธรรม (สถิตย์ ไชยธรรม 2523 : 53 - 57) ได้ทำ
การวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริหารงานที่พึงปรารถนาของศึกษาธิการจังหวัดในภาคใต้
ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการนิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
ผลการวิจัยพบว่า ปรารถนาให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ริเริ่มพิจารณาวางแผนและ
ดำเนินการหรือประสานการดำเนินงานทางด้านการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม

ของจังหวัดให้เจริญก้าวหน้าตามนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติ/อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของประชาชน ส่วนรวมในจังหวัด ให้มีการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในโรงเรียนอย่างยุติธรรม บริการและให้ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้มาติดต่องาน และให้ศึกษาธิการจังหวัดประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าเกี่ยวกับการศึกษาให้ประชาชนได้ทราบ ผู้บริหาร 3 กลุ่ม ถึงแม้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของ ศึกษาธิการจังหวัดที่ควรปฏิบัติ

กฤษณ์ ศรีสุภา (กฤษณ์ ศรีสุภา 2527 : 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของศึกษาธิการจังหวัดตามทัศนะ ของศึกษาธิการอำเภอและ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 11 พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ให้ความสนใจและใช้เวลา บริหารงานอื่น ๆ เช่น งานธุรการ การเงิน การบริหารบุคคล มากกว่างานวิชาการ เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ ส่วนงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ควรพิจารณาทบทวน บทบาทอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด เพราะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน และมี หน่วยงานอื่นรับผิดชอบอยู่แล้ว

บุญศรี แลสันกลาง (บุญศรี แลสันกลาง 2527 : ๗) ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบจัดการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับชาติ ในภาคใต้เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร การศึกษา เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และกลุ่มข้าราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ว่าเป็น ความคิดเห็นต่อโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดอย่างไรบ้าง จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยที่สุดกับการแบ่งหน่วยงานทางการศึกษา ระดับจังหวัดในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบจัดการศึกษาภายใน

จังหวัด เรื่องหน่วยงานทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ภายในจังหวัด แต่สังกัดราชการบริหาร ส่วนกลาง ส่วนใหญ่ในอนาคตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดที่จะให้มีการ รวมหน่วยงานทางการศึกษาภายในจังหวัดเข้าเป็นหน่วยงานเดียว ในด้านอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วย มากที่สุดในเรื่องให้ศึกษาธิการจังหวัดมีฐานะเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาของทุกกรมภายในจังหวัด เรื่องการบริหารงานประณตศึกษา โดยองค์กรคณะบุคคล เรื่องการกระจายอำนาจในการตัดสินใจสั่งการไปสู่ระดับ ปฏิบัติของการประณตศึกษา ส่วนในอนาคตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด ที่จะให้มีคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการ จัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทในจังหวัด (ยกเว้นมหาวิทยาลัย) ในด้านความ สัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าหน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดมีการประสานงานกันน้อยมาก ส่วนในอนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดที่จะให้มีการประสานงานร่วมมือกัน ส่วน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารพบว่า ในเรื่องหน่วยงานทาง การศึกษาทำงานซ้ำซ้อนกันสิ้นเปลืองงบประมาณและไม่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะ คือให้ปรับปรุงระบบโครงสร้างการบริหารให้มีประสิทธิภาพโดยรวมหน่วยงานทาง การศึกษาเข้าด้วยกัน

✓ วิมาน วรรณคำ (วิมาน วรรณคำ 2527 : 94 - 95) ได้ทำการวิจัย เรื่องบุคลิกลักษณะ คุณสมบัติและความสามารถในการบริหารงาน ของศึกษาธิการ จังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกลักษณะของศึกษาธิการ จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอและผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีข้อคิดที่เห็นด้วย และ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้าพบได้ง่าย

อดทนที่จะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นได้ในทุกสถานการณ์ ใฝ่ใจติดตามเหตุการณ์ที่
 เป็นปัจจุบันเสมอ ควรสนใจชนบทชนบทนิยมประเพณีท้องถิ่นควรมีความเสมอต้นเสมอปลาย
 ในการรับผิดชอบ คุณสมบัติของศึกษานิเทศก์จังหวัด ควรสำเร็จปริญญาโทขึ้นไป
 ควรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในระดับปริญญา ควรมีประสบการณ์ด้านการบริหาร
 การศึกษาจากต่างประเทศ ข้อที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วย
 อย่างยิ่ง ก็คือ ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมาย
 การศึกษาเป็นอย่างดี ความสามารถของศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์จังหวัดควรมี
 ความสามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้ ข้อที่ศึกษานิเทศก์อำเภอและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วย
 อย่างยิ่ง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์จังหวัดควรมีความสามารถในการใช้หลักเกณฑ์ในการ
 พิจารณาความดีความชอบอย่างเหมาะสม และสามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้น
 ในหมู่ผู้ร่วมงาน

นิวัตต์ น้อยมณี (นิวัตต์ น้อยมณี 2527 : 153) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะ
 ที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัด ระหว่างทัศนคติของผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษานิเทศก์
 จังหวัด ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประธานสภา
 จังหวัดและเทศมนตรีฝ่ายการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05 ทุกเรื่อง

งานวิจัยต่างประเทศ

โกลดแฮมเมอร์ (Goldhammer. 1967 : 35 - 39) ได้กล่าวถึง
 บทบาทของศึกษานิเทศก์ไว้ว่า นอกจากจะเป็นผู้ให้คำแนะนำในเรื่องการบริหารโรงเรียน
 และการเรียนการสอนแล้ว ศึกษานิเทศก์ยังจะต้องคำนึงถึงปรัชญาของผู้นำ และความ
 คาดหวังของคณะกรรมการการศึกษาที่จะกำหนดบทบาทตามผู้เชี่ยวชาญพิเศษมอบหมาย
 ให้รับผิดชอบ เช่น ในบางกรณีอาจต้องยอมรับบทบาทในการปรับปรุงโครงสร้างการ

ดำเนินงานภายในโรงเรียน หรือต้องยอมรับบทบาทในการปลูกฝังความสำนึกในทาง
การเมือง เป็นต้น ซึ่งศึกษาธิการจะต้องไว้มุมมองสัมพันธ์อันดีกับองค์กร ตลอดจนกระทั่ง
ชุมชน เพื่อบริการและประสานงานกับผู้มีมาติดต่ออยู่ตลอดเวลา

แซนด์เลอร์ (Sandler. 1967 : 1967 : 169) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทจริงกับบทบาทในอุดมคติของศึกษาธิการ ในรัฐเท็กซัส
ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างบทบาทที่แท้จริงกับบทบาทในอุดมคติใน
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การบริหารนักเรียน การบริหารการเงิน
การบริหารธุรกิจ ตลอดจนสื่อสารสัมพันธ์กับชุมชน บทบาทที่แท้จริงกับบทบาทในอุดมคติ
จะมีความใกล้เคียงกันในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ในเรื่อง
การสอน การพัฒนาหลักสูตร การบริหารอาคารสถานที่นั้น ศึกษาธิการและประธาน
คณะกรรมการการศึกษาที่มีความเห็นแตกต่างกัน

นิโคไล (Nicolai. 1971 : 3214) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของ
ศึกษาธิการ ในทัศนะของครูใหญ่พบว่า

1. ครูใหญ่ส่วนมากเชื่อในพฤติกรรมทางการบริหารอย่างมีนัยสำคัญว่า
ศึกษาธิการประสานงานกับคณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาธิการมีความสามารถในการตัดสินใจและสามารถเป็นผู้นำได้
ช่วยเหลือโรงเรียนและสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยนำเอาเทคนิคใหม่ ๆ
มาใช้ในเรื่องการสอนได้ดี

2. การที่ศึกษาธิการไปเยี่ยมโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนบ่อย ๆ
เป็นการช่วยเหลือให้การเรียนการสอนดีขึ้น และเป็นการทำให้เกิดความเข้าใจ
ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมที่จะทำให้การบริหารมีหรือไม่มีประสิทธิภาพใน
ทัศนะของครูใหญ่ ได้แก่ การติดต่อ การมีมนุษยสัมพันธ์ และการตัดสินใจที่ดี

จากการวิจัยของนิโคลสัน จะเห็นว่าคุณลักษณะทางค่านิยมของศึกษานิกร
มากพอ ๆ กับคุณลักษณะทางค่านิยมวิชาชีพ

วอชิงตัน (Washington. 1971 : 2387) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
บทบาทที่คาดหวังของศึกษานิกรในทัศนะของครู ครูใหญ่ และศึกษานิกรในชิคาโก
ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งสามมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษานิกรจะต้องมี
หน้าที่ที่จะปฏิบัติ 19 ข้อ ในแบบสอบถาม 25 ข้อ
2. กลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ มีความเห็นขัดแย้งในข้อที่ว่า ศึกษานิกรจะต้อง
รับผิดชอบโดยตรงต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้

ปัญหาที่ศึกษานิกรพบในการบริหารงานคือ เรื่องการสร้าง ความเข้าใจ
และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

วิลลาร์ด (Willard. 1974 : 4667 - A) ได้ทำการวิจัยทัศนะของ
คณะกรรมการโรงเรียน และศึกษานิกร โดยมุ่งวิจัยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ทางจังหวัด
ในเขตอำเภอ กูด (Good) ดูเพก (Dupag) และเลก (Lake) ในมลรัฐ
อิลลินอยส์ (Illinois) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อมุ่งเปรียบเทียบทัศนะของ
กลุ่มตัวอย่างทั้งสองในประเด็นของภารกิจรับผิดชอบ และการวางแผนเตรียมการที่
เหมาะสม สำหรับการออกนิเทศ การวิจัยครั้งนี้มุ่งเปรียบเทียบโดยคำนึงถึงตัวแปร
ขนาดของกลุ่มโรงเรียน และประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างว่า มีความสัมพันธ์ต่อ
ความรับผิดชอบ และการเตรียมการดำเนินงานหรือไม่

ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสอง ซึ่งหมายความว่า
ศึกษานิกร และคณะกรรมการโรงเรียนต่างมีบทบาทของศึกษานิกรในแนวทางที่
สอดคล้องกัน สำหรับตัวแปรขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ของศึกษานิกรนั้น
ส่งผลน้อยมากต่อภารกิจความรับผิดชอบ และการเตรียมการที่เหมาะสม

แอนเดอร์เซน (Andersen. 1982 : 4656 - A) ได้ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของศึกษาธิการในประเด็นของงานที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ การบริหาร งานวิชาการทั่วไป งานหลักสูตรและการสอน การบริการนักเรียน การบริหารธุรการ การบริหารวัสดุครุภัณฑ์และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแห่งมลรัฐไอโอวา (Iowa) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 441 คน ส่วนใหญ่แสดงทัศนะว่าภารกิจของศึกษาธิการควร เกี่ยวข้องให้มาก ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะ การบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยครั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจของศึกษาธิการ ในประเทศไทย โดยส่วนรวมแล้วจะเห็นความแตกต่าง เพราะภารกิจของศึกษาธิการ ในประเทศไทย เน้นในเรื่องงานวิชาการ แต่ศึกษาธิการในประเทศสหรัฐอเมริกา เน้นในเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาในประเทศ สหรัฐอเมริกานั้น ห้องเรียนมีความผูกพันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของศึกษาธิการ

เวลช์ (Welch. 1982 : 335) ได้ศึกษาแบบความเป็นผู้นำของ ศึกษาธิการ แห่งมลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) โดยสำรวจจากผู้ใต้บังคับบัญชาของศึกษาธิการ จำนวน 138 คน ในชุมชน 47 แห่ง ผลการวิจัยของเวลช์ พบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการนั้น ทำงานกับบุคคลหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน บางครั้งต้อง อาศัยการโน้มน้าวจิตใจของผู้ร่วมงาน ใช้วิธีการหลายอย่างเกลี้ยกล่อมเพื่อให้งานใน หน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินไปด้วยดี

เวสเลย์ (Wesley. 1982 : 1370) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แนววิธีการบริหารงานกับอายุ และบุคลิกลักษณะบางประการของศึกษาธิการ จำนวน 104 คน ที่เมืองคอมมอนเวลท์ (Commonwealth) ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania) โดยใช้เครื่องมือวัดบุคลิกลักษณะของผู้บริหารของฮัลล์ (Hull's Style of Management Inventory) การวิจัยครั้งนี้พบว่า อายุและบุคลิกลักษณะกับ แนววิธีการบริหารมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญ เวสเลย์ ได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

ศึกษานิการที่มีอายุมาก มีแบบอย่างการบริหารงานแตกต่างไปจากศึกษานิการที่มีอายุน้อย และองค์ประกอบแห่งบุคลิกลักษณะที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารงานของศึกษานิการ คือ เป็นผู้มีความมุ่งมั่น ชอบการแข่งขัน มีความรู้ลึกซึ้งคิด จิตใจสูง รับรู้สื่อสารได้เร็ว รอบคอบละเอียดถี่ถ้วน และพึ่งพาความสามารถของตนเองได้ จากผลการวิจัยนี้ แสดงว่า ศึกษานิการที่มีอายุมากกับศึกษานิการที่มีอายุน้อย ใช้แนวการบริหารงานที่แตกต่างกันออกไป และในส่วนขององค์ประกอบทางบุคลิกลักษณะที่ส่งผลต่อการบริหารงานของศึกษานิการนั้น ก็คือ องค์ประกอบของผู้ที่จะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและต้องการความก้าวหน้าในวิชาชีพนั่นเอง

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ศึกษานิการจังหวัด ผู้อำนวยการประถมศึกษจังหวัด และศึกษานิการอำเภอ มีทัศนคติคอบทบาทของศึกษานิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษานิการจังหวัดทั้ง 4 ฝ่ายแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการสรุปอ้างอิงครั้งนี้ ได้แก่กลุ่มศึกษาธิการจังหวัด
กลุ่มผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและกลุ่มศึกษาธิการอำเภอมีจำนวนดังนี้

1. ศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 72 คน
2. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 72 คน
3. ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 710 คน

รวม 854 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สัดส่วนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของเกรจีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 370 คน โดยแบ่งขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็นเขตการศึกษา 12 เขตการศึกษา สุ่มจังหวัดจาก แต่ละเขตการศึกษาได้จำนวน 60 จังหวัด และสุ่มอำเภอจากแต่ละจังหวัดได้จำนวน 250 อำเภอ

2. แต่ละจังหวัดที่สุ่มได้ในข้อ 1 ให้ศึกษาธิการจังหวัด และผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ศึกษาธิการจังหวัด 60 คน และ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 60 คน

3. แต่ละอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 1 ให้ศึกษาธิการอำเภอเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 250 คน

รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามเขตการศึกษา

เขตการศึกษา	จังหวัด	ศึกษาธิการจังหวัด		ผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัด		ศึกษาธิการ อำเภอ		รวม	
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
1	5	5	4	5	4	26	9	36	17
2	4	4	3	4	3	35	12	43	18
3	5	5	4	5	4	64	23	74	31
4	5	5	4	5	4	29	10	39	18
5	6	6	5	6	5	46	16	58	26
6	7	7	6	7	6	62	22	76	34
7	8	8	7	8	7	74	26	90	40
8	8	8	7	8	7	82	29	98	43
9	5	5	4	5	4	77	27	87	35
10	7	7	6	7	6	86	30	100	42
11	5	5	4	5	4	76	27	86	35
12	7	7	6	7	6	53	19	67	31
รวม	72	72	60	72	60	710	250	854	370

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับงานของศึกษาธิการจังหวัด ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 78 ข้อ แบ่งงานเป็น 4 ฝ่ายดังนี้ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป 20 ข้อ ฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ 14 ข้อ ฝ่ายแผนงานและวิชาการ 29 ข้อ ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา 15 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดที่กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงใหม่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาขอบข่ายงานในหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดจากกฎหมายระเบียบและจากรายงานการประชุมสัมมนาศึกษาธิการเขตและศึกษาธิการจังหวัดทั่วราชอาณาจักร และจากหนังสือคู่มือการปฏิบัติงานตามบทบาท อำนาจหน้าที่โครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการแจกให้กับศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน
2. สร้างแบบสอบถามเป็นรายชื่อให้กลุ่มงานของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แบ่งเป็นงาน 4 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ ฝ่ายแผนงานและวิชาการ ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุม
เนื้อหา คือ

นายทรงชัย เจตะบุตร ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 1

นายคุณี วงศ์ศิธิร ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประธานคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัด

นายดำรง อมโร ลูกलगร 6 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน
ศึกษาธิการ จังหวัด

นายสมุทร วรรณพงษ์ ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ

นายไพฑูรย์ เสียงกอง ผู้อำนวยการกองตรวจและรายงาน สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นายสุทัศน์ ปทะวานิช หัวหน้างานตรวจวิเคราะห์ และรายงาน
กองตรวจและรายงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นายสุชุม มูลเมือง นักวิชาการศึกษา 5 กองแผนงาน สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปปรึกษาประธาน
คณะกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาการทำปริญญานิพนธ์ แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงให้
เหมาะสม

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับศึกษาธิการอำเภอที่มีไขกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 30 คน แล้วหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha Coefficient) ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่น .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นำส่งแบบสอบถามไปยังศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ และขอความร่วมมือจากเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นำส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
2. ส่งแบบสอบถามหนังสือขอความร่วมมือ ของปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย พร้อมซองเปล่าปิดผนึก จาหน้าซองถึงผู้วิจัย ไปยังผู้ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และด้วยตัวผู้วิจัยเอง
3. กำหนดให้ผู้ส่งแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืนภายใน 20 วัน
4. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 370 ฉบับ ได้รับคืน 369 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.72 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมา	ร้อยละของแบบ สอบถามที่ได้รับคืน
ศึกษาธิการจังหวัด	60	60	100
ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด	60	60	100
ศึกษาธิการอำเภอ	250	249	99
รวม	370	369	99.72

การจักทำข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม
2. คัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์
3. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

เห็นด้วยมาก	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยปานกลาง	ให้	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วยมาก	ให้	0	คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากหาคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยรวมแต่ละกลุ่ม ตัวอย่างและงานแต่ละฝ่าย และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยยึดแนวความคิดของ เบสต์ (Best. 1970 : 174 - 178)

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 3.49	ไม่เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย	0.50 - 1.49	ไม่เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	0. - 0.49	ไม่เห็นด้วยมาก

2. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามแต่ละกลุ่มตัวอย่างและงานแต่ละฝ่าย
3. เปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ F-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson. 1976 : 47})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}} \quad (\text{Ferguson. 1976 : 47})$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

(สวน สายยศ และอังกา สายยศ 2524 : 171 - 172)

เมื่อ	α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	s_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ 3 กลุ่ม ใช้สูตร

(ชูศรี วงศ์รัตน์ 2525 : 152)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน อัตราส่วนวิกฤตการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบว่า คะแนนของตัวแปรที่ตรวจสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) จากสูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 109)

$$\hat{\sigma}^2_{\psi} = MS_w \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)$$

เมื่อ $\hat{\sigma}^2_{\psi}$	แทน	estimate of Variance of contrast
MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
n_i	แทน	กลุ่มตัวอย่างกลุ่ม i
n_j	แทน	กลุ่มตัวอย่างกลุ่ม j

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของศูนย์สารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนคน
- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
- S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
- SS แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
- df แทน ชั้นของความอิสระ (degree of freedom)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Square)
- *
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกได้ 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของ

ศึกษาธิการจังหวัด ในงาน 4 ฝ่าย โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)

หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยใช้วิธีทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้าง
โดยรองสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในงาน 4 ฝ่าย

บทบาทของศึกษาธิการ จังหวัด	ศึกษาธิการ จังหวัด		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด		ศึกษาธิการ อำเภอ		รวม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	4.4596	1.1065	4.1866	1.2025	4.5459	0.8858	4.3973	1.0649
ฝ่ายการเงิน บัญชี พัสดุ	4.8357	1.0837	4.5369	1.2430	4.6354	0.7723	4.6693	1.0330
ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	4.5739	0.9665	4.3218	1.1748	4.6181	0.6432	4.5031	0.9247
ฝ่ายประสานงานและ กิจกรรมการศึกษา	4.5077	0.9260	4.2466	1.2262	4.4934	0.7941	4.4158	0.9851
เฉลี่ยรวม	4.5942	1.0181	4.3229	1.2116	4.5732	0.7738	4.4963	1.0019

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีทัศนะคอบทบาทของ
ศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัดที่มีคอบทบาทของ
ศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง
ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายประสาน
งานและกิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ทัศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตาม
โครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงาน
ทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงาน
และวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ทักษะของศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์จังหวัด ตาม
โครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเห็นด้วย
ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ อยู่ในระดับมาก
ฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา อยู่
ในระดับมาก

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะของศึกษานิเทศก์จังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นรายฝ่าย

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะของศึกษานิเทศก์จังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์
จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป
ปรากฏดังรายละเอียดตามตาราง 4, 5

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบทักษะของศึกษานิเทศก์จังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์
จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	444.0721	2222.0360	25.652 **
ภายในกลุ่ม	367	29971.6242	86.6232	
รวม	369	34415.6963	—	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 พบว่า หักคะแนนของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคំตอบหาของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ มีหัตคะแนนคំตอบหาของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไปแตกต่างกัน

เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบโดยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe 's Method)

ตาราง 5 การเปรียบเทียบหัตคะแนนของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคំตอบหาของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นรายคู่

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ศึกษาธิการจังหวัด	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	ศึกษาธิการอำเภอ
		87.1636	80.5091	90.3808
ศึกษาธิการจังหวัด	87.1636	—	3.794**	-2.311*
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	80.5091		—	-7.092**
ศึกษาธิการอำเภอ	90.3808			—

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 5 พบว่า ทิศนะของศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีคอบบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีทิศนะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป และพบว่า ทิศนะของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอที่มีคอบบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป และพบว่า ทิศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอที่มีคอบบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีทิศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ มีทิศนะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทิศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ ปรากฏดังรายละเอียดตามตาราง 6, 7

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชี
และพัสดุ

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	769.5087	384.7544	** 8.464
ภายในกลุ่ม	367	15774.2056	45.4588	
รวม	369	16543.7143		

**
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 พบว่า ทักษะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชีและ
พัสดุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอมีทักษะบทบาทของ
ศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน
บัญชี และพัสดุแตกต่างกัน

เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบ
โดยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's Method)

ตาราง 7 การเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ เป็นรายกลุ่ม

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ศึกษาธิการ จังหวัด	ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด	ศึกษาธิการอำเภอ
		64.9474	60.6429	64.9427
ศึกษาธิการ จังหวัด	64.9474	—	3.393 ^{**}	3.42
ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด	60.6429		—	-3.958 ^{**}
ศึกษาธิการอำเภอ	64.9427			—

^{**} มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 7 พบว่า ทักษะของศึกษาธิการจังหวัด
และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตาม
โครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดและ
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีทักษะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชี
และพัสดุ และพบว่า ทักษะของผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ
ที่มีบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด
ในฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ มีทักษะแตกต่างกันเกี่ยวกับ
บทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด

ในฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ และพบว่า ทักษะของศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ ปรากฏดังรายละเอียดตามตาราง 8, 9

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของ ศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่าย แผนงานและวิชาการ

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	7240.4626	3620.2313	** 19.591
ภายในกลุ่ม	367	64677.4864	184.7928	
รวม	369	654017.9490		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 พบว่า ทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ มีทักษะคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด

ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัณฑิต และพัสดุ
แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบโดย
วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's Method)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ เป็นรายคู่

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ศึกษาธิการ จังหวัด	ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด	ศึกษาธิการอำเภอ
		130.4464	121.2909	133.9463
ศึกษาธิการจังหวัด	130.4464	—	3.548 **	-1.736
ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด	121.2909		—	6.232 **
ศึกษาธิการอำเภอ	133.9463			—

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 พบว่า ทักษะของศึกษาธิการจังหวัดและ
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
มีทักษะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ และพบว่า ทักษะของผู้อำนวยการการประ
ถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้าง
ใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและ

ศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ และพบว่า ลักษณะของ
ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด
ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา
ปรากฏดังรายละเอียดตามตาราง 10, 11

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบลักษณะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในงานฝ่ายประสานงานและ
กิจกรรมการศึกษา

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1695.3361	847.6681	15.174 **
ภายในกลุ่ม	367	19384.5610	55.8633	
รวม	369	21079.8971		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 พบว่า ลักษณะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้าง
ใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษาแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
และศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของ

ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษาแตกต่างกัน
เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ จึงทำการทดสอบโดย
วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ตาราง 11 การเปรียบเทียบทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษาเป็นรายคู่

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	ศึกษาธิการ จังหวัด	ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด	ศึกษาธิการ อำเภอ
		66.3103	60.8704	67.0630
ศึกษาธิการจังหวัด	66.3103	—	-3.849**	-0.688
ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด	60.8704		—	-5.497**
ศึกษาธิการอำเภอ	67.0630			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีทักษะต่
บทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด
อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทักษะของศึกษาธิการ จังหวัดและ
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมี
 ทักษะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงาน
 ศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา และพบว่าทักษะของ
 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการ
 จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและ
 กิจกรรมการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ผู้อำนวยการ
 การประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอนี้ทักษะแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของ
 ศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่าย
 ประสานงานและกิจกรรมการศึกษา และพบว่า ทักษะของศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการ
 อำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ
 จังหวัดไม่แตกต่างกัน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อศึกษามติของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อมติของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากประชากร 12 เขตการศึกษา จำนวน 369 คน แยกออกเป็นศึกษาธิการจังหวัด 60 คน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 60 คน และศึกษาธิการอำเภอ 249 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมี 3 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 ถามข้อมูลส่วนตัวเป็นแบบสอบถามให้ผู้ตอบเลือกตอบ (Check List) เพื่อทราบสภาพเกี่ยวกับตำแหน่งในการบริหารงานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ถามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในงาน 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ ฝ่ายแผนงานและวิชาการ และฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา รวมคำถามทั้งสิ้น 78 ข้อ

ตอนที่ 3 ทิศนะและข้อเสนอแนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทในการบริหารงานของ
ศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้าง
ใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามทิศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ โดยประเมินระดับคะแนนเฉลี่ยรวมราย
กลุ่มและรายฝ่าย โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาตามแนวของเบสท์

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทิศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด
ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในงาน 4 ฝ่าย โดยใช้วิธี
วิเคราะห์ความแปรปรวน เมื่อพบความแตกต่าง ทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีทิศนะบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตาม
โครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทิศนะของศึกษาธิการจังหวัด ที่มี
บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง
ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุอยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับมาก
และฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ทัศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุอยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง และฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการอยู่ในระดับมาก และฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในงาน 4 ฝ่าย มีความเห็นแตกต่างกันดังนี้

2.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนะคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีทัศนะแตกต่างกัน ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะแตกต่างกัน และทัศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด กับศึกษาธิการอำเภอมีทัศนะแตกต่างกัน

2.2 ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนะคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีทัศนะแตกต่างกัน ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด กับศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะไม่แตกต่างกัน และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอมีทัศนะแตกต่างกัน

2.3 ฝ่ายแผนงานและวิชาการพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีลักษณะคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีลักษณะแตกต่างกัน ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะไม่แตกต่างกัน และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะแตกต่างกัน

2.4 ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีลักษณะคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีลักษณะแตกต่างกัน ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะไม่แตกต่างกัน และทัศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีลักษณะแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีคอบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่ศึกษาธิการจังหวัด มีบทบาทตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในงานทุกฝ่าย พอ ๆ กัน ไม่ต้องการให้เน้นหนักในงานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สถิตย์ โชติกรณ (สถิตย์ โชติกรณ 2523 : 58) เรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานที่พึงปรารถนาของศึกษาธิการจังหวัดในภาคใต้ พบว่า ทั้งศึกษาธิการอำเภอ

ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความปรารถนาที่จะให้ศึกษาธิการจังหวัด มีพฤติกรรมการบริหารงานทุกด้านสูงพอ ๆ กัน ไม่ต้องการให้เน้นหนักไปในด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะ และตรงกับความคิดเห็นของ สุชีระ ทานทวนิช (สุชีระ ทานทวนิช 2521 : 15) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันนี้ งานบริหารการศึกษาทุกด้านมีความสำคัญไม่ แยกออกจากกัน แต่ขัดกับความคิดเห็นของภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2519 : 232) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาควรรับผิดชอบเป็นผู้นำครูในด้านการเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตาม ทิศนะรวมของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น อาจถือได้ว่าเป็นทัศนะของ ผู้ร่วมงานของศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นเกณฑ์ปกติ (norm) ที่มีบทบาทของ ศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ค่าเฉลี่ย การบริหารงานในข้อต่าง ๆ จึงควรเป็นตัวเลขสำคัญที่จะชี้ว่าบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัด ควรมีบทบาทการบริหารงานในเรื่องใดมากน้อยเพียงใด

2. ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตาม โครงสร้างใหม่ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ บทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดที่กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงใหม่เป็น บทบาทที่ชัดเจน มีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่แน่ชัด ซึ่งแต่เดิมบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัด ไม่ชัดเจน มีความสับสนในเรื่องการส่งงานข้ามรองจากกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ ศึกษาธิการจังหวัดไม่แน่ใจในบทบาท ไม่ทราบแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ การจัดรูปแบบการบริหารไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลง (กอ สวัสดิพิพาณิชย์ 2522 : 25) การจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ ที่มีก็เก่าชำรุด กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงสร้างการบริหารโดยมีผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ฝ่ายวิชาการเพิ่มอีก 1 คน เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด และ เพิ่มบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณให้จังหวัดเพิ่มมากขึ้น สามารถปฏิบัติงาน ได้เพราะการบริหารงานใด ๆ จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จะต้อง มีทรัพยากรการบริหารอย่างเพียงพอ เพราะทรัพยากรการบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการบริหารอย่างหนึ่ง (คมพงศ์ เกษมสิน 2523 : 77) นอกจากนี้

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการอบรมศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ ในการปฏิบัติ
ตามบทบาทใหม่จึงทำให้ศึกษาธิการจังหวัดมีความมั่นใจและพอใจที่จะปฏิบัติงาน และ
อาจเนื่องมาจากศึกษาธิการจังหวัดเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับจังหวัด
ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการปฏิบัติราชการ ของกระทรวงศึกษาธิการ
ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ประสานงาน
กับส่วนราชการ การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือสถานศึกษาภายในเขตอำเภอ และจังหวัด
เพื่อให้การจัดการศึกษาภายในจังหวัดดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ นับได้ว่า
ศึกษาธิการจังหวัดมีภาระหน้าที่รับผิดชอบอย่างกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีการ
ปรับปรุงตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้ในหลักและกระบวนการบริหาร ศึกษาธิการจังหวัด
จะต้องเป็นผู้นำที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษา จะต้องใช้พลังความ
สามารถของกลุ่มต่าง ๆ มาบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวของ อรุณ
รักธรรม (อรุณ รักธรรม 2524 : 16) กล่าวว่า มนุษย์ส่วนใหญ่มีความปรารถนา
ที่จะเห็นความสำเร็จก้าวหน้าของตนเองและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

2.1 ทิศนะของศึกษาธิการจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด
ตามโครงสร้างใหม่ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป
อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะฝ่ายบริหารงานทั่วไปประกอบด้วยงาน
ธุรการ และงานการเจ้าหน้าที่ ซึ่งงานดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ
ข้อบังคับ และคามที่กระทรวงและกรมต่าง ๆ มอบหมายไว้ จะปฏิบัตินอกเหนือความ
กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไม่ได้ ฉะนั้นงานที่ทำก็ต้องทำไปตามขั้นตอนต่าง ๆ
ลักษณะงานที่เข้าไปยังสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ส่วนมากเป็นงานเชิงธุรการ
ประเภทตามมาตอบไป หรือเพื่อแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ การปฏิบัติงาน
บางอย่างอธิบดีมอบหมายให้หัวหน้าสถานศึกษาปฏิบัติการแทนบางอย่าง โดยมิได้
มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติแต่อย่างใด และกรมกองต่าง ๆ จะควบคุม
ดูแลการบริหารอย่างใกล้ชิดและสั่งการโดยตรง ไม่สั่งการผ่านจังหวัด ศึกษาธิการ
จังหวัดเกี่ยวข้องได้เพียงบริการและประสานงานเท่านั้น จึงไม่มีอำนาจควบคุมดูแล

การปฏิบัติงานของกรมอื่น นอกจากข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น และในการปฏิบัติงานมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปและผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ความคุ้นเคยให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับ

2.2 ทักษะของศึกษาธิการจังหวัด ที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด

ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะศึกษาธิการจังหวัดต้องรับผิดชอบในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน จึงได้ให้ความสนใจและเห็นด้วยมาก ดังที่ กมล ธิโสภา และคนอื่นๆ (กมล ธิโสภา และคนอื่นๆ 2526 : 74) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ความรับผิดชอบของหัวหน้างานรัฐบาลจะมีลักษณะและความรู้สึกคล้าย ๆ กัน คือมีความเกรงกลัวและมีความระมัดระวังเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีและการพัสดุมากที่สุด ความจริงเห็นได้จากการที่หัวหน้าหน่วยงานทั้งหลายไม่เคยถูกลงโทษเพราะผลงานไม่ดีหรือไม่มีความประพฤติดี เพราะการบริหารไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แท้จริงกันข้ามผู้บริหารที่จะพยายามทำงานให้บังเกิดผลดี หรืออำนวยความสะดวก แปลงวิธีเกี่ยวกับการเงิน เพราะเห็นว่า วิธีการที่วางไว้ล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพก็จะถูกลงโทษ ถ้าทำผิดเกี่ยวกับการเงินแล้วจะต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา แต่การบริหารงานล่าช้าหรือไม่บังเกิดผลดี ทำให้เกิดการเสียหายความผิดก็จะไม่เกิดกับผู้บริหารดังกล่าว งานการเงิน การงบประมาณ การบัญชีและพัสดุ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานและพัฒนาหน่วยงาน ซึ่ง พันธ์ หันนาคินทร์ (พันธ์ หันนาคินทร์ 2524 : 286) ได้ให้ความสำคัญกับการเงินว่า แม้จะไม่เป็นหัวใจของการดำเนินงานการศึกษาก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติมักจะยิ่งใหญ่กว่าในแง่ของหน่วยงานบริการ ผู้บริหารจึงใช้เวลาไปกับงานนี้เสียส่วนมาก และเมธี กุลยจินดา (เมธี กุลยจินดา 2520 : คำนำ) เห็นว่า การเงินเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของหน่วยงาน และเป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อนด้วยระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย โดยผู้บริหารต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา ดังผลการวิจัยของ วิสุทธิ ม่วงทอง (วิสุทธิ ม่วงทอง 2528 : 106) เรื่อง ความต้องการในการฝึกอบรมของผู้บริหารงานศึกษาระดับอำเภอในเขตการศึกษา

5, 6 และ 7 พบว่า ผู้บริหารระดับอำเภอต้องการอบรมเรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการเงินเป็นอันดับแรก กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มจึงให้ความสนใจมาก ดังที่ กิติมา ปรีดีคิลก (กิติมา ปรีดีคิลก 2522 : 40) กล่าวว่า หากผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจอย่างใดเกี่ยวกับการเงินของหน่วยงานของตนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว ใ้ข้อว่าเป็นผู้มีความสามารถในการบริหารผู้หนึ่ง

2.3 ทักษะของศึกษานิเทศก์จังหวัด ที่มีขอบข่ายของศึกษานิเทศก์จังหวัด ความโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะศึกษานิเทศก์จังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับสถานศึกษามากที่สุด งานของกระทรวงศึกษานิเทศก์จะเจริญก้าวหน้าและสนองนโยบายได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัดเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้นำเอานโยบายแผนงานโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการศึกษา การทะนุบำรุงและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นงานสำคัญ ศึกษานิเทศก์จังหวัดจะต้องเป็นนักบริหารและนักวิชาการควบคู่กันไป (สีปนนท์ เกตุทัต 2524 : 6)

โดยเฉพาะงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารการศึกษา ในการพิจารณามาตรฐานหรือคุณภาพของการศึกษา มักจะพิจารณาด้านงานวิชาการเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องถือเอางานด้านนี้เป็นงานหลักในการบริหาร และจะต้องให้ความสนใจในงานด้านวิชาการเป็นพิเศษ ทั้งที่สนิท และคนอื่น ๆ (Smith and others. 1961 : 170) ได้จำแนกงานของผู้บริหารการศึกษาไว้ดังนี้

- 2.3.1 งานวิชาการ ร้อยละ 40
- 2.3.2 งานบริหารบุคคล ร้อยละ 20
- 2.3.3 งานกิจกรรมนักเรียน ร้อยละ 20
- 2.3.4 งานการเงิน ร้อยละ 5
- 2.3.5 งานอาคารสถานที่ ร้อยละ 5

2.3.6 งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ 5

2.3.7 งานธุรการอื่น ๆ ร้อยละ 5

อีกประการหนึ่ง บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดไม่ชัดเจน สับสนในเรื่อง การสั่งงานที่ซ้อนจากกรมต่าง ๆ การที่จะให้ศึกษาธิการจังหวัดสามารถปฏิบัติงานสนองภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการและกรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาธิการจังหวัดจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการบริหารโดยตรงมาเป็นบทบาทเน้นหนักทางด้านวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดฝ่ายวิชาการอีก 1 ตำแหน่ง เพื่อช่วยให้การดำเนินงานด้านวิชาการเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติ สภา (ญัตติ สภา 2512 : 99) ได้วิจัยบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหารชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดต้องวางตัวเป็นนักวิชาการ และนักบริหาร และสละเวลาให้แก่การบริหารวิชาการเพิ่มขึ้น และผลการวิจัยของ กฤษฎ์ ศรีสุภา (กฤษฎ์ ศรีสุภา 2527 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของศึกษาธิการจังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดให้ความสนใจและบริหารงานอื่น ๆ มากกว่างานด้านวิชาการ แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดใช้เวลาการปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งไม่เป็นที่พึงปรารถนาของกระทรวงศึกษาธิการที่นโยบายให้ผู้บริหารการศึกษาสนใจงานด้านวิชาการในระดับมาก (สมาน แสงมลิ 2527 : คำนำ) การให้ความสนใจหรือใช้เวลาในการปฏิบัติงานใด ๆ น้อยเกินไป ย่อมส่งผลให้งานนั้นได้น้อยตามไปด้วย เพราะงานวิชาการ เป็นงานสำคัญของการบริหาร การศึกษา ทั้งความคิดเห็นของ ญัตติ สภา (ญัตติ สภา 2523 : 232) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาควรจะมีคุณสมบัติเป็นผู้นำทางด้านวิชาการเป็นอันดับแรก

2.4 ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัดที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรม การศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะในสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษา ในส่วนภูมิภาค มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแต่ละระดับแต่ละประเภทอยู่หลายหน่วยงาน ทั้งที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและไม่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แม้ในกระทรวง ศึกษาธิการเองก็มีหน่วยงานสังกัดกรมต่าง ๆ รับผิดชอบจัดการศึกษาอยู่หลายหน่วยงาน ทำให้มีผลกระทบต่อการประสานงาน การดำเนินการและการติดตามประเมินผลตาม นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และของรัฐบาลก่อให้เกิดความสับสนเปล่าและสิ้นเปลือง งบประมาณ ดังผลการวิจัยของ บุญศรี แลสันกลาง (บุญศรี แลสันกลาง 2527 : 144) พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาในระดับจังหวัดมีการกำหนดนโยบายจัดการศึกษา ร่วมกันน้อยที่สุด แม้กระทั่งสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันภายในจังหวัด ตลอดจนมีการประสานงานร่วมมือกันน้อยที่สุด การแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้การ ดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นไปอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดย ส่วนรวม ตลอดจนมีการประสานงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประกอบกับรัฐบาล ปัจจุบันมีนโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างแน่ชัด ตามที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ว่า จะปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหาร และจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทให้มีเอกภาพประสานสัมพันธ์กันทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ จะสนับสนุนให้สถานศึกษาและหน่วยงานใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายของรัฐ และปณิธานที่กระทรวง ศึกษาธิการ ประสพอยู่ จึงได้ปรับปรุงการดำเนินงานให้ประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอกที่อยู่ในส่วนภูมิภาค จึงได้เปลี่ยนบทบาทศึกษาธิการจังหวัด ซึ่ง ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ให้เน้นบทบาทด้านประสานงาน อีกประการหนึ่ง ศึกษาธิการ จังหวัดไม่มีสถานศึกษาและครูในสังกัด แต่หน่วยงานอื่นมีสถานศึกษา ครู และนักเรียน เป็นจำนวนมาก และหน่วยงานเหล่านั้นมีทรัพยากรไม่เท่าเทียมกัน ถ้าให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ทำหน้าที่ประสานงานแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาในความยุติธรรมได้ นอกจากนี้
 ศึกษาธิการจังหวัดเป็นที่ปรึกษากลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาและเป็นคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาจังหวัด (กปจ.) และเป็นอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญจังหวัด
 (อ.ก.ค.) ทำหน้าที่ร่วมบริหารการศึกษา ย่อมทำให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี
 สามารถประสานงานได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ
 มอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัดประสานงานด้านกิจกรรมการศึกษาอีกด้วย เช่น งาน
 ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา งานความมั่นคงของชาติ งานโครงการตามพระราชดำริ
 และพระราชปรารภ การป้องกันและแก้ปัญหการก่อความไม่สงบในสถานศึกษา งาน
 ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ งานจัดการศึกษาในศูนย์อพยพพิชกรรมเหล่านี้
 บางโครงการมีงบประมาณให้ บางโครงการไม่มีงบประมาณให้ โครงการที่ไม่มี
 งบประมาณให้จึงเป็นภาระของศึกษาธิการจังหวัดจะต้องจัดหางบประมาณ กิจกรรม
 บางอย่างเป็นอันตรายแก่ตนเอง เช่น การฝึกอบรมเพื่อความมั่นคงของชาติให้แก่
 ข้าราชการครูและนักเรียน การตรวจเยี่ยมอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)
 งานสารวัตรนักเรียน งานจัดการศึกษาชายแดนภาคใต้ และกลุ่มตัวอย่างบางคน
 ปฏิบัติงานอยู่ในท้องถิ่นอันตรายที่ต้องประสบภัยอยู่เสมอ อาจมีความเห็นไม่เหมือนกับ
 กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในท้องที่ปลอดภัย หรือท้องที่ ๆ ไม่มีความรุนแรง กิจกรรม
 เหล่านี้จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จึงมีผลทำให้ค่าเฉลี่ย
 ของงานนี้มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ทิศนะของผู้ดำเนินการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีขอบเขตของ
 ศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับ
 เห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่
 นั้น กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงเฉพาะบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด และบทบาท
 ของศึกษาธิการอำเภอไม่ได้ปรับปรุงบทบาทของผู้ดำเนินการการประถมศึกษาจังหวัดด้วย
 จึงทำให้ผู้ดำเนินการการประถมศึกษาจังหวัดไม่มีความรู้และความเข้าใจในบทบาทใหม่

ของศึกษาธิการจังหวัดได้คือพอ โอกาสที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพบปะมีน้อยมาก เพราะอยู่คนละสังกัด และอาจมองเห็นว่าไม่ได้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากนัก แต่จะเกิดประโยชน์แก่ศึกษาธิการจังหวัดมาก เพราะกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ ศึกษาธิการจังหวัดซึ่งเป็นตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลสถิติ และการวางแผน การประสานงานและการติดตามประเมินผลทุกระดับและทุกสังกัด ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นการปรับปรุงบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจะเกิดประโยชน์เฉพาะ ศึกษาธิการจังหวัดเท่านั้น โดยที่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดได้รับประโยชน์ จากการปรับปรุงครั้งนี้น้อย ฉะนั้น จึงไม่ชอบการปรับปรุงบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัด ดังกล่าว ดังที่ อรุณ รักธรรม (อรุณ รักธรรม 2524 : 22) กล่าวว่า คนเรานั้นมีแนวโน้มที่จะกลัวเพื่อรักษาสถานภาพเดิมเอาไว้และไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง อีกประการหนึ่ง บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่นั้นจะคงเข้าไป ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล การประสานงานและการติดตามผลการศึกษาทุกสังกัด แล้วรายงานให้กระทรวงศึกษาธิการทราบ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบางคนเข้าใจบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดที่จะ ปฏิบัติงานในด้านนี้ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบางคนอาจเข้าใจและมองไปว่า ศึกษาธิการจังหวัดจะเข้าไปก้าวก่ายงานและอำนาจหน้าที่ของคนที่ได้รับผิดชอบอยู่ จึงมีความเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดตามโครงสร้าง ใหม่

3.1 ทิศนะของผู้ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด ที่มีต่อบทบาท ของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดในฝ่าย บริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้อำนวยการการ ประถม ศึกษาจังหวัด อาจเห็นว่างานฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์หนังสือ ราชการ การเก็บเอกสาร การจัดประชุม การโต้ตอบหนังสือราชการ งานการเจ้าหน้าที่ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปและผู้ช่วยศึกษาธิการ จังหวัด

ฝ่ายบริหารทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลอยู่แล้ว งานส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ มีคู่มือและแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน

3.2 ทิศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าศึกษาธิการจังหวัดเป็นหัวหน้าส่วนราชการ จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินของสถานศึกษาและหน่วยงานในสังกัด จะต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะการเงินเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การบริหารทุกประเภทประสบความสำเร็จ (สุรพันธ์ ยันทอง 2526 : 335) ในการบริหารการเงิน จัดว่าเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารมีความเห็นร่วมกันว่า การปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ แม้จะทำงานผิดพลาดก็จะต้องถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย แต่งานการเงินหากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดจะต้องถูกตั้งกรรมการสอบสวน และมักจะได้รับคำสั่งโทษ และลักษณะงานการเงิน การบัญชี และพัสดุ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีลักษณะเหมือนกับของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

3.3 ทิศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะเนื่องจากงานในฝ่ายแผนงานและวิชาการของศึกษาธิการจังหวัด ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลสถิติ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตาม การประเมินผลและการรายงาน (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 24) กรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการบางกรมก็มอบหมายให้ศึกษาธิการจังหวัดดำเนินการ บางกรมก็ไม่ได้อนุญาตให้ศึกษาธิการจังหวัดดำเนินการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้ชี้แจง แนะนำ มอบหมายฝ่ายแผนงานและวิชาการ ให้หน่วยงานและสถานศึกษาทราบ เพื่อให้หน่วยงานและสถานศึกษาได้ทราบว่าศึกษาธิการจังหวัดมีบทบาทเกี่ยวข้องกับหน่วยงานและสถานศึกษาในด้านใดบ้าง และมากนักน้อยเพียงใด

3.4 ทิศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะงานประสานงานและกิจกรรมการศึกษาเป็นงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติโดยปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามนโยบาย ลักษณะงานที่รับผิดชอบมีขอบข่ายกว้างขวางมาก ทั้งด้านการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม เช่น การประสานงานการพัฒนาชนบท งานลูกเสือชาวบ้าน งานไทยอาสาป้องกันชาติ งานอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง งานกีฬาแห่งชาติ งานประจำปีและงานประเพณีของจังหวัดและอำเภอ งานพัฒนาวัดและงานการกุศลต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก งานเหล่านี้ยากแก่การปฏิบัติงานให้ครบถ้วนและบังเกิดผลดีได้ และยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับทรัพยากรการบริหาร (ปลื้ม บุญรathi 2527 : 73) และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด บางท่านอาจไม่เข้าใจบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอาจเข้าใจและมองไปว่าศึกษาธิการจังหวัดจะเข้าไปก้าวก่ายงานและอำนาจหน้าที่ของคนที่รับผิดชอบอยู่ ดังที่อรุณ รักธรรม (อรุณ รักธรรม 2524 : 22) กล่าวว่าคนเรานั้นมีแนวโน้มต่อสู้เพื่อรักษาสถานภาพเดิมเอาไว้และไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง

4. ทิศนะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงบทบาทใหม่ของศึกษาธิการอำเภอ เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของศึกษาธิการจังหวัด มีการประชุมพบปะเป็นประจำทุกเดือน ทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรค และบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดได้ชัดและสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่นเดียวกับศึกษาธิการจังหวัด จึงทำให้รู้และเข้าใจลักษณะงานของศึกษาธิการจังหวัดเป็นอย่างดี

4.1 ทิศนะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายบริหารงานทั่วไป เห็นด้วย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นหน่วยงานทางราชการ มีปัญหาาร่วมกันประการหนึ่ง คือความล่าช้าในการปฏิบัติงานดังเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไป ศึกษาธิการอำเภอจะต้องปฏิบัติงานติดต่อและรายงานการปฏิบัติงานของตนต่อสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดเป็นประจำตามระเบียบราชการ อีกประการหนึ่ง งานการเจ้าหน้าที่ หรือการบริหารงานบุคคลของศึกษาธิการจังหวัด กรมกลาง ๆ ไม่ได้มอบอำนาจการ บังคับบัญชา ข้าราชการในสังกัดให้อยู่ในความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัด ข้าราชการ สังกัดกรมต่าง ๆ จึงไม่เห็นความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด โดยที่ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มีหน้าที่รับผิดชอบงานของกระทรวงศึกษาธิการทั้งระบบ แต่ปรากฏว่าสภาพ . ดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและกรมต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานในฐานะ ที่เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับหลักการ ของสมพงศ์ เกษมสิน (สมพงศ์ เกษมสิน 2523 : 244) ที่กล่าวว่า การบริหารงาน ขององค์การจำเป็นต้องมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และวินัยเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะ ช่วยให้การบริหารงานขององค์การบรรลุเป้าหมาย ปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานคือ อำนาจหน้าที่ที่มอบหมายความรับผิดชอบให้แก่ผู้ใดไปแล้ว ก็ควรมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ ผู้นั้น ให้ได้สัดส่วนหรือเพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานตามที่ได้รับ มอบหมาย หากการมอบอำนาจไม่เป็นไปตามสัดส่วนเพียงพอ ก็จะเป็นอุปสรรค ต่อการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างมาก (สมพงศ์ เกษมสิน 2523 : 51)

4.2 ทิศนะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ศึกษาธิการจังหวัดได้บริหารงานโดยยึด ระเบียบว่าด้วยการเงินการบัญชี และระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

โดยเคร่งครัด ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติงานรัดกุม ในการบริหารงานนั้น ศึกษาธิการจังหวัด ได้จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการประเมินผลงานการใช้จ่ายของแต่ละโครงการ ช่วยในการบริหารงานงบประมาณเป็นไปตามระเบียบและบรรทัดฐานประสงค่มากยิ่งขึ้น การปฏิบัติงานการเงินการบัญชี และการพัสดุ นอกจากจะปีละระเบียบกฎเกณฑ์เป็นหลัก แล้ว ศึกษาธิการจังหวัดจะคงปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เข้าใจ วิธีการ ปฏิบัติอย่างถ่องแท้ เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ (ชวน หลีกภัย 2526 : 5)

ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่ในการดำเนินการควบคุมดูแล ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี ให้ปฏิบัติไปตามระเบียบแบบแผน เพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณได้ประโยชน์คุ้มค่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทางราชการและอาจเนื่องจากกรมสามัญศึกษาได้มอบอำนาจเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การงบประมาณให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ศึกษาธิการจังหวัดไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น (ปลื้ม บุญรัตน์ 2527 : 77) ซึ่งไม่สอดคล้องกับหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด ที่ได้กำหนดว่าศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุม แนะนำการเงินการบัญชี การพัสดุ ของหน่วยงานที่อยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่และควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานและของหน่วยงานย่อยให้เป็นไปตามระเบียบ (กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 15) และไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด ในฐานะตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมดูแลการบริหารของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน

4.3 ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ความโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้บริหาร

การศึกษาระดับจังหวัด ควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำในด้านการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของการศึกษา คือการให้ความรู้แก่คนในท้องถิ่น ครู และ ประชาชน (ภิญโญ สาธร 2526 : 7) งานวางแผนและวิชาการเป็นงาน สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย เป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษาธิการ จังหวัด จะต้องรับผิดชอบ (สมาน แสงมลิ 2527 : 2) และศึกษาธิการ อำเภอก็เห็นว่า ศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติงานที่น้อย ทั้งเช่นที่ นิภาพร สุขพัฒน์ธี (นิภาพร สุขพัฒน์ธี 2513 : 49) ค้นพบในการวิจัยเรื่อง เวลาการปฏิบัติงาน ของศึกษาธิการจังหวัด ว่าคะแนนเฉลี่ย เวลาปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด ทั่วประเทศเกี่ยวกับงานด้านการวางแผนการศึกษายังน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับงาน ด้านอื่น

4.4 ทักษะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการ จังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและ กิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะงานประสานงาน และกิจกรรมการศึกษาเป็นงานที่ได้รับมอบหมายโดยตรงกับผู้บังคับบัญชา เช่น การ รับนักเรียน การพัฒนาชนบท งานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา งานอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายในระนาบหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเช่นนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงาน อยู่ทุกอำเภอทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างบางคนปฏิบัติงานอยู่ในท้องถิ่นอันตรายที่ต้อง ประสพภัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะอำเภอภาคใต้ อาจมีความเห็นไม่เหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง บางคนที่ปฏิบัติงานในท้องที่ปลอดภัย เช่น อำเภอภาคกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ โครงการบางอย่างไม่มีงบประมาณสนับสนุน จำเป็นจะต้องหางบประมาณเอง เพื่อให้ การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงด้วยดี

5. การเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ที่มีขอบเขตของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในงาน 4 ฝ่าย

5.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ผลการเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการ จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีขอบเขต ของศึกษาธิการจังหวัดในฝ่ายบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฝ่ายบริหารงานทั่วไปซึ่งประกอบ ด้วย งานธุรการ และงานการเจ้าหน้าที่ ซึ่งงานทั้ง 2 งานนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีภูมิหลังและลักษณะงานในหน้าที่และตำแหน่งแตกต่างกัน โดยเฉพาะการ บริหารบุคลากร ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่พิจารณาใน การแต่งตั้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พิจารณาให้ความ เห็นชอบการย้ายหัวหน้าสถานศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารบุคลากรเพียงแค่วรรวมหลักฐานต่าง ๆ ส่งให้ กรมเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการต่อไป

5.1.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่าศึกษาธิการจังหวัดมี ความเห็นแตกต่างกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้ เป็นเพราะศึกษาธิการจังหวัดในการบริหารบุคลากรนั้น จะทำหน้าที่บริการและประสานงาน กับส่วนราชการต่าง ๆ หรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายของทุกกรมในกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเฉพาะข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่มากกว่าศึกษาธิการจังหวัด

จากการที่บริหารบุคลากรแตกต่างกัน ศึกษาธิการจังหวัดมองกว้าง ๆ แก่ผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดมองแคบแคบอีก อีกประการหนึ่ง การวินิจฉัยสั่งการไม่เหมือนกัน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดต้องควบคุมดูแลบุคลากรของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ซึ่งข้าราชการเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู ส่วนศึกษาธิการจังหวัดควบคุมดูแลข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่ธุรการ ซึ่งลักษณะการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด วินิจฉัยสั่งการเพื่ออนุญาตและอนุมัติให้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามที่ได้รับมอบหมาย แต่ศึกษาธิการจังหวัดต้องเสนอเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการเพื่ออนุญาตหรืออนุมัติ การวินิจฉัยสั่งการในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จึงอาจทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันได้

5.1.2 ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นแตกต่างกันในฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เป็นเพราะ

5.1.2.1 การบริหารบุคลากร ศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่และรับผิดชอบบริหารบุคลากรโดยตรง ทำหน้าที่พิจารณาถ่วงถ่วงเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามอนุมัติหรือลงนามคำสั่งตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ ถ้าเกินอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายก็ส่งเรื่องไปยังกรมเจ้าสังกัด เพื่อดำเนินการต่อไป ในการพิจารณาเกี่ยวกับบุคลากรต้องยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาก ส่วนศึกษาธิการอำเภอไม่มีหน้าที่ในการบริหารบุคลากร สถานศึกษาในสังกัดจะส่งเรื่องให้จังหวัดโดยตรง หรือรวบรวมเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงไม่มีหน้าที่ในการพิจารณาต่ออย่างใด

5.1.2.2 ศึกษาธิการจังหวัดเป็นคณะกรรมการ การประถมศึกษาจังหวัด (กปจ.) เป็นอนุกรรมการข้าราชการครูสำนักงานจังหวัด (อ.ก.ค.) และอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนสามัญจังหวัด (อ.ก.พ.จังหวัด) (กองการเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 10) มีหน้าที่บริหารการศึกษาทุกด้าน ทุกสังกัดตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่วนศึกษาธิการอำเภอไม่ได้รับร่วมเป็น

คณะกรรมการแต่ละอย่างใด การมองบทบาทต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานก็แคบเพียงจุดหนึ่งตามขอบเขตที่รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ส่วนศึกษาธิการจังหวัดปฏิบัติงานมากกว่าทำให้มองภาพรวมกว้างมากกว่า ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอมองการบริหารบุคลากรแตกต่างกัน

5.1.2.3 ปริมาณงานด้านธุรการที่รับผิดชอบแตกต่างกัน
ศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบงานของทุกอำเภอในจังหวัด มีปริมาณงานมากทั้งด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านการเงินและงานด้านอื่น ๆ ส่วนศึกษาธิการอำเภอก็รับผิดชอบงานเพียงอำเภอเดียว

5.1.2.4 ความรู้ประสบการณ์และความชำนาญในหน้าที่
ของบุคลากรในสำนักงานแตกต่างกัน ในการบริหารงานศึกษาธิการจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นผู้สั่งให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสำนักงานปฏิบัติ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่กรมต่าง ๆ ไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ เช่น ผู้ประสานงานจังหวัดของกรมสามัญศึกษา ศึกษาพิเศษ กรมพลศึกษา เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของกรมเหล่านั้นมีความรู้เฉพาะงานที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือประสานงานให้เท่านั้น ส่วนศึกษาธิการอำเภอไม่มีเจ้าหน้าที่ของกรมต่าง ๆ ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติงานเองโดยตรง นอกจากนี้ศึกษาธิการจังหวัดมีผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด 2 คน คือ ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดฝ่ายวิชาการ กับผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดฝ่ายบริหาร ส่วนศึกษาธิการอำเภอมีผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอเพียงคนเดียว ซึ่งมีประสบการณ์ทั้งด้านธุรการและด้านบุคลากรน้อยมาก เพราะผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอรับโอนมาจากข้าราชการครูสังกัดกรมต่าง ๆ รวมทั้งพนักงานครูเทศบาล ข้าราชการครู ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่บริหารและธุรการมาก่อน ส่วนผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการและด้านบริหารทั่วไปนั้น ผ่านการเป็นศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่ายหรือผู้ช่วยศึกษาธิการเขตมาก่อน ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ช่วยฝ่ายบริหารนั้นมีมาก การที่ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยสั่งการให้คนอื่นปฏิบัติ ส่วนศึกษาธิการอำเภอ

ต้องเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ผู้สั่งกับผู้ปฏิบัติอาจมองปัญหาแตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของ ประมวล ตันยะ (ประมวล ตันยะ 2527 : 87) ที่พบว่า
ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ กันในวิทยาลัยครูได้แก่ อาจารย์ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าคณะวิชา
และผู้บริหารมีทัศนะตอบพหุพหุจริงค่านิยามการของหัวหน้าคณะวิทยาลัยครูแตกต่างกัน

5.1.3 ผู้อำนวยวงการการประถมศึกษาจังหวัด มีความเห็นแตกต่างกัน
กับศึกษาธิการอำเภอในฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เป็นเพราะผู้อำนวยวงการการประถมศึกษา
จังหวัดต้องควบคุมดูแลข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกอำเภอ
มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารบุคลากรมาก ส่วนศึกษาธิการอำเภอรับผิดชอบเฉพาะอำเภอ
ไม่มีอำนาจในการบริหารบุคลากร ในการบริหารบุคลากรโรงเรียน โรงเรียนจะส่งเรื่อง
ให้จังหวัดดำเนินการโดยตรง มีบทบาทน้อยมาก นอกจากนี้ผู้อำนวยวงการการประถมศึกษา
จังหวัดทำหน้าที่บริหารบุคลากรโดยเป็นเลขานุการอนุกรรมการคณะกรรมการข้าราชการครู
สามัญจังหวัด (อ.ก.ค.) มีหน้าที่ในการพิจารณาแต่งตั้ง ย้ายข้าราชการครูสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แต่ศึกษาธิการอำเภอไม่ได้เป็นคณะกรรมการบริหาร
บุคลากร

5.2 ฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ ผลการเปรียบเทียบทัศนะที่มีต่อบทบาท
ของศึกษาธิการจังหวัดในฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยวงการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมี
ประสบการณ์ในการบริหารการเงิน การบัญชี และพัสดุ แตกต่างกันคือ ผู้อำนวยวงการ
การประถมศึกษาจังหวัดเป็นตำแหน่งที่เกิดขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2523 การพิจารณาคัดเลือก คัดเลือกจากครูใหญ่
ศึกษานิเทศก์ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ศึกษาธิการจังหวัดต้องผ่านการเป็น
ศึกษาธิการอำเภอมามาก่อน หรือผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดมามาก่อน ส่วนศึกษาธิการอำเภอ

คัดเลือกมาจากผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอซึ่งรับโอนมาจากครูสังกัดต่าง ๆ มีประสบการณ์ทางด้านการเงิน การบัญชีและพัสดุ ซึ่งมาจากประสบการณ์ต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษฎี ศรีสุภา (กฤษฎี ศรีสุภา 2527 : 62) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารของศึกษาธิการจังหวัดแตกต่างกัน

แต่ผลการวิจัยนี้ ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สติชัย โชติกรณ (สติชัย โชติกรณ 2523 : 47) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงานที่พึงปรารถนาของศึกษาธิการจังหวัดในภาคใต้ พบว่า พฤติกรรมที่พึงปรารถนาของศึกษาธิการจังหวัดด้านการเงินตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน

5.2.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดมีความเห็นแตกต่างกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดในฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ ทั้งนี้เป็นเพราะศึกษาธิการจังหวัดไม่มีอำนาจควบคุมดูแลการเงิน การบัญชีและพัสดุของหน่วยงานและสถานศึกษา เนื่องจากกรมต่าง ๆ ไม่ได้มอบอำนาจเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การงบประมาณ แต่ได้มอบให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง แต่มีหน้าที่บริการเบิกจ่ายเงินให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่จะควบคุมดูแลการเงิน การงบประมาณและการพัสดุในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ และยังมีอำนาจการเก็บรักษาเงิน การส่งจ่ายเงินมากกว่าศึกษาธิการจังหวัด

5.2.2 ศึกษาธิการจังหวัดมีความเห็นไม่แตกต่างกับศึกษาธิการอำเภอในฝ่ายการเงินบัญชีและพัสดุ ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะงานและความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอเหมือนกัน คือมีหน้าที่บริการเบิกเงิน จ่ายเงินให้กับหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ ไม่มีหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบการใช้เงินของสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น นอกจากนั้นการเบิกเงิน จ่ายเงิน ศึกษาธิการอำเภอต้องไปเบิกกับ

ศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ต้องสัมพันธ์และติดต่อกันตลอดเวลา ทำให้เข้าใจลักษณะงานของศึกษาธิการจังหวัดได้ดี เหตุที่มีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา การปฏิบัติงานที่มีลักษณะเหมือนกัน ความคิดเห็นจึงไม่แตกต่างกัน

5.2.3 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีความเห็นแตกต่างกับศึกษาธิการอำเภอในฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการเงิน การบัญชี และพัสดุ ในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ส่วนศึกษาธิการอำเภอ กรมสามัญศึกษา ได้มอบอำนาจเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การงบประมาณให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ส่วนศึกษาธิการอำเภอไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น วิจิต จานงประโคน (วิจิต จานงประโคน 2526 : 68)

5.3 ฝ่ายแผนงานและวิชาการ ผลการเปรียบเทียบทัศนะที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มไม่ถนัดทางด้านแผนงานและวิชาการ บทบาทที่เคยปฏิบัติอยู่เดิม ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นนักบริหาร มีอำนาจหน้าที่สั่งการควบคุมดูแล แคมเปญใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดเน้นทางด้านแผนงานและวิชาการ ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอบางคนยังไม่ยอมเปลี่ยนบทบาทเดิม (สมานแสงมลิ 2528 : 1) นอกจากนี้ความรับผิดชอบทางด้านแผนงานและวิชาการ ศึกษาธิการจังหวัดจะต้องรับผิดชอบงานวิชาการทั้ง 14 กรม ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดรับผิดชอบเฉพาะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่จำนวนที่รับผิดชอบมีนักเรียน ครู เป็นจำนวนมาก ศึกษาธิการอำเภอรับผิดชอบเฉพาะงานวิชาการ เฉพาะอำเภอเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติกระทำได้ยาก เพราะสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีศึกษานิเทศก์มีหน้าที่รับผิดชอบอยู่แล้ว จึงดำเนินการด้านวิชาการได้ไม่มากนัก อีกประการหนึ่ง

ศึกษาธิการจังหวัดมีผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ฝ่ายวิชาการ 1 คน ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีนักวิชาการ
1 คน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีศึกษานิเทศก์จังหวัดรับผิดชอบด้านวิชาการ แต่
ศึกษาธิการอำเภอไม่มีผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอฝ่ายวิชาการ และไม่มีนักวิชาการทำหน้าที่
ด้านวิชาการ ศึกษาธิการอำเภอต้องทำหน้าที่ด้านวิชาการเอง บทบาทหน้าที่และความ
รับผิดชอบที่ต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นบริหารงานวิชาการต่างกันได้ (บรรณานุกรม
บันลายนาค 2527 : 149)

5.3.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ศึกษาธิการจังหวัดมีความเห็น
แตกต่างกับผู้ช่วยการการประถมศึกษาจังหวัด ในฝ่ายแผนงานและวิชาการ ทั้งนี้เป็น
เพราะกระทรวงศึกษาธิการเน้นบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดทางด้านวิชาการ ได้จัดการ
อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่โครงสร้างใหม่ให้กับศึกษาธิการจังหวัดทั่ว
ประเทศแล้ว จำนวน 72 คน ส่วนผู้ช่วยการการประถมศึกษาจังหวัด ไม่ได้รับการอบรม
เพราะอยู่คนละสังกัด ศึกษาธิการจังหวัดผ่านการอบรมมาแล้ว จะเข้าใจบทบาทใหม่ได้ดี
เพราะจะต้องปฏิบัติตามบทบาทใหม่ ส่วนผู้ช่วยการการประถมศึกษาจังหวัด ไม่ได้ผ่าน
การอบรมจึงมีความรู้และความเข้าใจบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่
น้อยมาก โดยเฉพาะทางด้านแผนงานและวิชาการ แผนงาน โครงการต่าง ๆ ของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนมากระดับสูงจะเป็นผู้กำหนดให้จังหวัดปฏิบัติ จึงทำ
ให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และอีกประการหนึ่ง สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด มีปัญหาในเรื่องการจัดการศึกษา ได้แก่ อัตราการเลื่อนชั้น
อัตราการซ้ำชั้น อัตราการออกกลางคัน อัตราการมาเรียน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน
(กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 7) ในการประเมิน
คุณภาพนักเรียนชั้น ป.6 ระดับประเทศ ผลการประเมินอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ
(กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 1) ฉะนั้น
จึงกล่าวได้ว่าปัญหาทางด้านวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่ผู้ช่วยการ

การประถมศึกษาจังหวัดรับนิคมชอบอยู่มีปัญหามากกว่าการศึกษาในระดับอื่น ๆ การคาดหวังทางด้านวิชาการจึงต่างกัน และความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานกับศึกษาธิการจังหวัดมีน้อย เพราะไม่อยู่ในองค์กรเดียวกัน และการปรับปรุงตำแหน่งงานและวิชาการนี้มีผลกระทบต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จึงทำให้ความคิดเห็นต่างกัน

5.3.2 ศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นไม่แตกต่างกันในฝ่ายแผนงานและวิชาการ ทั้งนี้เป็นเพราะโครงสร้างการบริหารงานของศึกษาธิการจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอเหมือนกันคือ มีฝ่ายวิชาการ การปฏิบัติงานด้านวิชาการนั้น ทั้งศึกษาธิการอำเภอและศึกษาธิการจังหวัดเน้นหนักทางด้านการบริการและประสานงาน การดำเนินงานด้านวิชาการกรมกองต่าง ๆ จะควบคุมดูแลและสั่งการโดยตรง นอกจากนี้หน่วยงานและสถานศึกษามีผู้ทำหน้าที่ทางด้านวิชาการอยู่เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบทางด้านวิชาการ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการทำหน้าที่รับผิดชอบและยังมีหัวหน้าสายวิชาเป็นผู้รับผิดชอบอีกด้วย ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอเกี่ยวข้องได้ไม่มากนัก นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้จัดอบรมความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับการวางแผน การตรวจติดตามประเมินผล การวิจัยเป็นประจำปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอเข้าใจในบทบาทงานฝ่ายแผนงานและวิชาการ อีกประการหนึ่งศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของศึกษาธิการจังหวัดโดยตรง ทำงานใกล้ชิดและอยู่ในองค์กรเดียวกันจึงทำให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แตกต่างกัน

5.3.3 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นแตกต่างกันในฝ่ายแผนงานและวิชาการ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานด้านแผนงานและวิชาการคือ ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ฝ่ายวิชาการ กับศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด คอยควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกให้ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ไม่ได้เป็นผู้

ปฏิบัติเอง ส่วนศึกษาธิการอำเภอไม่มีผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ฝ่ายวิชาการ ไม่มีศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการช่วยทำงานต้องปฏิบัติงานเองทุกอย่าง วัสดุอุปกรณ์ก็ไม่พอใช้ บางครั้งต้องเข้าไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ต่าง ๆ แต่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ควบคุมดูแล และอำนวยความสะดวกไม่ไ้ลงมือปฏิบัติ การมองปัญหาและการแก้ปัญหาทางด้านวิชาการ จึงต่างกัน อีกประการหนึ่ง ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีปริมาณที่ต้องรับผิดชอบ ทุกอำเภอในจังหวัดนั้น จึงมองเห็นภาพรวมได้มากกว่าศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งดำเนินการ รับผิดชอบเพียงอำเภอเดียว ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันได้

5.4 ฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา ผลการเปรียบเทียบ
ทัศนะที่มีต่อบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีลักษณะงานและปริมาณที่รับผิดชอบแตกต่างกันคือ ศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่เชื่อมประสานการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และระหว่างงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกับหน่วยงานการศึกษาในจังหวัด และ กรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ อีก 14 กรม และเป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ประสานงานพัฒนาชนบทกับเจ้าหน้าที่สี่กระทรวงหลัก คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด นอกจากประสานงานทางด้านการศึกษาแล้ว ยังต้องประสานงานด้านการศาสนา และศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย การประสานงานทั้งประสานงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน บางครั้งต้องไปปฏิบัติงานกับชุมชนตามสถานที่ต่าง ๆ หรือหน่วยงานอื่นที่ขอความร่วมมือมา แต่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ประสานงานเฉพาะสำนักงานการประถมศึกษา แห่งชาติเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ส่วนศึกษาธิการอำเภอ มีจำนวนปริมาณที่ต้องรับผิดชอบน้อยกว่าทั้งศึกษาธิการจังหวัดและผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด นอกจากนี้ศึกษาธิการจังหวัด ยังได้รับมอบหมายจากจังหวัดให้ดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาอีก เช่น

การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา งานการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ งานลูกเสือ
ชาวนาน งานรัฐพิธีต่าง ๆ จากภารกิจและหน้าที่ในการประสานงานแตกต่างกัน จึงมี
ความคิดเห็นแตกต่างกันได้

5.4.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่าศึกษาธิการจังหวัดมีความเห็น
แตกต่างกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา
ทั้งนี้ เป็นเพราะศึกษาธิการจังหวัดตามบทบาทใหม่นี้กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายหน้าที่
ให้ทำหน้าที่ประสานงานการศึกษาทุกสังกัดและทุกระดับในจังหวัดและต้องประสานทางคาน
ศาสนาและวัฒนธรรมอีก รวมทั้งงานพิเศษอื่นที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติในฐานะ
ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการระดับจังหวัด แต่ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดประสาน
งานเฉพาะส่วนงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพียงแห่งเดียว ไม่ได้
ประสานงานทางคานศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ในการประสานงานของศึกษาธิการจังหวัด
ต้องเข้าไปประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เช่น ประสานงานการใช้
ทรัพยากรการศึกษาร่วมกัน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบางท่านอาจมองไปว่า
จะเข้าไปก้าวก่ายการดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ จึงทำให้การคาดหวังบทบาทของ
ศึกษาธิการจังหวัดเปลี่ยนไป

5.4.2 ศึกษาธิการจังหวัดมีความเห็นไม่แตกต่างกับศึกษาธิการ
อำเภอในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา ทั้งนี้ เป็นเพราะการบริหารงานของ
กระทรวงศึกษาธิการมีลักษณะการบริหารที่รวมอำนาจไว้ส่วนกลาง ซึ่งได้แก่ กระทรวงและ
กรมต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่การปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่หรือส่วนภูมิภาค การจัดระบบบริหาร
ของกรมต่าง ๆ ก็แตกต่างกันไป ทำให้เกิดปัญหาการประสานงานและเปลี่ยนแปลงทรัพยากร
ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค
ก็ประสบปัญหาการประสานงานกับกรม กองต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการเสมอมา
กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารไปสู่ภูมิภาค โดยให้สำนักงาน
ศึกษาธิการเป็นศูนย์ประสานงาน (สมาน แสงมลิ 2528 : 1) ดังนั้น ศึกษาธิการจังหวัด

กับศึกษาธิการอำเภอจะต้องรับผิดชอบในฐานะประสานงานการจัดการศึกษาทุกระดับและ
ทุกสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ และจะต้องประสานงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน
และลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเหมือนกัน
เช่น งานลูกเสือชาวบ้าน งานไทยอาสาป้องกันชาติ งานวันสำคัญต่าง ๆ งานรัฐพิธี
 เป็นต้น งานเหล่านี้จะต้องประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และต้องประสานงานกัน
ระหว่างสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกับสำนักงานศึกษาธิการอำเภออยู่ตลอดเวลา จึงทำให้
มีความสัมพันธ์และเข้าใจลักษณะงานของศึกษาธิการจังหวัดฝ่ายประสานงานและกิจกรรม
การศึกษาเป็นอย่างดี ความคิดเห็นจึงไม่ต่างกัน ดังกล่าวของ กองพันธ์ พลเสน
(กองพันธ์ พลเสน 2526 : 70) ว่าการได้รับความรู้เหมือนกันและลักษณะงานที่ต้อง
ปฏิบัติคล้ายคลึงกัน ทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5.4.3 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีความเห็นแตกต่างกับ
ศึกษาธิการอำเภอในฝ่ายประสานงานและกิจกรรมการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะศึกษาธิการ
อำเภอต้องประสานงานการจัดการศึกษาทุกสังกัด ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ลักษณะงาน
ที่ต้องปฏิบัติและรับผิดชอบจึงกว้างขวางมากกว่า ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
ประสานงานเพียง 1 กรม เฉพาะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แต่จำนวนปริมาณที่
ต้องประสานมีมากกว่าศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งประสานงานเพียง 1 อำเภอเท่านั้น นอกจากนี้
ศึกษาธิการอำเภอมีหน้าที่ที่จะต้องประสานงานทางศาสนา และวัฒนธรรมอีก ส่วน
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการมิได้มอบหมายให้ประสานงาน
ทางศาสนาและวัฒนธรรมแต่อย่างใด และศึกษาธิการอำเภอมีประสบการณ์น้อยกว่า
เพราะปฏิบัติงานเพียง 1 อำเภอ อำเภอมองการประสานงานและการจัดกิจกรรมการศึกษา
ของศึกษาธิการจังหวัดไปคนละด้านกับผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด อีกประการหนึ่ง
ตำแหน่งทางบริหารต่างกัน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เป็นผู้บริหารระดับจังหวัด
แต่ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้บริหารระดับอำเภอ จากการที่ดำรงตำแหน่งต่างกัน ทำให้ความคิดเห็น
ต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประมวล ต้นยะ (ประมวล ต้นยะ 2527 : 87)

พบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางกันภายในวิทยาลัยครู ได้แก่ อาจารย์ หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าคณะวิชา และผู้บริหาร มีทัศนคติตอบทบทวนจริงคำวิจารณ์วิชาการของหัวหน้าคณะวิทยาลัยครูแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 ควรให้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อรองรับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้เป็นที่ยอมรับของทุกกรม เพราะศึกษาธิการจังหวัดจะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย

1.2 การสรรหาบุคลากรและหัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ และควรจะได้มีการคัดเลือกที่ดี และควรจัดอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

1.3 งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานควรจะได้มีการพิจารณาเพิ่มงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้ได้สัดส่วนกับการปฏิบัติงาน

1.4 ควรมุ่งอบรมและพัฒนาให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้นำทางวิชาการ และให้ศึกษาธิการจังหวัดสนใจงานวิชาการเพิ่มขึ้น

2. สำหรับศึกษาธิการจังหวัด

2.1 ควรหมั่นศึกษาหาความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ เช่น การวางแผน การรวบรวมข้อมูล การติดตามประเมินผล เป็นต้น

2.2 บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดที่นำมาสอบถามนี้เป็นงานที่ศึกษาธิการจังหวัดควรจะได้สนใจ และศึกษาบทบาทดังกล่าวผู้ร่วมงานเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อจะได้มาปรับปรุงการบริหารงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อประสิทธิภาพของงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยบทบาทใหม่ของศึกษาธิการจังหวัดตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อีก เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ข้าราชการครูสังกัดกรมต่าง ๆ ตลอดจนนักวิชาการ นักการเมือง และประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อทราบความต้องการของบุคคลประเภทต่าง ๆ ว่า ศึกษาธิการจังหวัดควรมีบทบาทในด้านใดบ้าง
2. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของศึกษาธิการจังหวัดที่จะคงปฏิบัติตามโครงสร้างใหม่ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไป
3. ควรจะได้ศึกษาปัญหาการบริหารการศึกษาในระดับจังหวัด ตามทัศนะของผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิผู้แทนข้าราชการครู ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และอนุกรรมการข้าราชการครูสามัญประจำจังหวัด (อ.ก.ค. จังหวัด)
4. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามวัดทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลอาจคลาดเคลื่อนเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารไม่ค่อยมีเวลา บางท่านต้องรีบตอบ ทำให้บางข้อไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง และอีกประการหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ฉะนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีอื่นควบคู่กับการใช้แบบสอบถาม เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น จะทำให้ได้ข้อมูลหรือความคิดเห็นกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

မကုမ္ပဏီ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กองการวิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูประบบการศึกษาตามข้อเสนอของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการศึกษา รายงานผลการวิจัยสมบูรณ์ โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2520, 245 หน้า

_____ ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ 2528, 38 หน้า เอกสารโรเนียว

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2526, 146 หน้า

คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน การบริหารบุคคลสำหรับข้าราชการครู โรงพิมพ์ศาสนา 2528, 534 หน้า

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 687/2519 เรื่องอำนาจหน้าที่และแนวปฏิบัติราชการของ ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519

_____ ที่ สป. 329/2524 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณางานในหน้าที่ และ ความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2524

_____ ที่ 346/2524 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณางานในหน้าที่และความ รับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัด (เพิ่มเติม) ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2524

เจริญศักดิ์ อึ้งเจริญวัฒนา หลักการประชาสัมพันธ์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2523, 280 หน้า

ฉลอม อินทกุล บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในการบริหารการศึกษา ปรวิญานีพนธ์ ร.ป.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2507, 223 หน้า อีคส์นา

ชงค์ วงษ์จันทร์ "การปฏิบัติงานและแนวทางในการพัฒนางานตามบทบาทโครงสร้างใหม่" ในศึกษา 28 หน้า 21 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2527

ชูศรี วงษ์รัตน์ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย โรงพิมพ์เจริญผล 2525, 252 หน้า
 ขวน หลีกภัย "คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนาศึกษาธิการเขตและศึกษาธิการจังหวัด
 ที่วราชนาจักร ประจำปีงบประมาณ 2527" ในศึกษา 27 หน้า 4 - 5
 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2526

พิทยา สุวรรณชัย พัฒนาการ : ความคาดหวังบทบาทพัฒนากร คณะกรรมการพัฒนา
 หมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2510,
 179 หน้า

คุณิ วงศ์ศิริ บทบาทอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่
 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในศึกษา 28 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัด
 กระทรวงศึกษาธิการ 2527

นิภาพร สุขพันธ์ เวลาปฏิบัติงานของศึกษาธิการจังหวัด วิทยานิพนธ์ ค.ม.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 106 หน้า อัดสำเนา

นิวัศ น้อยมณี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษาธิการจังหวัด วิทยานิพนธ์ ค.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก 2527, 235 หน้า อัดสำเนา

บรรจง ชูสกุลชาติ และคุณิ วงศ์ศิริ "งานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ"
 ในศึกษา 26 หน้า 95 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 2525

_____ "สัมภาษณ์" กรุ๊ปปริทัศน์ 6 : 10 - 19 พฤษภาคม 2524

บุญศรี แลสันกลาง ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบจัด
 การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับชาติ ในภาคใต้ วิทยานิพนธ์
 ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527, 173 หน้า อัดสำเนา

บุญสม มาร์ติน "คำกล่าวรายงานเปิดการประชุมสัมมนาศึกษาธิการจังหวัดและ
 ศึกษาธิการเขต ที่วราชนาจักร ประจำปีงบประมาณ 2525" ในศึกษา 25
 หน้า 2 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2524

บุญสม มาร์ติน สรุปบรรยายพิเศษของปลัดกระทรวงศึกษาธิการในการสัมมนาศึกษาธิการ

จังหวัดทั่วประเทศ ในศึกษา 24 หน้า 15 - 16 กองการเจ้าหน้าที่

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กองการเจ้าหน้าที่ คู่มือปฏิบัติงานของศึกษาธิการ

จังหวัด 2520, 191 หน้า

_____ ศึกษา 24 2523, 67 หน้า

_____ ศึกษา 25 2524, 92 หน้า

_____ ศึกษา 26 2525, 81 หน้า

_____ คู่มือปฏิบัติงานตามบทบาท อำนาจหน้าที่ โครงสร้างใหม่ ของศึกษาธิการ

จังหวัด 2527, 303 หน้า

_____ การปรับปรุงและบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด 2526, 15 หน้า

_____ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) 2524,

74 หน้า อักส่าเนา

_____ งานในหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ

2520, 275 หน้า อักส่าเนา

_____ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) 2525,

87 หน้า อักส่าเนา

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กองตรวจและรายงาน แนวการปรับปรุงระบบ

การตรวจและติดตามประเมินผลของศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการ

อำเภอ นพพ. และสถานที่พิมพ์ 23 หน้า

_____ นโยบายการตรวจติดตามประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ 2528,

26 หน้า อักส่าเนา

_____ คู่มือเกณฑ์มาตรฐานสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ 2528, 74 หน้า

อักส่าเนา

- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กองแผนงาน ผลการวิจัยเรื่องรายงานผลการ
ทดลองการวางแผนพัฒนาการศึกษา ปี 2529 กรมการศาสนา 2528, 46 หน้า
 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 89 ตอน 145
 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515
 _____ ฉบับที่ 218 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 89 ตอน 145 ลงวันที่
 29 กันยายน 2515
 ประจวบ คำบุตุรัตน์ "งานศึกษาธิการ" ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5
(พ.ศ. 2525 - 2529) ภาคผนวก หน้า 3 - 4 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงาน
 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2525
 _____ สรุปผลการประชุมศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 8 กองการเจ้าหน้าที่
 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2525, 48 หน้า
 ประมวล ต้นยะ บทบาทที่ปฏิบัติจริงและคาดหวังของหัวหน้าคณะวิชาในวิทยาลัยครู
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522,
 114 หน้า อักษรสำเนา
 ปลื้ม บุญวิเศษ บทบาทการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ ในภาคใต้ ปริญญาณิพนธ์
 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2527, 111 หน้า อักษรสำเนา
 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 94 ตอน 31
 ลงวันที่ 12 เมษายน 2520
 พันธุ์ หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน ไทยวัฒนาพานิช 2513, 340 หน้า
 _____ หลักการบริหารโรงเรียน ไทยวัฒนาพานิช 2524, 363 หน้า
 "พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523" ราชกิจจานุเบกษา
 เล่ม 97 ตอนที่ 158 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2523
 ภิญโญ สาร การบริหารการศึกษา ศ.ส. การพิมพ์ 2523, 504 หน้า
 _____ การบริหารงานบุคคล วัฒนาพานิช 2519, 587 หน้า

- กัญญา สาร บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด กองวางแผนการศึกษา สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2512, 135 หน้า
- เมธี คุลยจินดา เงินและบทบาทการเงิน ดวงมล 2520, 288 หน้า
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2
ทวีกิจการพิมพ์ 2524, 286 หน้า
- วรางคณา ปันลายนาค การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะ
ของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ปริชญานีพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 178 หน้า อัดสำเนา
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2524, 145 หน้า อัดสำเนา
- วิมาน วรรณคำ บุคลิกลักษณะ คุณสมบัติและความสามารถในการบริหารงานของ
ศึกษาธิการจังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 2527, 143 หน้า อัดสำเนา
- วิสุทธิ์ น่วงทอง ความต้องการในการฝึกอบรมของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ
ในเขตการศึกษา 5, 6 และ 7 ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2528, 142 หน้า อัดสำเนา
- ศึกษาธิการ, กระทรวง ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ คุรุสภา 2507,
1133 หน้า
- _____ การมอบอำนาจของอธิบดีให้ผู้อำนวยการจังหวัดปฏิบัติราชการแทน 2524,
4 หน้า อัดสำเนา
- สุมาน แสงมลิ "กล่าวกล่าวเปิดการประชุมสัมมนาศึกษาธิการเขต และศึกษาธิการจังหวัด
หัวราชอาณาจักร ประจำปีงบประมาณ 2526" ในศึกษา 26 หน้า 6 - 9
กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2525

- สมาน แสงมลิ งานของกระทรวงศึกษาธิการ ในศึกษา 28 หน้า 20 กองการ
เจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2527
- สถิตย์ ไชติกรรม พฤติกรรมการบริหารงานที่พึงปรารถนาของศึกษาธิการจังหวัด
ในภาคใต้ ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2523,
84 หน้า อักสำเนา
- สวัสดิ์ แก้วสมบูรณ์ บทบาทเกี่ยวกับงานวิชาการของศึกษาธิการอำเภอในภาคใต้
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 187 หน้า อักสำเนา
- สมชัย วุฒิปรีชา "งานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ" ในศึกษา 26
หน้า 78 - 90 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2525
- _____ "ศึกษาธิการจังหวัดกับการบริหารการศึกษา" ทฤษฎีและแนวคิดในการจัด
และบริหารการศึกษา จุลสารพิเศษของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย โรงพิมพ์
สงเสริมอาชีพ 2521, 120 หน้า
- สมบูรณ์ พรหมภาพ หลักเบื้องต้นของการบริหารการศึกษา บรรณาธิการพิมพ์ 2521,
369 หน้า
- สมพงษ์ เกษมสิน การบริหารบุคคลแผนใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 3 ไทยวัฒนาพานิช 2521,
380 หน้า
- _____ การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช 2527,
380 หน้า
- _____ การบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 7 ไทยวัฒนาพานิช 2523, 338 หน้า
- สีปพนนท์ เกตุทัต "คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนาศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการเขต
หัวราชอาณาจักร ประจำปีงบประมาณ 2525" ในศึกษา 25 หน้า 6
กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2524
- สุริรัฐ ศิลปอนันต์, ลักษณะ สีตะสุวรรณ และประเสริฐ รัตนรัตน์ รายงานการสำรวจ
ปัญหาการศึกษาของจังหวัดและเขต กองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ 2518, 99 หน้า

- โสฬส สิงห์ขวา ปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปริทัศน์พนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2527, 102 หน้า อัดสำเนา
- อรุณ รักธรรม การพัฒนากองการ การสร้างและพัฒนากองการทำงานเป็นทีม
โอเคียนสโคร พิมพ์ครั้งที่ 2 2524, 331 หน้า
- อุทัย ธรรมเคโซ คู่มือการสอบเลื่อนระดับข้าราชการ โรงพิมพ์ศรีอนันต์ 2528,
 303 หน้า
- เอกวิทย์ ณ ถลาง ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการ จากสัมนนายยุทธศาสตร์การพัฒนากองการ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 4 หน้า
- เอกสารโรเนียว
- Andersen, John Kent: "Superintendent's Involvement Dissertation Abstracts International. 42(11):4656-A, May 1982.
- Bishop, Lestee J. and Gerald R. Firth. "New Conception of Supervision," Educational Leadership. 3(8) : 572-579 May, 1977.
- Best, John W. Research in Education. 3rd, ed., New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1978. 430 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 4th, ed., New York, McGraw-Hill Book Company, 1976. 529 p.
- Goldhammer, Keith and Others. Issues and Problems in Contemporary Educational Administration. Oregon, The Center for the Advanced Study of Educational Administration, 1967. 177 p.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall, Inc., 1963. 557 p.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," Education and Psychological Measurement. 3:608. Autumn, 1970.
- Krepps, Charles Wesley. "The Relationship among Management Styles, Age and Personality Traits of Selected Pennsylvania Public School Superintendents," Dissertation Abstracts International. 43(5): 1370-A, November, 1982.

- Nicolai, Dante. "The Administrative Behavior of the Superintendent of School as Perceived by High School Principals," Dissertation Abstract, Vol., 33 No.7, January 1971. p.3214-A.
- Sandler, Steven, "Perceptions of the Actual and Ideal Role of Public School Superintendents in Texas," Dissertation Abstracts International A Humanities and Social Sciences, Vol.29 No.6, p.196-A.
- Smith, Edward W. and Others, The Education's Encyclopedia. New York, Prentice-Hall Inc., 1961. 914 p.
- Washington, Roosevelt, "Specific Role Expectations help for the District Superintendent as perceived by Teachers, Principals, and District Superintendents in Chicago Public school system," Dissertation Abstracts International A Humanities and Social Sciences, Vol. 32 No. 5, November 1971, p. 2387-A.
- Welch, John Joseph. "The Leadership Style of the Massachusetts School Superintendents," Dessertation Abstracts International. 43(2): 335-A, August, 1982.
- Willard, David Tomas. "Perceptions of the Superintendency by Suburban School Board Members and Superintendents. Dissertation Abstracts International. 34(8):4667-A, February, 1974.

ពាក្យស្នើសុំ

ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและรายฝ่ายของงานฝ่ายบริหารงานทั่วไป ตามทัศนะของ
ศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	ศึกษานิเทศก์ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษานิเทศก์ อำเภอ N = 219		รวม		ผู้ ตอบ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ควบคุมดูแลจัดสำนักงานให้ เหมาะสม	4.6333	1.0571	4.2500	1.0834	4.5863	0.8240	4.4893	0.9881	9
2. ตรวจร่างบันทึกโต้ตอบ สั่งการและเสนอหนังสือ ราชการ	4.2000	1.1615	3.6667	1.7434	3.9518	1.2943	3.9568	1.3997	18
3. ปรับปรุงระบบการทำงานของ เจ้าหน้าที่สำนักงานศึกษานิเทศก์ จังหวัดเพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวก ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้มา ติดต่อ	4.7500	0.7730	4.3833	0.8253	4.7269	0.5136	4.6200	0.7039	2
4. จัดทำระบบการติดต่อสื่อสาร ระหว่างโรงเรียนกับสำนักงาน ศึกษานิเทศก์จังหวัด	4.6167	0.8847	4.0333	1.2069	4.5100	0.9030	4.3866	0.9982	12

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 2499		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
5. จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ใช้ในการทำงานและ อยู่ในสภาพใช้ได้	4.6000	0.8675	4.2667	1.0555	4.5823	0.7200	4.5339	0.8810	6
6. รับผิดชอบเรื่องการจัดตั้งโอน เปลี่ยนแปลง ขออนุมัติขอ อนุญาตต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน เอกชน	4.7000	0.9794	4.1333	1.2949	4.7390	0.7185	4.5241	0.9976	8
7. รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับสมัครและ จัดสอบวิชาชุดครู พ.ม.. พ.กศ. และ วิชาชุดอื่น ๆ และทำการตรวจสอบ เกี่ยวกับประกาศนียบัตรทุกประเภท	4.3833	1.2363	4.4833	1.2002	4.5382	0.8658	4.4682	1.1007	10
8. ควบคุม ดูแล และจัดการเกี่ยวกับ การศึกษานอกโรงเรียน	4.3333	1.0840	3.9000	1.2980	4.3735	0.9802	4.2022	1.1207	16
9. รับผิดชอบจัดตั้ง ยุบ เลิก รวม ย้ายวัด การขอพระราชทานวิสุงคามสีมาและ งานอื่น ๆ ของกรมการศาสนา	4.6000	0.8068	4.3667	0.9382	4.6305	0.8132	4.5324	0.8527	7

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
10. พิจารณาเสนอข้งกองทุนสื่อ ยุวกาชาด เนตรนารี ขอเหรียญลูกเสือ เหรียญ กาชาด	4.3833	1.3912	4.1500	1.1619	4.6265	0.8851	4.3866	1.1460	12
11. พิจารณาวางแผนยุทธการร่วมกับเรียนเกิน ชั้นเรียน	4.0169	1.4201	4.5500	1.3952	4.1968	1.2004	4.2545	1.3385	15
12. ควบคุมดูแล รักษาโบราณสถาน โบราณ วัตถุ และศิลปวัตถุในเขตรับผิดชอบ	4.3500	1.1173	4.2167	0.7386	4.5181	0.9592	4.3616	0.9383	13
13. ควบคุมดูแลการดำเนินงานสมาคมมูลนิธิ ต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	4.1667	1.1224	4.0167	0.8535	4.2851	1.0939	4.1561	1.0232	17
14. รับผิดชอบแข่งขันเพื่ออบรมบุคคล เข้ารับราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา	3.4833	1.8086	2.7833	1.7083	4.4980	1.2893	3.9215	1.6020	19
15. รับผิดชอบเกี่ยวกับงาน องค์การ ช.พ.ค. และ ช.พ.ส. ของคุรุสภา	4.6333	1.2884	4.4500	1.1263	4.6104	0.9402	4.5645	1.1183	5

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		ผู้ อื่นกับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
16. รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงาน ขยายโอน ให้ออกจากราชการของ ข้าราชการครูในสังกัด	4.3000	1.1832	3.8667	1.6205	4.5984	0.9500	4.2550	1.2512	14
17. จัดให้มีการพิจารณาความชอบ อย่างยุติธรรม	4.6167	1.3160	4.1000	1.4579	4.6145	1.0100	4.4437	1.2613	11
18. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เข้ารับการอบรม ศึกษาต่อ ศึกษานเพื่อ เพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะของตน	4.7667	1.0146	4.2333	1.2125	4.7711	0.6348	4.5903	0.9539	4
19. ปกครองบังคับบัญชาและความควบคุมดูแล การปฏิบัติงานของข้าราชการใน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา ธิการ	4.8421	0.4924	4.5333	0.7912	4.8594	0.4494	4.7449	0.5776	1

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
20. รับผิดชอบเกี่ยวกับวินัย การร้องทุกข์ การอุทธรณ์ ของข้าราชการในสังกัด	4.8167	1.1273	4.3500	1.3382	4.1028	0.6720	4.7231	1.0458	3
เฉลี่ยรวม	4.4596	1.065	4.1866	1.2025	4.5459	0.8858	4.3973	1.0649	

ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายฝ่ายของงานฝ่ายการเงิน มีผู้ชี้และพัสดุ ตามที่คณะ
ของศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ

ฝ่ายการเงิน มีผู้ชี้ และพัสดุ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการรับ-ส่ง เบิก-จ่าย ปาก-ถอน เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ	4.9333	1.0555	4.8167	1.3212	4.7751	0.5868	4.8417	0.9878	1
2. รับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิกค่า เชาบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่า ช่วยเหลือบุตรและเงินช่วยเหลือ อื่นๆ	4.8333	1.1374	4.6667	1.2442	4.6707	0.7646	4.7235	1.0487	4
3. ควบคุม ตรวจสอบ เบิกจ่ายเงิน อุดหนุน เงินเลี้ยงชีพ เงินกองทุน สงเคราะห์ของครูโรงเรียนเอกชน ให้เป็นไปตามระเบียบ	4.8500	1.1323	4.5833	0.8693	4.7390	0.6721	4.7241	0.8912	3
4. ตรวจสอบบัญชีการเงินและพัสดุ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอและ สถานศึกษาต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี	4.8333	1.1072	4.6000	1.0448	4.5301	0.8891	4.6544	1.0137	9

ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		ฉบับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
5. ความคุ้มค่าในการจัดทำบัญชีเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ	4.9333	1.0715	4.5667	1.2671	4.6104	0.6575	4.7034	0.9987	6
6. พิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอและแจ้งยอดเงินงบประมาณที่ได้รับให้แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษา	4.9167	1.0938	4.2000	1.5160	4.6787	0.7939	4.5980	1.4159	12
7. ความคุ้มค่าการจัดทำบัญชีคุมเงินงบกลาง	4.8500	1.1173	4.4833	1.2554	4.5984	1.0236	4.6439	1.132	10
8. ความคุ้มค่าเกี่ยวกับภาษีเงินได้และหลักฐานการเงิน	4.8333	1.1696	4.6000	1.2649	4.5863	0.8854	4.6732	1.0066	8
9. ความคุ้มค่าในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการเงินทุกประเภท	4.8667	1.0651	4.5667	1.3067	4.6867	0.5520	4.7067	0.9746	5
10. ความคุ้มค่าในการจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สศง.) : ตรวจสอบประจำปี	4.9500	1.0484	4.6333	1.3272	4.6707	0.6507	4.7513	0.6593	2

ฝ่ายการเงิน บัญชี และพัสดุ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันกับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
11. ความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงินบำรุง การศึกษาของสถานศึกษา	4.5667	1.3823	4.4333	1.3823	4.4659	0.9713	4.4886	1.2453	14
12. ความคุ้มค่าของระเบียบการเงินของ ครุสภา	4.7500	1.2572	4.3833	1.1658	4.5462	0.8224	4.5598	1.0816	13
13. ความคุ้มค่าแก่ จัดหาพัสดุตาม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุความอ่านจากหน้าที่ และตามที่ได้รับมอบหมาย	4.7667	0.8102	4.5667	1.1984	4.6988	0.6426	4.6774	0.8837	7
14. ความคุ้มค่าแก่การดำเนินการและ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างที่อยู่ในอำนาจของ ผู้อำนวยการจังหวัด	4.8167	0.7247	4.4167	1.2391	4.6386	0.9013	4.6240	0.9550	11
เฉลี่ยรวม	4.8357	1.0837	4.5369	1.2430	4.6354	0.7723	4.6693	1.0330	

ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายฝ่ายของงานฝ่ายแผนงานและวิชาการ ตามต้นฉบับของ
ศึกษานิเทศก์ จังหวัด ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษานิเทศก์ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษานิเทศก์ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. นำนโยบายของกระทรวงศึกษา ธิการมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพ จังหวัดและท้องถิ่น	4.9000	0.7590	4.4833	1.0167	4.8594	0.4216	2.7475	0.7324	2
2. จัดให้มีการสำรวจรวบรวมข้อมูล และจัดทำสถิติทางการศึกษา การ ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม	4.9833	0.6241	4.5833	0.8294	4.7952	0.5102	4.7872	0.6545	1
3. จัดให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและ ประเมินผลตามหลักการและวิธีการ ทางสถิติ	4.7833	0.7831	4.5667	0.8900	4.6737	0.5773	4.6749	0.7501	5

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษารัฐกิจ N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
4. จัดให้มีการสำรวจความต้องการ เกี่ยวกับการศึกษาของประชาชนใน จังหวัดก่อนวางแผนพัฒนาการศึกษา ของจังหวัด	4.8167	0.7477	4.5000	0.9113	4.7149	0.5777	4.6722	0.7455	6
5. รวมมือกับผู้บริหารระดับอำเภอ โรงเรียนและบุคคลอื่นในการวางแผน การศึกษา	4.8500	0.7552	4.4500	1.0321	4.7550	0.5002	4.6850	0.7525	4
6. รับผิดชอบในการจัดทำโครงการพัฒนา การศึกษาในเขตจังหวัดทั้งระยะสั้น ระยะยาว	4.9167	0.9441	4.4333	1.2125	4.8032	0.4974	4.7177	0.8846	3
7. ควบคุมดูแลปฏิบัติงานตามแผนหรือ โครงการที่วางไว้ และมีการ ประเมินผลงานทุกระยะ	4.7667	1.0146	4.3667	1.0730	4.7510	0.7421	4.6281	0.9432	11

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. ความคุ้มค่าการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติการประจำปี	4.8167	0.8129	4.3667	1.0571	4.7309	0.6444	4.6381	8.8381	8
9. ความคุ้มค่าการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิทินปฏิบัติการประจำปี	4.8333	1.0112	4.4000	1.0448	4.7189	0.5093	4.6507	0.8551	7
10. รับผิดชอบการติดตามประเมินผลงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติการประจำปี	4.7500	0.8562	4.4167	1.0623	4.7108	0.5432	4.6258	0.8205	12
11. จัดให้มีการวางแผนหรือโครงการพัฒนาคณะกรรม จริยธรรม	4.7000	0.8295	4.5176	0.9476	4.6908	0.4424	4.6361	0.7378	9

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
12. จัดให้มีการวางแผนหรือโครงการ พัฒนาบำรุงการศาสนา และศิลป วัฒนธรรม	4.6167	0.8654	4.4833	0.9654	4.6466	0.5987	4.5822	0.8098	13
13. จัดให้มีการวางแผนจัดตั้ง ยุบ รวม สถานศึกษา	4.3833	0.9931	4.1833	1.4671	4.4377	0.8111	4.3347	1.0904	23
14. จัดให้มีการวิเคราะห์งบประมาณ เพื่อจัดสรรให้แก่งานตามขอบเขต ที่ได้จากการวางแผนเพื่อเสนอ กรม กระทรวง พิจารณาจัดสรร	4.3883	1.0591	4.0167	1.2821	4.5622	0.7154	4.3224	1.0192	24
15. จัดให้มีการวิจัยปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลกระทบต่อการศึกษา ในท้องถิ่น	4.2667	1.0229	3.9000	1.2849	4.4096	0.7302	4.1921	1.0126	28

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		ผู้ ตอบ อันดับที่
	X̄	S.D.	X̄	S.D.	X̄	S.D.	X̄	S.D.	
16. จัดให้มีการนำเสนอข้อมูลการ รายงานการเผยแพร่และให้ บริการข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	4.5167	0.9654	4.2667	1.2194	4.5944	0.5890	4.4592	0.9246	18
17. จัดให้มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ประสานงานทางวิชาการกับ อำเภอและโรงเรียน	4.4500	1.0644	4.1000	1.0201	4.5542	0.7337	4.3680	0.9394	20
18. ส่งเสริมการผลิตและการใช้ อุปกรณ์การสอนในโรงเรียน	4.2833	1.1213	4.0667	1.2469	4.1968	0.9144	4.1822	1.0942	29
19. จัดให้มีการจัดทำเอกสารทาง วิชาการเผยแพร่เพื่อเสนอ ความคิดใหม่ทางวิชาการแก่ บุคคลในโรงเรียน	4.3167	1.1273	4.2167	1.1945	4.3655	0.8793	4.2996	1.0670	26

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 219		รวม		อันดับ อื่นคืบ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
20. จัดให้มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบ มาตรฐานของกรมวิชาการหรือ หน่วยงานอื่น	4.2667	1.1026	4.2167	1.3789	4.3815	0.7848	4.2883	1.0886	25
21. จัดให้มีการแนะแนวการศึกษาและ อาชีพแก่นักเรียนนักศึกษา	4.2500	1.2020	4.3500	1.2464	4.5904	0.5896	4.3963	1.0126	19
22. จัดให้มีการนิเทศเกี่ยวกับการเรียน การสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร	4.1833	1.0813	4.2500	1.3229	4.4137	0.8481	4.2882	1.0841	27
23. จัดให้มีการติดตามผลการดำเนินการ ใช้หลักสูตรและการประเมินผล การเรียน	4.3167	1.1122	4.2333	1.3196	4.5020	0.7574	4.3506	1.0630	21
24. จัดให้มีการติดตามผลการดำเนินงาน ตามแผนและโครงการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา	4.5000	0.9297	4.3000	1.4532	4.6185	0.6181	4.4728	1.0003	16

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
25. จัดให้มีการติดตามและประเมินผล แผนงานและโครงการที่กระทรวง ศึกษาธิการเน้นเป็นพิเศษ	4.7167	0.8847	4.4833	1.2281	4.7711	0.5157	4.5570	0.8761	14
26. จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติ งานของสถานศึกษาและการศึกษา ทุกรูปแบบที่อยู่ในความรับผิดชอบ	4.4500	1.0321	4.3167	1.4555	4.6185	0.6683	4.4617	1.0519	17
27. จัดให้มีการติดตามและรายงานผล การใช้เงินตามโครงการของส่วน ราชการและสถานศึกษา	4.4167	1.0782	3.9667	1.4840	4.6466	0.7484	4.3433	1.1035	22
28. จัดให้มีการรวบรวมรายงานผล การบริหารราชการของศึกษาธิการ จังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ แล้วรายงานต่อกระทรวง ศึกษาธิการ	4.7000	0.9442	4.4667	1.1567	4.7390	0.5537	4.6352	0.8848	10

ฝ่ายแผนงานและวิชาการ	ศึกษาริการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด		ศึกษาริการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	X̄	S.D.	X̄	S.D.	X̄	S.D.	X̄	S.D.	
29. จัดให้มีการสรุปผลงานทางการศึกษา ในรอบปี และแจ้งให้อำเภอ โรงเรียน ทราบ	4.5000	1.0168	4.4333	1.2671	4.6747	0.6307	4.5360	0.9247	15
	4.5739	0.9565	4.3218	1.1748	4.6181	4.6432	4.5031	0.9247	
เฉลี่ยรวม									

คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายฝ่ายของงานฝ่ายประสานงานและกิจการรวมการศึกษาคณะ
ของศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ

ฝ่ายประสานงานและ กิจการรวมการศึกษา	ศึกษานิเทศก์ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษานิเทศก์ อำเภอ N = 219		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. จัดให้มีการประสานงานการรับ นักเรียนนักศึกษาให้ความ ร่วมมือ ประสานงานกับส่วน ราชการและหน่วยงานต่าง ๆ	4.8167	0.7009	4.4000	0.9602	4.6024	0.5945	4.6063	0.7518	3
2. จัดให้มีการประสานงานการให้ ทรัพยากรทางการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมร่วมกัน	4.7667	0.8309	4.1230	0.9966	4.7189	0.6035	4.6326	0.8103	2
3. จัดให้มีการส่งเสริมการแข่งขัน กีฬา กีฬานักเรียนและ ประชาชน	4.7833	0.8045	4.4500	0.8900	4.7831	0.4679	4.6721	0.7211	1

ฝ่ายประสานงานและกิจกรร การศึกษา	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
4. จัดให้มีการอบรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี สมาชิก ผู้นำเพื่อ ประโยชน์และการอบรมอื่น ๆ	4.7833	0.7612	4.3167	1.0967	4.6667	0.6135	4.5889	4
5. พิจารณาคัดเลือกนักเรียนเข้ารับ ทุนต่าง ๆ	4.3333	1.0028	4.0667	1.2604	4.4257	0.8773	4.2752	12
6. จัดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนงาน เยาวชนสัมพันธ์และกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน	4.2167	0.8847	4.2167	1.3666	4.4378	0.9864	4.2904	11
7. รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท และชนบทยากจน	4.4000	1.1230	4.2000	1.4536	4.4177	1.0712	4.3392	10

ฝ่ายประสานงานและกิจกรรรม การศึกษา	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการ ประถมศึกษาจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8. รับผิดชอบเกี่ยวกับงานความมั่นคง ของชาติ เช่น คอ.บค., ทสปร., สสชบ., จัดการศึกษาในศูนย์อพยพ	4.2833	1.0266	4.1333	1.2818	4.1325	1.1511	4.1830	1.1531	14
9. รับผิดชอบเกี่ยวกับงานอาสาพัฒนา ป้องกันตนเอง (อพป.)	4.2667	1.2738	3.9333	1.4598	4.2088	1.0946	4.1362	1.2760	15
10. จัดให้มีการป้องกันและแก้ปัญหาการ ศึกษาเสพติดให้โทษในสถานศึกษา	4.5000	0.8115	4.3167	1.2418	4.5422	0.7400	4.4520	0.9311	7
11. จัดให้มีการป้องกันและการกวดความ ไม่สงบในสถานศึกษา	4.5667	0.8511	4.2167	1.2500	4.5422	0.7926	4.4418	0.9645	8

ฝ่ายประสานงานและกิจกรรรม การศึกษา	ศึกษาธิการ จังหวัด N = 60		ผู้อำนวยการการ ประถมศึกษารจังหวัด N = 60		ศึกษาธิการ อำเภอ N = 249		รวม		อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
12. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน กับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น	4.5500	0.8522	4.1500	1.3633	4.5944	0.6477	4.4314	0.9699	9
13. จัดทำเป็นงานในโครงการตาม พระราชดำริ พระราชปรารภ และพระราชประสงค์	4.4833	0.9999	4.5667	1.3196	4.5422	0.7824	4.5307	1.0339	5
14. จัดให้มีการดำเนินงานป้องกัน อุบัติเหตุ (กบอ.) และการ สาธารณสุขชุมชน	4.3000	0.8887	4.1833	1.3083	4.1245	0.9443	4.2026	1.0471	13
15. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าเกี่ยวกับ การศึกษาให้ประชาชนทราบ	4.5667	1.0793	4.2500	1.0443	4.6627	0.5440	4.4931	0.9228	6
เฉลี่ยรวม	4.5077	0.9260	4.2456	1.2262	4.4934	0.7941	4.4158	0.9851	

ที่ ศษ 1404/5779

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ

4 มีนาคม 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

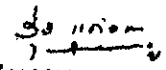
เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

ด้วยนายติเรก พลະເລີສ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาโท

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จำเป็นต้องได้ข้อมูลจากท่านที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดได้ดีที่สุด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ด้วยตนเอง เสร็จแล้วส่งคืนภายในวันที่ 31 มีนาคม 2528 หรือเร็วกว่านี้ได้ จะเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายรุ่ง แกวแดง)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กองวิชาการ

โทร. 2810588

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. 10300

20 กุมภาพันธ์ 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน ศึกษาธิการจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 1 ชุด

ด้วยกระผม นายกี เรก พลเลิศ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ในการทำปริญญานิพนธ์เรื่องนี้ จำเป็นต้องได้ข้อมูลจากท่านซึ่งจะต้องปฏิบัติตามบทบาทใหม่ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ด้วยตนเอง เสร็จแล้วส่งคืนภายในวันที่ 20 มีนาคม 2528 หรือเร็วกว่านี้ได้จะเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายกี เรก พลเลิศ)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. 10300

8 มีนาคม 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือขอแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

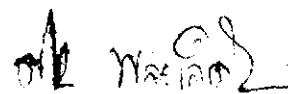
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 1 ชุด

ด้วยกระผม นายติเรก พลเลิศ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อ
เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จำเป็นต้องได้ข้อมูลจากท่านซึ่งเป็น
ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด
ได้ดีที่สุด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ด้วยตนเอง เสร็จ
แล้วโปรดส่งคืน ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2528 หรือเร็วกว่านี้ได้จะเป็นพระคุณยิ่ง
ตามสถานที่อยู่ด้านหลังของแบบสอบถามและได้ติดแสตมป์ไว้เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

นายติเรก พลเลิศ

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

20 กุมภาพันธ์ 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน ศึกษาธิการอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 1 ชุด

ด้วยกระผม นายติเรก พลเลิศ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อ
เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษา

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จำเป็นต้องได้ข้อมูลจากท่านซึ่งเป็น
ผู้บริหารการศึกษาที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการจังหวัดได้ดีที่สุด จึง
ใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ด้วยตนเอง เสร็จแล้วส่งคืน
ภายในวันที่ 20 มีนาคม 2528 หรือเร็วกว่านี้ได้จะเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

นายติเรก พลเลิศ

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

บทคัดย่อ

ของ

นายกิเรก พละเลิศ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2528

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอที่มีบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 370 คน ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด
จำนวน 60 คน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 60 คน และศึกษาธิการอำเภอ
จำนวน 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของศึกษาธิการ
จังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีความ
เชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้คือค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและ $F - test$

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีทัศนะบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตัวอย่างพบว่า ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ที่มีบทบาทของ
ศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วย
มาก โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
อยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายประสานงานและกิจกรรม
การศึกษา อยู่ในระดับมาก

ทัศนะของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด
ตามโครงสร้างใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยเห็น
ด้วยปานกลาง โดยเห็นด้วยในฝ่ายบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ฝ่ายการเงิน
บัญชีและพัสดุ อยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับปานกลางและฝ่าย
ประสานงานและกิจกรรมการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ที่มีบทบาทของศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงสร้าง
ใหม่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ฝ่ายการเงิน บัญชีและพัสดุ
อยู่ในระดับมาก ฝ่ายแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับมาก และฝ่ายประสานงานและกิจกรรม
การศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนะของศึกษานิเทศก์ จังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
 จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ในงานทั้ง
 4 ฝ่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดกับผู้อำนวยการ
 การประถมศึกษาจังหวัด มีความเห็นแตกต่างกันในงาน 4 ฝ่าย ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
 จังหวัดกับศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นแตกต่างกันในงาน 4 ฝ่าย แต่ศึกษานิเทศก์
 จังหวัดกับศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเดียวคือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
 ส่วนงานฝ่ายอื่นอีก 3 ฝ่าย มีความเห็นเหมือนกัน

ROLE OF CHANGWAT SUPERINTENDENT FOLLOWING
THE RESTRUCTURING OF THE PROVINCIAL
EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

DIREG PALALERT

Present in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

October 1985

The purposes of this study were to investigate and to compare the views of provincial educational officers, provincial primary education directors, and district educational officers on the provincial educational officer's roles in the context of the new structure of the provincial education office.

The sample used in the study consisted of 370 as follows: 60 provincial education officers, 60 provincial primary education directors, and 250 district educational officers.

The instrument used in the study was a questionnaire on views towards the provincial educational officer's roles in the context of the new structure of the provincial education office, constructed by the author. The questionnaire had a reliability coefficient of 0.98. The statistics used in the analysis included means, the standard deviations, and the F-test.

Findings showed that:

1. All samples have moderately a wide range of views in the context of the new structure of the provincial education office.

When the views of individual groups of respondents were inspected, it was found that the provincial educational officers highly agreed. That was to say, general administration was moderately agreed, financial, accounting and material matters, planning and academic, and coordination and educational activities were highly agreed to the roles of the new structure of the provincial education office.

The provincial primary education directors moderately agreed to a view in the context of the new structure of the provincial education

office, That was to say, financial accounting and Material matters were highly agreed. general administration, planning and academic, coordination and educational activities were moderately agreed.

The district educational officers highly agreed to a view in the context of the new structure of the provincial education office, That was to say, highly agreed in all 4 roles.

2. Comparison of the views of the three different groups on the four different roles of the provincial educational officer showed a statistical difference at .01 level of significance.

Further comparison of paired means showed that the provincial educational officers disagreed with the provincial primary education directors in all 4 roles. Similarly, the provincial primary education directors disagreed with the district educational officers in all 4 roles. However, the provincial education officers and the district educational officers disagreed only in one role, that was general administration, but were in agreement with respect to the remaining.